

AK PARTİ KAPATMA DAVASI SAVUNMA DİLEKÇESİ

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

Esas No: 2008/1 (SP Kapatma)

CEVAP VEREN : Adalet ve Kalkınma Partisi
KARŞI TARAF : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı
KONU : İddianameye cevaplarımız.
TARİH : 30.4.2008

GİRİŞ

Siyaset alanında, olgular ile algılar arasında ciddi farklılıklar yaşanabilmekte, olgular siyasi görüşlere göre farklı yorumlanabilmektedir. Hukuk alanında ise sübjektif değerlendirme ve algılar yerine olguları, nesnel gerçeklikleri, somut olay ve eylemleri objektif norm ve kurallarla değerlendirmek bir zorunluluktur.

Hukuk alanında keyfilik, kişisellik ve sübjektiflik, bu iddianamede görüldüğü gibi gerçeklikten uzaklaşmaya ve hukuk standartlarının örselenmesine yol açmaktadır.

Hukuk alanında olguların doğru algılanamaması ve çarpık bir okuma sonucu gerçeklerle ilgisi olmayan sonuçlara ulaşılmasının hepimiz için telafisi imkansız zararlar doğuracağı açıktır. Bu iddianame, hukuk sisteminin en temel karakteri olan objektiflik, nesnellik, nedensellik ve rasyonelliğe dayanmamakta; en iyimser yaklaşımla bir algılama sorununun varlığını ortaya koymaktadır. Partimiz hakkında hazırlanan iddianame, baştan aşağı gerçekleri tersyüz eden, değerleri ve kavramları birbirine karıştıran, dahası koruyor gibi görüldüğü ilkelere zarar veren ön yargılı bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Bu iddianamenin gerçekte olup bitenle bir ilgisi bulunmamaktadır. Esasen böyle bir ilgi kurma kaygısı taşımadığı da ortadadır. Bu nedenle, iddianamenin ortaya koyduklarıyla gerçekler arasında derin bir uçurum bulunmaktadır. Sonuçta iddianamenin kanıtladığı tek şey de budur.

Bu iddianame, bir çelişkiler yumağıdır. Kurulduğu andan beri Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği çağdaş uygarlık hedefine doğru kararlılıkla yürüyen ve bu yürüyüşün en önemli dönemeci olan Avrupa Birliği'ne tam üyelik hedefinin gerçekleşmesi için gerekli her adımı atan bir partinin, laikliğe aykırı fiillerin odağı haline geldiğini ileri sürmek bir çelişkidir.

Sorunları derinleştirmek yerine çözüm arayan siyasetlerin, anayasal düzenimizin temel esaslarını güçlendirmeye mi hizmet ettiği, yoksa Başsavcı'nın iddia ettiği gibi zayıflatmayı mı amaçladığı sorusu, bize göre meselenin esasını ortaya koymaktadır.

Milletimizin talep ve ihtiyaçlarıyla, hak ve özgürlükleriyle, laiklik gibi devletimizin temel esasları arasındaki yapay çelişkileri ortadan kaldırmayı amaçlayan bu 'büyük uzlaşma' arayışımız, Başsavcı'ya göre suç oluşturmaktadır.

Dayatmacı, dışlayıcı ve ayrıştırıcı bir siyasi anlayışa karşı, demokratik ve laik bir hukuk devleti olan Cumhuriyetin değer ve niteliklerini birleştirici ortak paydalarımız olarak siyasi rekabetin üzerinde tutmaya çalışan bir partiyi, Cumhuriyetin niteliklerine aykırı bir oluşum olarak göstermeye çalışmak ciddi bir paradoksu yansıtmaktadır.

Yeni bir siyaset anlayışıyla demokrasinin kökleşmesi ve özgürlüklerin alanının genişlemesi için gayret gösteren bir partinin siyasi projesinin, son kertede demokrasiyle bağdaşmadığını söylemek de ciddi bir çelişkidir. Milletın menfaatlerini içeride ve dışarıda en iyi şekilde savunan, Cumhuriyetimizin insan hakları, demokrasi, laiklik ve hukukun üstünlüğü gibi değerlerini koruyup geliştirmeye çalışan bir siyasi partinin demokrasiye aykırı bir siyasi projesinin olduğunu iddia etmek anlaşılabilir bir durum değildir.

Kuruluşundan itibaren şeffaflığı ve hesap verebilirliği şiar edinmiş ve bunu uygulamalarıyla da kanıtlamış bir siyasi partiyi, “gizli gündem”i olmakla ve “takiyye” yapmakla suçlamak ise çelişkilerin belki de en büyüğüdür. Biz ülkemizi daha ileriye taşımaya yönelik tüm adımlarımızı milletin önünde attık. Açıkladıklarımız ve yaptıklarımız dışında gizli gündemimiz hiçbir zaman olmadı, bundan sonra da olmayacaktır.

Hakkımızda düzenlenen iddianamede temel sorun, AK Partinin siyasi felsefesi ve vizyonunun anlaşılammış, hatta daha da vahimi yanlış anlaşılmış olmasıdır. İddianamede portresi çizilmeye çalışılan partiyle AK partinin hiçbir ilgisi bulunmamaktadır.

Adalet ve Kalkınma Partisi, ekonomik ve siyasi krizlerin olumsuz tesirlerinin görüldüğü; din-devlet, din-siyaset, devlet-toplum ilişkisindeki gerilimlerin yoğun olarak hissedildiği bir dönemde yeni bir siyaset anlayışı ve tarzıyla ortaya çıkmıştır. Muhafazakar Demokrat bir siyasal kimlik geliştiren AK Parti, siyaseti normalleştirmeyi, siyaseti gerçekçi bir eksene oturtmayı, Türk siyasetinin kronik gerilim alanlarını rahatlatmayı amaçlamıştır.

AK Partinin kendisini net, somut ve çerçevesi belirlenmiş bir şekilde ortaya koyması, “gizli gündem”, “takiyye” gibi olumsuz çağrışımların gereksiz gerilimler üretmesini engellediği gibi, kimlik-eylem-söylem uyumunu sağlayarak siyasete kalite kazandırmak açısından da önemli bir farklılık oluşturmuştur.

Partimizin siyaseti normalleştirme amacıyla geliştirmeye çalıştığı siyasal kimlik yapısının ana merkezini çatışmacı “kimlik siyaseti”nin reddi oluşturmaktadır.

AK Parti Türkiye'nin geleneksel kültürel değerleri ile "muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkma" hedefi arasında bir çelişki değil, uyum olduğunu gösteren politikalar üretmiştir. Bunu yaparken AK Parti'nin sosyolojik gücü ile siyasi perspektifinin ürettiği sinerji, Cumhuriyetimizin mayasında bulunan modernleşme hedefine odaklanmıştır.

AK Parti, toplumun tüm kesimlerinden, ülkemizin her bölgesinden, bütün ekonomik ve sosyolojik katmanlarından oy almış bir merkez partisidir. Partimiz, son genel seçimlerde 81 ilin biri hariç tümünde milletvekili çıkararak tek partidir. Dolayısıyla AK Parti Türkiye'nin birlik ve bütünlüğünün teminatıdır. Toplumun tüm kesimleriyle buluşmuş ve toplumsal barışın, ülkenin birlik ve bütünlüğünün teminatı haline gelmiş bir partinin Anayasaya aykırı eylemlerin odağı olarak gösterilmesi düşünülemez.

AK Parti, toplumsal merkeze yaslanarak ilk günden itibaren ülkemizin ve milletimizin tüm hassasiyetlerine duyarlı davranmaya azami özen göstermiştir.

Üniter devlet, laik devlet, demokratik devlet vurgusu, AK Parti'nin temel siyasi misyonudur.

AK Parti, 22 Temmuz seçimlerinde her mitinginde "tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet" vurgusu yapmış, bölge ayırt etmeden aynı hassasiyeti sergilemiştir.

AK Partinin laiklik konusunda geliştirdiği anlayış ve siyasi duruş da Türk siyaseti açısından büyük önem taşımaktadır. AK Parti hükümetleri yasal çerçevede laikliğin kurumsal ve pratik şartlarına saygı göstermenin ötesinde, geniş kitlelerin devletin laik karakterini sahiplenmesine önemli bir katkı sağlamıştır. Laikliğin geniş kitleler tarafından benimsenmesinde, farklı kesimlerin sisteme entegre edilmesinde partimiz, önemli bir misyon icra etmektedir.

Bu nedenle, AK Parti laikliğe karşı odak olan değil, laikliği toplumsallaştıran bir harekettir. Diğer yandan, bu dava maalesef ülkemize ve milletimize ağır ekonomik ve siyasi bedeller ödebilecek bir süreci başlatmıştır. Gerçekten de, AK Parti hakkında düzenlenen iddianame, Türkiye'nin demokratik hayatını sarsan, milli iradenin üstünlüğünü tartışmaya açan, gerçeklikleri değil tezvirat ve yakıştırmaları öne çıkaran bir anlayışa dayanmaktadır.

Bu davayla hukuk sistemimiz zarar görmektedir. Hukukun siyasallaştığı düşüncesi, vatandaşların hukuka karşı güven duygusunu zedelemektedir.

Bu davayla Demokrasimiz zarar görmektedir. Meclis demokrasinin kalbi, partiler ise bu kalbe kan taşıyan ana damarlardır. Partilerin kolaylıkla kapatılabilmesi, çoğulcu demokratik siyasetin sorun çözme işlevini yok etmektedir. Milletimizin demokrasiye olan inanç ve güvenini derinden sarsmaktadır.

Bu davayla ülkemiz ve milletimiz zarar görmektedir. Siyasi ve ekonomik istikrarın tahrip edilmesi ülkenin ve halkın fakirleşmesi, kaybetmesi demektir. Türkiye'ye onlarca yıl kaybettirmeye kimsenin hakkı olmamalıdır.

Bu davayla Devletimizin bütünlüğü zarar görmektedir. Türkiye'nin birlik ve bütünlüğünü zedeleyecek düşünceler ve hareketler, bu süreçte güç ve zemin kazanmaya çalışacaktır.

Hakkımızda düzenlenen bu iddianamedeki hiçbir iddia ve ithamı kesinlikle kabul etmiyoruz.

İddianamenin hukuki ve siyasi anlamda hiçbir meşruiyetinin de olmadığına inanıyoruz. Biz bu iddianamede partimizin değil, partimize gönül veren milletimizin ve onun temel değerlerinin itham edildiğini düşünüyoruz. Bu iddianamenin konusu sadece AK Parti değil, onun üzerinden millet iradesi ve demokratik siyasettir.

Bu iddianame, Cumhuriyetimizin niteliklerinin halkımızca yeterince sahiplenilmediği varsayımına dayanmakta, milletimizin devletine ve Cumhuriyetine olan sadakatini tartışmalı hale getirmektedir. Cumhuriyetimizin bütün kazanımlarını, bütün başarılarını inkar anlamına gelen bu haksız varsayımı kabul etmek mümkün değildir. Atatürk, Cumhuriyetin temeli olan ilke ve inkılapları millete emanet etmeden yaşatmanın mümkün olmadığına güçlü bir şekilde inanmış, kurduğu yeni rejimin bütün esaslarını, bu inançla Türkiye Büyük Millet Meclis'in demokratik iradesiyle hayata geçirmiştir. Bu sebeple Atatürk ilke ve inkılaplarının koruyucusu, onları hayata geçiren TBMM'dir, bir bütün olarak Türk milletidir. Türkiye Cumhuriyeti, bütün nitelikleriyle milletimize mal olmuştur, çağdaşlaşma süreci milletle buluşmak anlamında amacına ulaşmıştır. AK Parti'nin iktidarda olduğu bu dönemde AB'ye tam üyelik yolunda kat ettiğimiz mesafe başta olmak üzere, Atatürk'ün işaret ettiği çağdaşlaşma hedeflerine her zamankinden daha çok yaklaştığımız aşikardır.

Son seçimde neredeyse iki kişiden birinin oyuyla çok güçlü bir demokratik temsil yetkisi alan AK Parti, milletimizin daha demokratik, özgür ve çoğulcu bir toplumda müreffeh ve huzur içinde birlikte yaşama hakkını daima savunmuştur, bundan sonra da savunmaya devam edecektir. Kapatma talebiyle açılan bu davada, amacımız sadece partimizi savunmak değildir. Esasen biz milletimize ve devletimize hizmetten başka savunmayı gerektirecek hiçbir şey yapmadık. Siyaseti her zaman millete hizmetin aracı olarak gördük. Söylem ve eylemlerimiz insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Cumhuriyetimizin daima ileri götürülmesine yöneliktir.

Bu bağlamda aşağıda söyleyeceklerimiz, tarihe ve tanıklık ettiğimiz çağa düştüğümüz notlar olarak görülmelidir. AK Parti olarak bu açıklamaları, aziz milletimize ve devletimize karşı üstlendiğimiz görev ve sorumluluğun bir gereği olarak görüyoruz.

I. BU DAVA HUKUKİ DEĞİL, SİYASİ BİR DAVADIR

1. Genel olarak

AK Parti hakkında düzenlenen iddianame, hukuki bir metin olmaktan ziyade, ülkenin gerçeklerini ve iktidar partisinin icraatlarını görmezlikten gelerek, korku ve vehimlerden hareketle geleceğe yönelik spekülasyonlu öngörülere yer veren kurgusal bir metin niteliğindedir. Muhalif siyasi partilerin iktidarları yıpratmak için bu tür yollara başvurmaları anlaşılabilir. Ancak, hukuk sanal değerlendirmelere değil, somut gerçekliklere, belge ve bulgulara dayanmak zorundadır. Özellikle, sonuçları bakımından son derece ağır yaptırımlar içeren siyasi parti ka-

patma davalarında doğruluğu bile araştırılmaksızın gazete kupürlerinden seçilerek bir araya getirilen ve her siyasi görüşten insanların söyleyebileceği sözlerle bir takım kurguların temellendirilmeye çalışılması son derece tehlikelidir. Bu tehlike, söz konusu siyasi parti yasama çoğunluğuna sahip ve yürütme görevini üstlenen iktidar partisi ise daha da vahim bir boyuta ulaşmaktadır.

İktidar partileri, yasama faaliyetleri ve yürütme icraatları üzerinden devlet yetkileri kullanan, dolayısıyla meşruiyetini anayasal ve yasal mekanizmalarla sağlamış olan örgütlerdir. Tam da bu nedenle siyasi parti kapatma yaptırımına mevzuatlarında yer veren demokratik ülkelerin hiçbirinde iktidar partisinin kapatılmasına yönelik dava açılmamıştır. Hatta birçok ülke bakımından böyle bir dava açmak mümkün bile değildir. Örneğin Federal Alman Anayasa Mahkemesi Kanunu'nun 43 üncü maddesine göre, siyasi partilerin anayasaya aykırı hâle geldiği iddiasıyla Federal Almanya Anayasa Mahkemesi'ne başvurma yetkisi, Federal Meclis (Bundestag), Federal Senato (Bundesrat) veya Federal Hükümet'e aittir. Söz konusu parti sadece eyalet sınırları içerisinde faaliyet gösteriyorsa eyalet hükümeti başvuru yetkisine sahiptir. Aynı şekilde Romanya'da Anayasa Mahkemesi Kanunu'nun 39 uncu maddesi de bir partinin anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Romanya Anayasa Mahkemesine başvuru yetkisini Hükümet ile Senato ve Temsilciler Meclisi başkanlarına vermektedir.

Türkiye'de de bazı anayasa hukukçuları iktidar partisinin kapatılmayacağını açıkça vurgulamışlardır. Siyasi partiler hukuku konusunda çalışmalarıyla bilinen Prof. Dr. Erdoğan Teziç, TÜSİAD'ın 1997 yılında düzenlediği "Siyasi Partiler" konulu toplantıda aynen şunları söylemiştir: "Bir şeyi unutmamak lazım, parti kapatma sayısı bugüne kadar 10'u aşkın, ama Türkiye'de kapatılan partilere bakarsanız, ya marjinal partilerdir ya da 1982 askeri yönetimindeki [yönetiminden] sıyrılırken Anayasa Mahkemesi'nin önüne gelen davalardır. Bir iktidar partisi için kapatma mekanizmasının işlemesi düşünülemez." (TÜSİAD, Siyasi Partiler Yasası, "Demokratik Standartların Yükseltilmesi Paketi", Tartışma Toplantıları Dizisi-1, Mayıs 1997, s.50).

İktidar partisinin kapatılması, yasama ve yürütme organlarını felç ederek çalışamaz hale getirebilecek bir girişimdir. İçeride ve dışarıda birçok kişinin kapatma davasını "yargı darbesi" olarak nitelendirmesinin arkasında da bu gerçeklik yatmaktadır. Demokratik bir sistemi diğer rejimlerden ayıran temel özellik iktidarın sadece ve sadece seçim yoluyla el değiştirmesidir. Bir ülkede iktidarlar seçim dışındaki yollarla değişiyor; temel siyasi kararlar demokratik temsil meşruluğuna sahip olmayanlar tarafından alınıyor ya da bunlar tarafından seçilmişlere dayatılıyorsa, o ülkede seçimler düzenli olarak yapılıyor olsa bile, demokrasiden değil, ancak bir **bürokratik rejimden** söz edilebilir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi'ne göre de "Demokratik devlet, egemenliğin bir kişi, zümre veya sınıf tarafından, belli sınıflar yararına kullanılmadığı, serbest ve genel seçimin iktidara gelmede ve iktidardan ayrılmada tek yol olarak kabul edildiği ve iktidarın bütün millet yararına kullanıldığı... bir idare biçimidir." (E.1963/173, K.1965/40, K.T. 26.09.1965).

Kaldı ki, etkin yargısal denetimin bulunduğu bir hukuk devletinde iktidar partisinin özgürlükçü demokratik temel düzene yönelik bir tehdit oluşturduğu da ileri sürülemez. Siyasi iktidarın icraatları anayasa yargısı ve idari yargı yoluyla denetlenmek suretiyle Anayasanın üstünlüğü etkili biçimde tesis edildiğinden, ayrıca iktidar partisine yönelik kapatma davası açılmasını demokrasi ve hukuk devleti ile açıklamak mümkün değildir.

Diğer yandan, **bu dava tüm zamanların en ironik davasıdır**. Kuruluşundan itibaren gece gündüz çalışarak Türkiye’yi Avrupa Birliği’nin tam üyesi yapmak için uğraşan, ülkeyi demokratik ve laik bir Avrupa’nın parçası haline getirmek için tüm adımları atan ve atmakta olan bir siyasi hareketi “laiklik aleyhine fiillerin odağı” olmakla suçlamak akla, mantığa ve gerçeğe aykırıdır. Cumhuriyetimizin en önemli çağdaşlaşma projesi olan Avrupa Birliği’ne tam üyelik, temel dış politika hedeflerimizden biridir. İktidar partisinin bu projenin gerçekleşmesi için atılması gereken tüm adımları büyük bir fedakarlık ve gayretle attığı herkesin malumudur.

Türkiye’de devlet politikası haline gelen AB üyeliği konusunda dönüm noktası sayılan adımlar iktidarımız döneminde atılmıştır. Müzakere sürecini başlatan bir iktidara yönelik kapatma davasının bu süreci nasıl bir tehlikeye sokacağını tahmin etmek güç değildir. Nitekim dava açıldığı andan itibaren AB’nin en üst düzey yetkililerinin yaptıkları açıklama ve verdikleri mesajlar çok açıktır. Yasama, yürütme ve yargı organlarıyla bir bütün olarak hepimizin müzakereleri başarıyla tamamlama ve siyasi entegrasyonu sağlama yükümlülüğümüz karşısında bu davanın süreci dinamitleyen niteliği ortadadır. Tarihe ve gelecek nesillere şu notu düşmek istiyoruz: Tarih ve ona şahitlik eden milletimiz ülkemizin çağdaş uygarlık mücadelesini engelleyenleri affetmeyecektir.

İddianamenin özü, partimizin gerçekleştirmeyi amaçladığı demokratik değişim ve dönüşümün demokrasiyle bağdaşmadığı varsayımına dayanmaktadır. Bu iddia ve ithamın ispatı olarak da ifade özgürlüğü kapsamında olan beyan ve açıklamalar ileri sürülmektedir. Türkiye’de açıklanması ifade özgürlüğü kapsamında bulunan ve daha da önemlisi farklı siyasi partilerin de açıkça benimsediği ve ifade ettiği görüşlerin delil olarak sunulması kabul edilemez. Herkesin her ortamda rahatça söyleyebildiği sözlerin, bir siyasi partinin mensuplarınca da dile getirilmesi söz konusu partinin aleyhine bir delil olarak kullanılamaz.

AK Parti, Türkiye’de hak ve özgürlükler alanını genişleterek demokrasiyi pekiştirmek için kurulmuş ve iktidar olmuş bir siyasi partidir. İktidara geldiği 2002 yılından bu yana da bu hedefi gerçekleştirmek, bu ülkeyi çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarmak için tüm gücüyle çalışmaktadır.

2. İddianamenin Siyasi/İdeolojik Dili

Kapatma talebinde bulunan iddianame hukuk dışı bir dille kaleme alınmıştır. Her şeyden önce, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın **resmi kayıtlarında Adalet ve Kalkınma Partisi’nin kısaltmasının “AK Parti” olarak belirtilmesine rağmen, iddianamede ısrarla “AKP” şeklinde kullanılması siyasi bir tavrın göstergesidir.**

Kamu adına dava açma yetkisine sahip bir makamın siyaseten tarafsız bir söylem kullanması, iddia ve ithamlarını hukukla sınırlı tutması gerekir. Halbuki iddianame siyasi ve ideolojik bir tercihi yansıtmakta, bu haliyle hukuki bir metin olmaktan ziyade önyargıların egemen olduğu bir siyasi bildiri niteliği taşımaktadır. Birkaç örnek vermek gerekirse:

“Siyasal İslam, yalnızca kişi ile tanrı arasındaki alanla sınırlı kalmayıp, devlet ve toplum düzenini de kapsamına alma iddiasında olmakla, totaliterdir. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyetinde siyasi İslam’ı esas alan partilerin Avrupa’daki Hıristiyan demokrat partilerle benzerliği söz konusu değildir.” (s.114)

“Demokrasiyi bir araç gören bu zihniyet, ‘gerçek amacını doksanlı yıllardan sonra dünyada küreselleşmenin merkez güçlerinin ülkemiz ve bölge ülkeleri için ürettiği ‘ılımlı İslam’ ideolojisi ve onun siyasi hedefi ‘Büyük Ortadoğu Projesi’nin (BOP) eşbaşkanları sıfatıyla söylemlerini insan hakları, demokrasi, din ve vicdan özgürlüğü, öğrenim hakkı gibi asıl referansları olan şeriatla hiç bağdaşmayan kavramların arkasına gizlenerek’ göstermişlerdir.” (s.117).

“Cumhuriyete ve onun aydınlanma felsefesine karşı olanlar, uluslararası dengelerdeki değişim ve küreselleşmenin yarattığı tek kutupluluğun yönlendirmesiyle Laik Cumhuriyete karşı bir rövanş arayışına girişmişlerdir. ...Ancak bugünkü Laik Cumhuriyet karşıtları geçmişte hiç olmadığı kadar ve üstelik bu kez uluslararası desteği de arkalarına alarak, karşı devrim fırsatını ellerine geçirmişlerdir... Laik Cumhuriyet hiç olmadığı kadar tehlikededir. Çünkü karşı devrimci unsurlar bugün marjinal unsurlar değil, iktidardırlar” (s.142)

Partimize iktidar olduğu tarihten beri bazı marjinal siyasi partiler, gazete ve dergiler kanalıyla yöneltilen bu tür eleştirilerin aynen iddianamede yer alması hukuk adına üzüntü ve kaygı vericidir. Biz burada normalde siyasi muarızlarımızın bize yönelttikleri bu tür ciddiyetten uzak siyasi iddiaları cevap vermeye değer görmüyoruz. Ancak, partimizin kurulduğu andan itibaren insan haklarına dayanan, demokratik, laik, çoğulcu bir hukuk devleti olarak Cumhuriyetin korunması ve ilerlemesi için büyük çaba gösteren bir siyasi parti olduğu iç ve dış kamuoyu tarafından bilinmektedir. AK Parti olarak bu tür mesnetsiz iddialara siyasetin sağladığı her türlü meşru zeminde şu ana kadar gerekli tüm cevapları verdik, bundan sonra da vermeye devam edeceğiz.

Ancak biz yargının bu tartışmalara alet edilmesine kesinlikle karşıyız. Zira bu durum, siyasi fikir mücadelesinin meşru zemininden uzaklaştırılarak, tarafsız olması gereken hukuk ve yargı alanına taşınması anlamına gelmektedir. Demokrasilerde iktidarlara yönelik muhalefet siyasi partiler, sivil toplum örgütleri, medya ve aydınlar tarafından yapılabilir. Yargı kurumları ise hiçbir zaman siyasi muhalefetin aracı olarak kullanılamaz, kullanılmamalıdır. Aksi takdirde, siyasi görüşler karşısında tarafsız olması gereken yargının siyasallaşması sürecine girilecektir. Bu da hukuk devleti ve demokrasinin altını oyacak bir tehlikeyi beraberinde getirecektir. Hukuk devletinin en önemli unsurlarından biri yargı tarafsızlığıdır. Yargının tarafsızlığını kaybederek belli bir siyasi düşüncenin sözcüsü haline geldiğine dair en küçük bir kuşku bile adalete olan güveni ve dolayısıyla hukuk devleti anlayışını zedeleyecektir. Bu durum her şey-

den önce yargıyı yıpratacaktır. Dolayısıyla en başta yargı mensuplarının bu sonucu doğuracak söylem ve eylemlerden kaçınmaları gerekmektedir.

Diğer yandan, yargının siyasallaşması beraberinde demokratik siyasetin alanının daraltılması sonucunu doğuracaktır. Siyasi muhalefet görevinin açık ya da örtülü şekilde yargı tarafından üstlenildiği, yargının siyasete müdahale ettiği ve siyaseten alınması gereken kararları almaya başladığı ülkelerde demokrasi büyük bir tehdit altındadır. Siyasetin yargısallaşması olarak bilinen bu durum, demokratik rejimi “hakimler yönetimi” anlamına gelen jüristokratik bir rejime dönüştürecektir. Bu nedenlerle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı dâhil, tüm yargı kurumlarının demokratik bir hukuk devleti olan Cumhuriyetimize “hakimler yönetimi” görüntüsü verecek her türlü girişimden kaçınması gerekmektedir.

Ayrıca, iddianamenin dili incelendiğinde siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler gibi disiplinlerin alanına giren kavramların rasgele ve çoğu kez de yanlış şekilde kullanıldıkları dikkat çekmektedir. Bunun tipik örneklerinden biri “çoğunlukçu” ve “çoğulcu” demokrasi kavramlarının kullanımınıdır. İddianameye göre “**Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Recep Tay[y]ip Erdoğan ve diğer partililerin demokrasiyi çoğulcu değil, ‘çoğunlukçu’ olarak algıladıklarını gösteren eylem ve demeçleri olası bir ‘çoğunluk diktasının’ açık işaretleridir**” (s.156). Evvela, AK Parti demokrasiyi hiçbir zaman “çoğunlukçu” olarak algılamamıştır. Genel Başkan başta olmak üzere parti yetkililerinin “milli irade”ye vurgu yapması, demokrasinin çoğunlukçu olarak algılandığı anlamına gelmemektedir. Nitekim, iktidarımız döneminde başta anayasallık denetimi olmak üzere çoğulcu demokrasinin tüm kural ve kurumlarıyla işletilmesi için her türlü çaba gösterilmiştir. Modern demokrasilerde anayasalar ve yasalar çerçevesinde yönetme hakkı elbette azınlığa değil, çoğunluğa aittir. Yönetme yetkisinin azınlığa ait olduğu rejimlerin adı demokrasi değil, oligarşidir. Partimiz demokrasinin çoğunluğun sınırsız yönetimi olarak yorumuna karşı olduğu gibi, demokrasi görüntüsü altında temsil kabiliyeti olmayan bir azınlığın, belli bir zümrenin yönetimine de karşıdır.

Kaldı ki, siyaset bilimi literatüründe “çoğunlukçu demokrasi” (majoritarian democracy) olarak bilinen modelin zorunlu olarak “çoğunluk diktası”na yol açacağını söylemek siyaset teorisindeki tartışmalardan ve ampirik gerçeklikten habersiz olunduğunu göstermektedir. **İngiltere ve Hollanda gibi “çoğunlukçu demokrasi” modeline sahip ülkelerin “çoğunluk diktası” olduğunu söylemek her halde mümkün değildir.** (Arend Lijphart, Patterns of Democracy, New Haven: Yale University Press, 1999).

Diğer yandan, iddianamede “**pozitif ayrımcılık**” kavramı da yanlış kullanılmaktadır. İddianameye göre “dinsel bir simge olan türbanın yükseköğretimde ve giderek tüm alanlarda serbestçe takılmasına yönelik politikalar, imam hatip okullarının sayısının artırılması ve katsayı sisteminin kaldırılması gibi uygulamalar genel nüfusun ağırlıklı inanç yapısı gözetildiğinde İslam için bir pozitif ayrımcılıktır.” (s.115). Oysa “**pozitif ayrımcılık**” kavramı, kamu otoritesinin toplumda dezavantajlı konumda bulunan kesimlere, diğer kesimlerle eşit bir

noktaya gelinceye kadar özel olarak yardımda bulunması anlamına gelmektedir. Bu anlamda “pozitif ayrımcılık” demokratik ülkelerde temel hak ve hürriyetleri geliştirmeye yönelik doğru ve olumlu bir politika olarak benimsenmektedir. **Kaldı ki, iddianamede “pozitif ayrımcılık” örnekleri olarak sunulan yükseköğretim kurumlarında kılık ve kıyafet serbestisi ile üniversiteye girişteki fırsat eşitliği, bu kişilere tanınacak bir imtiyaz niteliğinde değildir. Aksine, sözkonusu serbestliği ve katsayı eşitliğini sağlamaya yönelik politikalar, bu kişilerin ellerinden alınmış hak ve hürriyetlerin kullanımını sağlamayı amaçlamaktadır.**

İddianamedeki bir diğer çelişki de, onun küreselleşme ve uluslararası toplum karşısı söylemiyle, küreselleşen dünyanın önemli bir uluslararası belgesi olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne yaptığı vurgu arasında ortaya çıkmaktadır. Bir yandan davalı partinin “küreselleşmenin merkez güçlerinin”, “küreselleşmenin yarattığı tek kutupluluğun yönlendirmesiyle” ve “uluslararası desteği de arkalarına alarak” laiklik aleyhine fiillerin odağı haline geldiği ileri sürülmekte, diğer yandan da bu tez uluslararası bir mahkeme olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin kararları ışığında temellendirilmeye çalışılmaktadır.

İddianamede, "Davalı parti özellikle 22 Temmuz 2008 [2007 olacak] seçimlerinden sonra, alınan oy oranının etkisi ve cüretiyle toplumu İslam devletine dönüştürecek projelerini önce yeni bir Anayasa taslağı hazırlamak sonra da türbanı gündeme getirmek suretiyle laiklik ilkesini hedef olarak adım adım gerçekleştirmeye başlamıştır," ifadesi yer almaktadır. Bu cümlede birbiri ardına eklenen iddialar mantık bilimindeki ifadeyle “nedensellik bağı”ndan yoksundur. Bir olgudan alakasız bir yoruma varılmış ya da bir önyargılı yorumun delili olarak da ilgisiz bir başka olgu gösterilmiştir. İddianamenin temel mantığı bu şekilde birbiriyle alakasız olguların ve iddiaların zoraki birbirine bağlanmasıyla oluşturulmaktadır.

Bir partinin seçimlerden yüksek oy alması ile "cüret" kelimesinin yan yana getirilmesi, “demokratik meşruiyet” kavramıyla çelişen, hukukla ilgisi olmayan tamamen dar politik bir yaklaşımdır.

Öte yandan **AK Parti'yi "toplumu İslam devletine dönüştürecek proje" sahibi olmakla suçlamak** sadece hukuken değil, siyasi açıdan bile ifade edilemeyecek bir iddiadır. Hukuk maddi dayanaklar gerektirir. İddianamede anayasal düzene ve AK Parti'nin tüm politikalarına aykırı böylesine kabul edilemez bir proje ile AK Parti'yi ilişkilendiren yaklaşım maddi dayanaktan yoksundur. “İslamcılık”, “siyasal İslam”, “radikalizm”, “köktendincilik” gibi kavramların bilimsel mahiyetiyle örtüşmeyen ve AK Parti'nin siyasi tasavvuruyla yakından uzaktan ilgisi olmayan nitelermeler ciddi bir bilgi eksikliğini ortaya koymaktadır.

İddianamede, AK Parti'ye hiçbir zaman isnat edilemeyecek sözde bir "siyasal İslam projesi" ile yeni anayasa çalışmaları arasında bağ kurulması ise tümüyle dayanaksızdır. Yeni bir anayasa yapılması gerektiği ülkedeki pekçok siyasetçinin, hukuk kurumunun, akademisyenlerin, sendikaların ve partilerin ortak kanaatidir. Yıllardan beri bu sebeple çeşitli parti ve kuruluşlar yeni anayasa çalışmaları yapmaktadırlar. Sözgelimi, Meclis'teki siyasi partiler (1993), Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği (1992), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (2000) ve Türkiye Barolar Birliği (2001 ve 2007) gibi kuruluşların yeni anayasa önerileri bulunmaktadır.

Aynı şekilde, Anayasa Mahkemesi'nin de 2004 yılında anayasa yargısı alanında önemli yenilikler öngören bir anayasa değişikliği önerisini kamuoyuna sunduğu bilinmektedir.

AK Parti'nin yeni anayasa çalışmalarının, AB'den müzakere tarihi almış bir ülkede, çağdaş dünya ile daha çok yakınlaşmaya dönük olduğu açıktır. Kaldı ki, bazı akademisyenler tarafından hazırlanan, ancak partimizce son şekli verilmeyen söz konusu anayasa taslağında laiklik ilkesinin mevcut Anayasaya göre daha da güçlendirildiği herkes tarafından bilinmektedir. Cumhuriyetin temel ilkelerini aynen muhafaza eden hatta pekiştiren bu anayasa taslağını “toplumu İslam devletine dönüştürecek proje”nin bir parçası olarak takdim etmek, akılla, mantıkla ve iyiniyetle bağdaşmaz. AK Parti'nin anayasa taslağı hazırlama çabalarının gizli bir niyetin ifadesi olarak okunması, hukuk gibi maddi dayanaklarla işleyen bir sistem açısından kabul edilemez.

Sonuç olarak, **“köktendinci”, “karşı devrimci”, “siyasal İslam”, “ılımlı İslam”, “aydınlanma felsefesi”, “küreselleşmenin merkez güçleri” ve “Büyük Ortadoğu Projesi (BOP)” gibi teorik siyasi tartışmalarda kullanılacak kavramların bir iddianamede yer alması, bu davanın hukuki değil, siyasi mülahazalarla açıldığı yönündeki kuşkuları beslemektedir.**

Bu kuşkuyu artıran diğer bir husus da, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 12.02.2008 tarihli Grup toplantısında anamuhalefet liderine cevap olarak söylediği şu sözlerin iddianamede yer almış olmasıdır: “İdam sehpaşının yolunu gösteriyor. Biz bu yola çıkarken daha önce de demokrasiye inanmış insanların söylediğini söylüyoruz. Biz o beyaz çarşafarla beraber yola çıktık. Biz bu konuda bedel ödemeye hazırız. Bu konuda rahatız.” (s.53) İddianameye göre, Başbakan “kefen veya idam gömleğiyle özdeşleşen ‘beyaz çarşaf’ betimlemesiyle devleti ve toplumu dönüştürme kararlılığını ve bu uğurda neleri göze aldığını vurgulamış, ölüm ve idam çağrıştırmalarıyla halkın bir kısmını laik devlet aleyhine kışkırtıcı tavrını sürdürmüştür” (s.135). Oysa, Başbakanın bu sözlerle Başsavcının iddia ettiği gibi toplumu dönüştürme uğruna değil, milli iradenin üstünlüğünü ve demokrasiyi koruma uğruna ölümü göze aldığını anlatmak istediği çok açıktır ve takdir edilmesi gereken bir cesaret örneğidir.

Başsavcı, bu sözleriyle kamu adına hareket etmesi gereken tarafsız bir hukuk adamı kimliğini bir kenara bırakmış ve söz konusu polemikte muhalefetin diliyle konuşan siyasi bir kimliğe bürünmüştür. Parlamento içinde ve dışında bazılarının sürekli biçimde partimizi 1957 sonrasının Demokrat Partisine, Başbakanı da Adnan Menderes'e benzettiği ve onların sonu ile tehdit ettikleri herkesin malumudur. Bu benzetmeler ve tehditler karşısında “Biz bu yola çıkarken daha önce de demokrasiye inanmış insanların söylediğini söylüyoruz” diyerek kendisini savunan bir siyasi liderin sözlerini “halkın bir kısmını laik devlet aleyhine kışkırtıcı tavır” olarak göstermek, açıkça bir siyasi tavrın ve siyaseten taraf olmanın işaretidir.

27 Mayıs darbesini yücelten, Adnan Menderes ve arkadaşlarının idamını “halkın coşkuyla karşıladığını” söyleyenlerin ve bu yolla bugün yeni 27 Mayısılara davetiye çıkaranların bulunduğu bir siyasi ortamda demokrasiye olan inancı cesaretle ve kararlılıkla ifade etmenin hangi

mantıkla kınandığını anlamak imkansızdır. İddianamedeki bu kınama, diğer siyasi imalarla birleşince daha da anlamlı hale gelmektedir. İddianamenin, bir zamanlar Demokrat Partiye yöneltilen, “karşı devrimci”, “çoğunlukçu” ve “Laik Cumhuriyete karşı bir rövanş arayışına girişmiş” gibi ithamları bu kez partimize yöneltmesi, söz konusu siyasi kampanyaya bir destek niteliğindedir. Sadece bu bile, iddianamenin hukuki değil tamamen siyasi bir metin olduğunu göstermeye yeterlidir.

Bu siyasi tavır karşısında AK Parti olarak bizim konumumuz değişmemiştir. Tüm korkutma, tehdit ve sindirme girişimlerine karşı diyoruz ki: Bu topraklarda demokrasinin kökleşmesi, devletimizin güçlenmesi, millet iradesinin yüceltilmesi, insan hakları standardının yükseltilmesi, milletimizin refah, huzur ve özgürlük içerisinde yaşaması için elimizden gelen her şeyi yaptık, yapıyoruz ve yapmaya devam edeceğiz.

II. DEMOKRASİLERDE SİYASİ PARTİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE SINIRLARI

1. Demokrasi ve Siyasi Partiler

Demokrasi, siyasi yönetimin meşruiyetini yönetilenlerin rızasına ve temsiline dayandıran bir yönetim biçimidir. “Halkın iktidarı” anlamına gelen demokrasi, eşitlik, özgürlük ve çoğulculuk gibi değerleri öne çıkaran toplumların yegâne siyasi tercihidir. Çağdaş demokrasilerin temel ilke ve kurumları serbest ve düzenli seçimler, çoğulculuk ve siyasi yarışma, insan hakları, hukuk devleti ve temel politikaları belirleme yetkisine seçilmişlerin sahip olmasıdır. Demokrasiyi diğer yönetim biçimlerinden ayıran temel özellik, yönetilenlerin kendileriyle ilgili karar ve kuralların oluşturulması sürecine katılmalarıdır. Başka bir ifadeyle, demokrasilerde halk hem yönetilen hem de yönetendir. Demokratik ülkelerde hukuk kurallarına riayet edenler, son tahlilde başkalarının iradesine değil, kendi iradelerine itaat etmiş sayılmaktadır. Kısacası, yönetime ve onun aldığı kararlara meşruiyet sağlayan husus, halkın temsilcileri yoluyla siyasi sürece katılmasıdır. Dolayısıyla, siyasi katılım demokrasinin temel unsurudur.

Bu nedenle, halkın yönetime katılımının başlıca aracı olan siyasi partiler, demokrasilerde merkezi bir role ve öneme sahiptirler. Siyasi partiler, toplumdaki farklı düşünce ve görüşleri siyasi alana taşıyarak, halkın temsili, siyasi iktidarın kullanılması ve muhalefet işlevlerini yerine getirirler. Bu nedenle demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olarak kabul edilmektedirler. Modern demokrasiler, aynı zamanda “partiler demokrasisi” olarak da anılmaktadır. Demokrasiyi geliştiren partilerdir ve demokrasi partiler dışında düşünülemez. Siyasi partiler, toplumsal alanda oluşan farklı görüş ve taleplerin siyasi sisteme taşınmasını sağlayan kurumlardır. Bu yönüyle, partiler sivil toplumla siyasal toplum arasındaki bağlantıyı kurarlar. Siyasi partiler, bir yandan toplumsal talepleri siyasi karar alma mekanizmasına taşıyarak aşağıdan yukarıya bir hareketlilik sağlarken, diğer yandan makro düzeyde politikaların uygulanması yoluyla da bu taleplerin hayata geçirilmesini sağlarlar. Bu fonksiyon onları siyasi katılımın temel araçları konumuna getirmektedir. Bu nedendir ki, siyasi partiler uluslararası sözleşmeler ve demokratik anayasalar tarafından güvence altına alınmıştır.

Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre, siyasi partiler demokrasinin layıkıyla işleyebilmesi için hayati bir rol oynayan örgütlerdir. Bu nedenle, partilere yönelik her müdahale, kaçınılmaz olarak hem örgütlenme özgürlüğünü hem de sonuçta demokrasiyi etkileyecektir. (TBKP/Türkiye, par.25, 31). Dolayısıyla, bir siyasi partinin kapatılması, ancak fevkalade ciddi durumlarda başvurulabilecek son derece ağır bir yaptırımdır. (Sosyalist Parti/Türkiye, par.51; ÖZDEP/Türkiye, par.45).

Siyasi parti özgürlüğü, çoğulcu demokrasilerin olmazsa olmazı olan düşünce ve ifade özgürlüğünün özel bir kullanım biçimidir. Siyasi partiler toplumsal ve siyasi sorunların çözümüne yönelik farklı programlara sahiptirler. Partileri birbirinden ayıran ve siyasi parti özgürlüğünü anlamlı kılan temel özellik de budur. Tüm siyasi partilerin aynı görüşleri benimsemesi ve adeta ortak programa sahip olmasının istenmesi çoğulcu demokrasiyle bağdaşmaz. Siyasi partilerin savunduğu görüşlerin değeri, onların doğru, tutarlı veya isabetli olmasından değil, demokratik ve barışçıl bir yöntemle ifade edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Farklı görüşlerin yasaklanması, siyasi rejimi özgürlükçü, çoğulcu ve demokratik olmaktan çıkarıp, tek sesli ve baskıcı bir yapıya dönüştürme tehlikesi doğurabilir.

Demokrasilerde, siyasi partiler kendi görüşleri doğrultusunda oluşturdukları programları ile halkın karşısına çıkarlar ve iktidarı yarışmacı seçimler sonucunda elde etmeyi amaçlarlar. Serbest seçimler sonucunda iktidara gelen bir parti, ülke sorunlarının çözümü için demokrasi ve hukukun üstünlüğü çerçevesinde programını uygulama yetkisine sahiptir. Demokrasilerde iktidarların el değiştirmesi ancak seçim yoluyla mümkündür.

Siyasi partiler sahip oldukları vazgeçilmez konumları nedeniyle, demokrasilerde hukuki güvenceye kavuşturulmuştur. Bu çerçevede partilerin yasaklanması konusunda çok önemli koruyucu hükümler getirilmiş ve kapatılmaları oldukça zor koşullara bağlanmıştır. Kapatma biçimindeki yaptırım, siyasi parti özgürlüğünün özünü ortadan kaldıracıcağı içindir ki, ancak zorunlu durumlarda istisnai ve en son çare olarak düşünülmektedir. Siyasi partilerin keyfi ve ölçüsüz olarak yasaklanmasının çoğulcu demokratik rejimin özünü zedeleyeceği kabul edilmektedir.

Batılı demokrasilerdeki siyasi partilerin yasaklanması konusundaki uygulamada da bu evrensel standartlara uygun hareket edilmiştir. Nitekim Avrupa'da 1950'lerden bugüne kadarki süreçte sadece üç siyasi parti kapatılmıştır. Bunlardan ikisi, Avrupa'nın yaşadığı totaliter diktatörlüklerin etkisiyle Federal Almanya'da verilmiş kapatma kararlarıdır. Bu partilerden Nazi partisi olan Sosyalist Reich Partisi 1952 yılında, Alman Komünist Partisi ise 1956 yılında kapatılmıştır. Türkiye'de siyasi parti kapatma yaptırımına sürekli örnek gösterilen Almanya'da, Anayasa Mahkemesi, 1951 yılında Federal Hükümet tarafından açılan Komünist Partisi davasında, bir siyasi partinin siyasi yarışma sonucu tasfiye olmasının onun bir yargı kararıyla yasaklanmasına nazaran daha doğru olacağı düşüncesiyle, yıllarca kapatma kararı vermekten imtina etmiş, ancak Hükümetin başvurusunu geri çekmeyeceğine kanaat getirince kapatma kararı vermiştir. (Donald P. Kommers, The Constitutional Jurisprudence of the Federal

Republic of Germany, Durham&London: Duke University Pres, 1989, s.227-228). Ayrıca, bu ülkede kapatılan partilerin devamı niteliğindeki partilerin halen siyasi alanda faaliyetlerini sürdürdükleri de bilinmektedir. Avrupa’da daha sonraki dönemde kapatılan yegane parti ise İspanya’daki Herri Batasuna Partisidir. Bu parti 2003 yılında ayrılıkçı terör örgütü ETA ile organik bağının bulunduğu gerekçesiyle kapatılmıştır.

Siyasi partilerin kapatılması konusundaki evrensel standartların, insan haklarına saygılı ve demokratik bir hukuk devleti olan Türkiye açısından da geçerli olması gerektiğinde kuşku yoktur. Nitekim 1961 ve 1982 Anayasalarında siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu açıkça belirtilmiştir. Anayasalarımızda bu evrensel ilke yer almasına rağmen, uygulamada çok sayıda parti demokratik sistemlerde ve uluslararası sözleşmelerde öngörülen kriterlere aykırı bir şekilde kapatılmıştır. Böylece siyasi partilerin demokrasiler açısından “vazgeçilemezliği” ilkesi adeta tersine çevrilmiştir. Bu durum, siyasi partileri uygulamada kolaylıkla “vazgeçilebilir” hale getirmiştir.

1961 Anayasasının yürürlüğe girdiği tarihten bu yana Anayasa Mahkemesi tarafından yirmidört siyasi parti kapatılmıştır. Bu sayıya askeri müdahaleler döneminde kapatılan siyasi partiler dâhil değildir. Kapatılan parti sayısı itibarıyla Türkiye, çağdaş demokrasilerde kırılması imkansız bir rekorun sahibidir. Sadece 1961 Anayasası döneminde kapatılan parti sayısı bile tek başına demokratik ülkelerde kapatılan partilerin toplamından daha fazladır. 1982 Anayasası döneminde daha yoğun biçimde parti kapatma kararları verilerek siyasi alan iyice daraltılmıştır. Öte yandan, yoğun biçimde siyasi parti kapatma kararı vermekle, ülkedeki sorunlara demokrasi ve hukuk sınırları içerisinde çözümler üretme ve sorunları böylece çözüme imkanı da ortadan kaldırılmaktadır. Yasaklama biçimindeki yaptırım nedeniyle düşünce ve siyasi parti özgürlüklerinin içi boşaltılmaktadır.

Türkiye uygulamasının evrensel standartlara uymadığının en açık göstergesi, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen siyasi parti kapatma kararlarının biri hariç tamamının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Sözleşmenin ihlali olarak kabul edilmiş olmasıdır.

2. Siyasi Partilerin Yasaklanmasında Evrensel Standartlar

İddianamede siyasi parti kapatma nedenlerinden bahsedilirken AIHS hükümleri ve Venedik Komisyonu ilkelerine de atıf yapılmakla birlikte, Venedik Komisyonu ilkelerinin siyasi partiler için son derece güvenceli bir koruma sistemi getirdiği, sadece şiddeti benimseyen siyasi partilerin kapatılabileceğine cevaz verdiği gerçeği görmezlikten gelinmektedir.

Avrupa Konseyi bünyesinde ortak bir demokrasi standardını oluşturmak amacıyla kurulan Venedik Komisyonu, siyasi partilerin yasaklanması ve kapatılmaları konusundaki 2000 tarihli raporunda şu ilkeleri belirlemiştir:

Siyasi partinin anayasada barışçıl yöntemlerle bir değişiklik yapmayı savunması tek başına onun yasaklanması ya da kapatılması için yeterli bir delil olarak görülemez.

Siyasi partiler, ancak şiddet kullanmayı savunmaları ya da demokratik anayasal düzeni ortadan kaldırmak suretiyle hak ve özgürlükleri yok etmek amacıyla şiddeti siyasi bir araç olarak kullanmaları durumunda yasaklanabilir.

Partilerin yasaklanması veya kapatılması biçimindeki yaptırım istisnai bir tedbir olarak en son çare biçiminde kullanılmalıdır.

Siyasi parti hakkında dava açılmadan önce, davayı açacak hükümet ya da diğer devlet organları, siyasi partinin özgür ve demokratik siyasi düzen veya hak ve özgürlükler için gerçek bir tehlike oluşturup oluşturmadığına ve kapatma ya da yasaklama yaptırımını dışında daha hafif tedbirlerle bu tehlikenin önlenmesinin mümkün olup olmadığına bakılmalıdır.

Siyasi parti kapatma davaları, hukuki usulün tüm güvencelerine yer veren, aleni ve adil bir yargılama sonucunda karara bağlanmalıdır.

Bu ilkelerden de anlaşılacağı üzere, Venedik Komisyonu siyasi partilerin ancak şiddeti savunma veya şiddeti politik bir araç olarak kullanma durumunda kapatılabileceğini belirtmektedir.

Diğer yandan, siyasi partilerin kapatılması, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin birçok maddesiyle ilgilidir. Partilerin tüzel kişilik olarak kurulması ve faaliyette bulunması, temel olarak 11 inci maddenin koruması altındadır. AİHM, siyasi parti özgürlüğünü örgütlenme özgürlüğünün bir unsuru olarak görmektedir.

Siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalar Sözleşmenin 10 uncu maddesiyle korunan ifade özgürlüğüyle de yakından ilgilidir. Kapatma davasında sunulan “delillerin” neredeyse tamamı ilgili parti üyelerince değişik tarihlerde yapılan açıklamalardan ibaret olduğundan, dava açısından ifade özgürlüğünün önemi daha da artmaktadır.

Yargılama sırasında ortaya çıkabilecek ihlaller Sözleşmenin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6 ncı maddesini de devreye sokabilecektir. Kapatma kararının sonuçları dikkate alındığında, mülkiyet hakkı ihlali de gündeme gelebilecektir.

Ayrıca, bir siyasi partinin kapatılmasına neden olduğu gerekçesiyle partili milletvekillerinin parlamento üyeliğinin düşürülmesi ve beş yıl süreyle herhangi bir partide yer alamaması yaptırımı, AİHS’in 1 nolu Protokolünün 3 üncü maddesine aykırılık sonucunu doğurabilecektir. Sadak/Türkiye (2002) kararında AİHM, başvurucuların partilerinin kapatılması sonucu otomatik olarak milletvekilliklerinin düşmesinin orantılı bir yaptırım olmadığına karar vermiştir. Mahkemeye göre, bu yaptırım Sözleşmenin 1 Nolu Protokolünün 3 üncü maddesinde korunan seçilme ve parlamento üyesi olma hakkının özüyle bağdaşmadığı gibi, başvurucuları parlamento üyesi olarak gönderen seçmenin egemen iradesini de ihlal etmiştir. (par.40).

Aynı şekilde, partilerinin kapatılması sonucu haklarında beş yıl parti yasağı getirilen Nazlı Ilıcak, Merve Kavakçı ve Mehmet Sılay’ın başvuruları üzerine, 2007 yılında AİHM, Sözleşme’nin seçme ve seçilme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM’in bu kararlarına

göre, Anayasanın milletvekilliğinin düşmesi ve beş yıllık parti yasağı sonuçlarını doğuran hükümleri siyasi parti mensupları bakımından oldukça ağır bir yaptırım öngörmektedir. Başvuru sahipleri hakkında uygulanan bu ciddi yaptırımlar, sınırlama sebebi olan meşru amaçlarla orantısız bulunmuştur.

Siyasi parti özgürlüğünün sınırları konusundaki AİHM içtihadı Türkiye’de kapatılan partilerin yaptığı başvurular üzerine oluşturulmuştur. AİHM bu kararlarında siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin ilke ve ölçütleri açık bir biçimde ortaya koymuştur. Bu ilke ve ölçütleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Siyasi parti kararlarında AİHS’in 11 inci maddesi, ifade özgürlüğünü koruyan 10 uncu maddeyle birlikte değerlendirilmelidir.
- Siyasi partilerin program ve projelerinin devletin anayasal yapısı ve ilkeleriyle uyumaması, bunların demokrasiyle de bağdaşmadığı anlamına gelmez. Buna göre, demokrasinin kendisine zarar vermediği müddetçe, siyasi partiler mevcut anayasal düzeni sorgulayabilirler, farklı siyasi görüşleri savunabilirler.
- Siyasi parti özgürlüğüyle ilgili Sözleşmenin 11 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki sınırlama sebepleri oldukça dar ve katı yorumlanmalıdır.
- Siyasi partiler, inandırıcı ve zorunlu sebeplerle ve ancak istisnai olarak kapatılabilir.
- Bir siyasi partinin gerçekleştirdiği faaliyetlerde kullandığı tüm yöntemler hukuki ve demokratik nitelikte olmalıdır.
- Siyasi partinin önerdiği değişikliklerin kendisi de bizzat temel demokratik ilkelere uygun olması gerekmektedir.
- Siyasi partinin tüzük veya programındaki ifadelerden hareketle kapatılması söz konusu olamaz, partinin somut öneri ve faaliyetleri olmalıdır.
- Siyasi partilere yönelik sınırlamalar, demokratik bir toplumda zorunlu ve meşru amaçla orantılı olmalıdır. Kapatma yaptırımının “zorlayıcı toplumsal ihtiyaca” cevap vermeye yönelik olması gerekir.

İddianamede siyasi partilerin yasaklanması konusunda AİHM kararları ile ortaya konulan ölçütlere yer verilmekle birlikte, bu ölçütlere göre neden AK Partinin kapatılması gerektiği hiçbir şekilde ortaya konulamamıştır. Aksine, iddianamede yer verilen AİHM ölçütlerinin dikkate alınması halinde bu kapatma davasının hiç açılmaması gerekirdi.

Nitekim, AİHM’e göre parti kapatma yaptırımının “zorlayıcı toplumsal gereksinim” şartını sağlayıp sağlamadığını belirlemek için şu üç temel şartın gerçekleşmesi gerekmektedir (RP/Türkiye, Büyük Daire, par.104):

- 1) Bir siyasi partiden kaynaklanan demokrasiyi ortadan kaldırmaya yönelik riskin yeteri kadar yakın/kaçınılmaz olduğunu gösterecek, varlığı ispat edilmiş sağlam, inandırıcı deliller bulunmalıdır.
- 2) İlgili siyasi parti yöneticilerinin ve üyelerinin eylem ve beyanları partiye isnat edilebilir nitelikte olmalıdır.
- 3) Siyasi partiye isnat edilebilir nitelikteki eylem ve beyanlar, partinin “demokratik toplum” kavramıyla bağdaşmayan bir toplum modelini tasavvur ettiğini ve savunduğunu açıkça ortaya koyacak şekilde bir bütün teşkil etmelidir.

Bu şartların hiçbiri bu davada söz konusu değildir, olamaz da. Çünkü AK Parti, demokrasiye yönelik yakın ya da uzak bir risk teşkil etmek bir yana, bu ülkenin demokratlarının yöneldiği neredeyse yegane adres haline gelmiştir. Bu gerçeğe tersinden bakmak ve aksini göstermeye çalışmak için kullanılan sözler, hiçbir şekilde AİHM’in kastettiği anlamda hukuki ve inandırıcı delil olarak vasıflandırılmaz. Doğrulukları bile araştırılmadan dosyaya konan gazete haberleri, bağlamlarından koparılan sözler, tekzip edilen beyanlar, yanlış çevrilen röportajlar ve tüm bunlardan çıkarılmaya çalışılan kurgusal ve sanal sonuçlar eğer gerçekten “delil” kabul edilecekse, bu “deliller” karşısında yeryüzünde demokrasi için risk teşkil etmeyecek bir siyasi parti bulmak imkansız hale gelecektir.

Öte yandan iddianame, partimizi geçmiş bazı partilerin devamı olarak gösterme gayreti içindedir. Burada amaç bellidir. AİHM’in bir siyasi partiyle ilgili olarak verdiği karardan hareketle, partimizin de kapatılmasının Sözleşme’ye uygun olacağı izlenimi oluşturulmak istenmektedir. Ancak, bu gayret beyhudedir. AK Parti 2001 yılında tamamen yeni bir parti olarak kurulmuş ve bunu sadece söylemleriyle değil, eylemleriyle de göstermiştir.

AK Parti, programını henüz gerçekleştirme imkanı bulamamış bir muhalefet partisi de değildir. Şimdiye kadar, ülkenin daha ileri gitmesi için önerdiği ve yaptığı tüm reformlar, AİHM’in öngördüğü kriterler çerçevesinde her bakımdan yasal ve demokratik araçlarla gerçekleşmiştir. AK Partinin şu ana kadar gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeyi taahhüt ettiği önerilerin tamamı da demokrasinin temel ilkeleriyle uyumludur. Hatta, 2002 yılından beri yapılanlar Türkiye’de insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün tarihte hiç olmadığı kadar pekiştirilmesine imkan sağlamıştır. Bu açık ve yalın gerçeğe rağmen partimizle ilgili doğrudan veya dolaylı olarak “antidemokratiklik” suçlamasının yapılması, bilinen tüm akıl ve mantık kurallarını alt üst etmek olacaktır. Bu durum, şayet kavram karışıklığından kaynaklanmıyorsa, kesinlikle bir önyargı ve kötü niyetin ürünüdür.

3. Türkiye’de Siyasi Partilerin Yasaklanması

Türkiye’de siyasi parti özgürlüğü ve sınırları Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu tarafından düzenlenmiştir. 1995 ve 2001 yıllarında yapılan Anayasa değişiklikleri ile evrensel standartlara uyum amacıyla siyasi partileri korumaya yönelik daha güvenceli hükümler getirilmiş ve kapatma zorlaştırılmıştır. 1995 yılında Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasında ya-

pılan değişiklikle, siyasi partilerin 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü kapatılmasında “odak olma” koşuluna yer verilmiştir. 2001 yılında ise odak olmanın şartları 69 uncu maddenin altıncı fıkrasına eklenerek, siyasi partilerin eylemleri nedeniyle kapatılmaları önceki duruma göre daha da zorlaştırılmıştır. 2001 yılında ayrıca, Anayasa Mahkemesinin siyasi parti kapatma davalarında kapatma için en az beşte üç oy çokluğuyla karar alma şartı getirilmiş (m.149/1) ve kapatma yaptırımını yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına da karar verilebileceği öngörülmüştür (m. 69/7).

2001 Anayasa değişikliğiyle, bir siyasi partinin “Anayasaya aykırı eylemlerin odağı olması”nın şartları Anayasada açıkça düzenlenmiştir. Buna göre, bir siyasî parti, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemler “o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır”. (m.69/6).

Bu düzenlemeye göre, Anayasaya aykırı eylemlerin siyasi parti üyelerince yoğun bir şekilde işlenmesi ve bunların yetkili organlarca benimsenmesi şartlarının gerçekleştiği somut ve açık kanıtlarla belirlenmelidir. Örneğin, üyeler bir takım eylemler icra ediyor, fakat parti organları bunları benimsemiyorsa, parti odak haline gelmez. Yine parti yetkililerinin “kararlılık içinde” işlenmeyen eylemleri de partiyi odak haline getirmez. Başka bir ifadeyle, Anayasaya aykırı eylemleri işleyenlerin bu eylemleri süreklilik içinde ve sıklıkla tekrarlamaları zorunludur.

Ayrıca, 2001 Anayasa değişikliklerinden sonra siyasi partilerin sadece beyanlardan dolayı “odak” haline gelmesi mümkün değildir. Zira, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasında “eylemler”den dolayı bir siyasi partinin odak olabileceği öngörülmektedir. Bu değişiklik, ifade özgürlüğünün alanını genişletmek amacıyla Anayasanın Başlangıç kısmının beşinci paragrafında yapılan değişiklikle de paralellik arz etmektedir. Bu bağlamda, “beyan” değil de “faaliyet”i sınırlandıran bir değişiklik yapılmıştır. Başlangıç kısmında yapılan bu değişiklikle “düşünce ve mülahaza” ibaresi “faaliyet” sözcüğüyle değiştirilmiştir. Anayasa değişikliği teklif gerekçesinde “düşünce ve mülahaza” ibaresinin “doğrudan düşünceye bir sınır teşkil etmesi nedeniyle” değiştirildiği açıkça belirtilmiştir.

Diğer yandan, Anayasanın 90 inci maddesinde 2004 yılında yapılan değişiklik de siyasi partilerin kapatılması bakımından önemli sonuçlar doğuracak niteliktedir. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin kapatılması davalarını görürken Anayasa ve Siyasi Partiler Kanununda yer alan hükümlerin yanı sıra, Anayasa’nın 90 inci maddesi uyarınca, uluslararası insan hakları sözleşmelerini de dikkate almak durumundadır. Zira Anayasa Mahkemesi parti denetimi yaparken “bir davaya bakan mahkeme” konumundadır. Nitekim, iddianameye göre de,

“SPY”nın öncelikle İHAS gözetilerek ve Anayasa hükümleri de İHAS’a göre yorumlanarak, siyasi partiler hakkındaki kapatma yaptırımının irdelenmesi gerekmektedir” (s.9).

Türk hukuku bakımından uluslararası sözleşmeler 2004 tarihli Anayasa değişikliğine kadar iç hukukta kanunlarla eşdeğerde iken, 2004 yılında Anayasanın 90 ıncı maddesine eklenen bir hükümle insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmeler ile kanunların çatışması halinde sözleşme hükmünün uygulanması esası benimsenmiştir. Bu yeni hükme göre, “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.” Özellikle parti özgürlüğünü güvence altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ifade ve örgütlenme özgürlüklerine ilişkin hükümleri ile bu hükümlerin uygulanmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının göz önünde tutulması ve bunlar ile iç hukuk kuralları arasında bir çatışma görülmesi halinde, Sözleşme hükümleri ile Mahkeme içtihatlarının öncelikle uygulanması zorunludur.

Anayasa Mahkemesinin parti kapatma konusundaki kararları ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihadı arasında önemli farklılıklar vardır. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesinin 2004 Anayasa değişikliğinden sonra bakacağı parti kapatma davalarında AİHM içtihadını dikkate alarak 2004’ten önce ortaya koyduğu ve parti özgürlüğünü büyük ölçüde daraltan içtihadını değiştirmesi gerekmektedir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, 2.3.2007 tarihli kararıyla, AİHM’in siyasi parti davalarında verdiği ihlal kararlarını yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabul etmiştir. Bu kararında Anayasa Mahkemesi, “Kapatılan Türkiye Birleşik Komünist Partisi hakkındaki davanın 4.12.2004 günlü, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 311. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendi uyarınca yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görülmesi isteminin, aynı Yasa’nın 318. maddesi uyarınca KABULE DEĞER OLDUĞUNA” karar vermiştir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Türkiye’de siyasi partiler hukuku alanında yapılan anayasal ve yasal değişiklikler, siyasi partileri daha güvenceli bir konuma getirme amacını taşımaktadır. Bu değişikliklerden sonra, Türk hukuku bakımından da bir siyasi parti ancak istisnai durumlarda ve en son çare olarak kapatılabilecektir. Siyasi parti kapatma davalarında yetkili yargısal makamların anayasa koyucunun bu açık iradesini dikkate alması, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesinin bir gereğidir.

III. DAVA HUKUKİ TEMELDEN YOKSUNDUR

1. Bu davada “odak” olma şartları gerçekleşmemiştir

1982 Anayasasında yapılan değişikliklerle siyasi partilerin kapatılması zorlaştırıldığı halde, Adalet ve Kalkınma Partisinin kapatılmasının talep edilmesi Anayasa ile temelden çelişmektedir. Nitekim, zorlama bir mantıkla hazırlanan iddianamede, eylemlere dayalı olarak odaklaşmanın gerçekleştiği hiçbir şekilde ortaya konulamamıştır. Partililere ait, her biri tek başına

açıkça ifade özgürlüğü kapsamında bulunan düşünce açıklamaları delil olarak sunulmak suretiyle odaklaşma koşulunun sağlandığı izlenimi verilmek istenmektedir. Bu nedenle, dava bir siyasi parti kapatma davası olmaktan ziyade, adeta bir ifade özgürlüğü davası niteliğine bürünmüştür. Dolayısıyla, bu davada Anayasaya aykırı eylemlerin odağı olma koşulu kesinlikle gerçekleşmemiştir. Şöyle ki:

- a) Yukarıda açıklandığı üzere, siyasi parti özgürlüğünü genişletmeye ve partilerin kapatılmasını zorlaştırmaya yönelik anayasa değişikliklerinden sonra siyasi partilerin sadece beyanlardan dolayı “odak” haline gelmesi mümkün değildir. Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası, bir siyasi partinin odak olabilmesi için Anayasaya aykırı eylemlerin varlığını şart koşmaktadır. Oysa, partimiz hakkında açılan davada sunulan deliller arasında laikliğe aykırı herhangi bir “eylem” bulunmamaktadır.
- b) Kaldı ki, iddianamede “laikliğe aykırı eylemler” olarak sıralanan hususlar, laikliğe aykırı bir nitelik taşımamaktadır. Bu durum karşısında iddianame ile kurgulanan tez bütünüyle çökmektedir.
- c) Parti üyelerine ait olduğu belirtilen “eylemler”in parti yetkili organlarınca benimsendiğine dair deliller sunulamamıştır.
- d) Parti yetkili organları olarak Anayasada “partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulu” sayılmıştır. Anayasada sayılan yetkili organlardan sadece Genel Başkan “tek kişi”dir, diğer organlar “kurul” niteliğindedir. Kurul niteliğindeki organların eylemlerinden söz edebilmek için bu kurullarca alınmış kararların bulunması zorunludur. Halbuki, iddianamede sunulan deliller arasında tek bir kurul kararı dahi bulunmamaktadır.
- e) Siyasi Partiler Kanunu’nun 102 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre de, “parti genel başkanı dışında kalan parti organı, mercii veya kurulu tarafından Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiilin işlenmesi halinde, fiilin işlendiği tarihten başlayarak iki yıl geçmemiş ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı söz konusu organ, mercii veya kurulun işten el çektirilmesini yazı ile o partiden ister.” Oysa, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı iddianamede yer verdiği ve “eylem” olarak nitelendirdiği hususların hiçbirisi için partimizden SPK m.102/2 ile getirilen “işten el çektirme” başvurusu yapmamıştır. Bu durum da partimizin hiçbir yetkili organ, mercii veya kurulunun Anayasaya aykırı eylemlerinin bulunmadığını göstermektedir. Dolayısıyla yetkili organların eylemleri olarak geriye sadece AK Parti Genel Başkanının “ifadeleri” kalmaktadır ki, bunların da “laikliğe aykırılık” oluşturmadığı aşağıda ayrıntılı örneklerle açıklanacaktır.
- f) Genel olarak bireyler bakımından düşünce özgürlüğü kapsamında kabul edilen ifadeler, siyasi parti mensuplarınca kullanıldığında bunların kapatma nedeni olarak görülmesi

ifade özgürlüğüyle ve onun özel bir kullanım biçimi olan siyasi parti özgürlüğüyle bağdaşmamaktadır. Herhangi bir kişinin serbestçe söyleyebileceği bir sözü bir siyasinin evleviyetle söyleyebilmesi gerekir. Özgürlükçü ve çoğulcu demokrasilerde bundan daha doğal bir şey olamaz. Aksi halde, farklı toplumsal görüş ve talepleri siyasi alana taşımak için kurulan siyasi partiler işlevsiz kalacaktır.

Nitekim AIHM, İncal/Türkiye kararında, demokratik bir toplumun temel unsuru olan ifade özgürlüğünün siyasi partiler ile partilerin aktif üyeleri açısından özellikle önemli olduğunu, siyasilerin ifade özgürlüğünü sınırlamaya yönelik müdahalelerin daha sıkı bir denetime tabi olması ve otoritelerin siyasilerden gelen eleştirilere daha çok tahammül etmeleri gerektiğini belirtmiştir (par.46). Aynı şekilde Castells/İspanya kararında da AIHM, ifade özgürlüğünün özellikle halkın taleplerini dile getiren seçilmiş siyasi temsilciler bakımından daha önemli olduğunu, bu nedenle de siyasilerin ifade özgürlüğüne yönelik müdahalelerde daha dikkatli olunması gerektiğini vurgulamıştır (par.42).

Kaldı ki bu bağlamda iddianamede de, “Siyasi partiler, demokratik bir rejimde hak ve özgürlüklerden en çok yararlanması gereken örgütlerdir. Bu durum siyasi partiler için daha geniş bir faaliyet alanını ortaya çıkarmaktadır” ifadesine yer verilmiştir. (s.21). Ancak aynı iddianamede daha sonra paradoksal biçimde, son derece yalın ve basit düşünce açıklamaları kapatmaya delil olarak gösterilmektedir. Bu tür düşünce açıklamalarına dayanarak bir siyasi partinin kapatılmasının talep edilmesi bile tek başına özgürlükçü demokratik rejimin ne derece ciddi bir tehlike ile karşı karşıya bulunduğunu gözler önüne sermektedir. Oluşturduğu mantık kurgusu ile iddianame, demokratik bir ülkede siyasi parti özgürlüğünün özünü ortadan kaldırması ve siyasi partileri gerçek işlevinin dışına çıkardığını göstermesi bakımından da bir ibret vesikasıdır.

İddianamede partililerin Anayasaya aykırı eylemleri olarak nitelendirilen beyan ve faaliyetlerin neredeyse tamamı, aykırılık oluşturmak bir yana, insan haklarına bağlı demokratik bir partinin savunması gereken düşünce ve politikardan oluşmaktadır. “Anayasaya aykırı eylem” olarak iddianameye konulan ifadelerde insan haklarına, demokrasiye, laikliğe ve hukuk devletine vurgu yapılmaktadır. Kaldı ki, bu nitelikte olmayan, başkalarının katılmayacağı ya da hoş görmeyeceği düşünce açıklamaları dahi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile güvence altına alınan “ifade özgürlüğü” kapsamında değerlendirilmelidir.

2. Partimizin laikliğe aykırı hiçbir eylem ve söylemi bulunmamaktadır

2.1 AK Partinin Laiklik Anlayışı

Bu davanın açılmasının temel nedenlerinden biri, iddianamede savunulan laiklik anlayışı ile partimizin laiklik anlayışı arasındaki farklılıktır. Buradan hareketle laikliğin gerekleri konusunda da farklı görüşler ortaya çıkabilmektedir. İddianamede laiklik tek boyutlu bir kavram olarak görülmekte ve bireylerin benimsemesi gereken “bir uygar yaşam biçimi” ve “yaşam felsefesi” şeklinde takdim edilmektedir. Bu yaklaşıma göre, laiklik “toplumların düşünsel ve

örgütsel evrimlerinin son aşaması”dır. Laikliğin bu yorumu 19.yüzyıl pozitivizminin katı “ilerlemeci” anlayışına dayanmaktadır.

Buna karşılık, AK Partinin laiklik anlayışı, çağdaş demokratik toplumların özgürlükçü laiklik anlayışıyla tamamen uyumlu bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Partimizin savunduğu laiklik anlayışı, başkalarının temel hak ve özgürlüklerine asla bir tehdit içermemektedir. Aksine, bu anlayış tüm bireylerin farklı inanış ve yaşam biçimleriyle barışçıl bir şekilde bir arada yaşamasını öngörmektedir. Buna rağmen, iddianame partimizin demokratik ve özgürlükçü laiklik anlayışını ve onun gereklerini laikliğe aykırılık olarak göstermeye çalışmaktadır. Buna delil olarak da, Başbakan’ın laikliğin bir din olmadığı, dine alternatif olarak sunulmasının yanlış olduğu ve bireylerin değil devletin laik olabileceği yönündeki bazı sözleri kullanılmaktadır (s.28, 30). Modern laiklik anlayışı, farklı din ve inançları sosyolojik bir gerçeklik olarak kabul ederek, onların bir arada barışçıl beraberliğini sağlamayı hedefleyen siyasi bir ilkedir. Bu nedenle laiklik bireyi değil, devleti muhatap alır. Nitekim, Anayasamızın 2 nci maddesinde değiştirilmesi teklif dahi edilemeyecek bir ilke olan laiklik, Devletin bir niteliği olarak sunulmuştur. Anayasanın 24 üncü maddesindeki din istismarı yasağının amacı da, esasen Devletin laik niteliğinin aşındırılmasını engellemektir. Devletin temel niteliklerinden biri olarak laiklik, toplumdaki her türlü inanç ve düşünce karşısında eşit mesafede durmayı gerektirmektedir. Partimizin bu laiklik anlayışı Anayasanın 2 nci maddesinin gerekçesinde de ifadesini bulmuştur. Bu maddenin gerekçesine göre “Hiçbir zaman dinsizlik anlamına gelmeyen lâiklik ise, her ferdin istediği inanca, mezhebe sahip olabilmesi, ibadetini yapabilmesi ve dinî inançlarından dolayı diğer vatandaşlardan farklı bir muameleye tâbi kılınmaması anlamına gelir.”

Bu anlamda laiklik, çağdaş demokrasilerin benimsediği temel ilkelere biri olan devletin tarafsızlığının din-devlet ilişkilerine yansımalarını ifade etmektedir. Devletin inançlar karşısında tarafsız kalabilmesi, siyasi ve hukuki düzenini herhangi bir dinin esaslarına dayandırmaması ile mümkündür. Bu, laik düzende din işleri ile devlet işlerinin ayrılmasına işaret etmektedir. Kısacası, çağdaş laiklik anlayışı bir yandan devlet düzeninin dini kurallara dayanmamasını, diğer yandan da devletin bireylerin sahip olduğu din ve vicdan özgürlüğünü güvenceye almasını gerektirmektedir. İktidarımız süresince laikliğin bu iki temel ayağını aksatacak herhangi bir icraatın içinde olmadık, bundan sonra da olmayacağız.

Partimizin bu laiklik anlayışı parti programında da ifadesini bulmaktadır. Programdaki ilke ve esaslara başta Genel Başkan olmak üzere tüm partililer her zaman uymuşlardır. Genel Başkan Erdoğan, “Tüzük ve program dışındaki veya bunlara aykırı yaklaşımların partide yer bulamayacağını” defalarca belirtmiştir. Programın “Temel Haklar ve Siyasi İlkeler” bölümünde şu ifadeler yer almıştır (EK-1,AKParti Programı): “Düşünce ve ifade özgürlükleri uluslararası standartlar temelinde inşa edilecek, düşünceler özgürce açıklanabilecek, farklılıklar birer zenginlik olarak görülecektir.

Partimiz, dini insanlığın en önemli kurumlarından biri, laikliği ise demokrasinin vazgeçilmez şartı, din ve vicdan hürriyetinin teminatı olarak görür. Laikliğin, din düşmanlığı şeklinde yorumlanmasına ve örselenmesine karşıdır.

Esasen laiklik, her türlü din ve inanç mensuplarının ibadetlerini rahatça icra etmelerini, dini kanaatlerini açıklayıp bu doğrultuda yaşamalarını ancak inançsız insanların da hayatlarını bu doğrultuda tanzim etmelerini sağlar. Bu bakımdan laiklik, özgürlük ve toplumsal barış ilkesidir.

Partimiz, kutsal dini değerlerin ve etnisitenin istismar edilerek siyaset malzemesi yapılmasını reddeder. Dindar insanları rencide eden tavır ve uygulamaları ve onların, dini yaşayış ve tercihlerinden dolayı farklı muameleye tabi tutulmalarını anti-demokratik, insan hak ve özgürlüklerine aykırı bulur. Öte yandan dini, siyasi, ekonomik veya başka çıkarlara alet etmek veya dini kullanarak farklı düşünen ve yaşayan insanlar üzerinde baskı kurmak da kabul edilemez.”

İddianamede partimizi laiklik aleyhine fiillerin odağı olarak göstermek için kullanılan söylem ve eylemlerin hiçbirisi, laiklik ilkesine aykırı değildir. Örneğin, Türkiye'nin Yugoslavya'ya benzetilmesi karşısında Başbakanın “Yüzde 99'u Müslüman bir ülke Türkiye'de din bir çimentodur” sözü laiklik aleyhine bir söylem olarak takdim edilmektedir (s.29). Bu söz, Türkiye'nin sosyolojik ve kültürel gerçekliğine ilişkin bir tespitten ibaret olup, ülkemizin asla bir Yugoslavya olmayacağına işaret etmektedir. Bir ülkede yaşayan insanların ortak değer olarak bir dine mensup olduklarını ve bu değer de en önemli birleştirici unsurlardan biri olduğunu ifade etmenin laiklikle çelişen hiçbir yönü bulunmamaktadır. Farklı etnik kimlikler temelinde bölünmez bütünlüğe tehditlerin yöneldiği bir ülkede, bu tür birleştirici olgusal gerçeklikleri ifade eden bir siyasi liderin laiklik karşıtlığıyla suçlanmasını anlamak ve bunu laikliğin çağdaş yorumuyla bağdaştırmak mümkün değildir.

"Türk halkının yüzde 99'unun Müslüman olması"na yapılan vurgu, çok farklı siyasiler, gazeteciler, yazarlar ve akademisyenlerce benimsenen ve yerli ya da uluslararası bilimsel metinlerde de yer alan "sosyolojik bir tespit" olarak kullanılmaktadır.

Ayrıca, Başbakanın söz konusu konuşmasının bağlamları dikkatle incelendiğinde, bu konuşmaları, çeşitli kesimlerce toplumumuzda oluşturulmasından kaygı duyulan “Alevi-Sünni çatışması” gibi konular gündeme geldiğinde ifade ettiği ve Müslüman olan-olmayan ayrımıyla hiç alakası olmayan, vatandaşlarımız arasında mezhep ve görüş çatışmasının körüklenmesine karşı birleştirici bir tutum olarak dillendirdiği görülecektir. Zaten bunu destekleyen onlarca konuşmasında Başbakan, AK Partinin "din eksenli bir parti olmadığını" açıkça ifade etmiştir.(EK – 2)

Diğer yandan, iddianamede Genel Başkana atfedilen **“Türkler, laikliğin Anglo-sakson yorumunu daha uygun buluyor”** sözü de laikliğe aykırı gösterilmeye çalışılmaktadır (s.34). Aslında, bu bile tek başına iddianamedeki laiklikle ilgili argümanların tutarsızlığına açık bir örnek teşkil etmektedir. İddianame, bir yandan partimizi Türkiye'yi “şariat devletine dönüştürme”yi amaçlamakla itham ederken, diğer yandan Anglo-Sakson laiklik yorumunu daha

uygun bulduğumuzu ifade etmektedir. Bu bir çelişkidir, zira hiçbir Anglo-Sakson ülkesi teokratik bir devlet sistemine sahip değildir.

Kaldı ki, Kıta Avrupası ülkeleri içinde laikliği en katı şekilde uygulayan Fransa'da bile "laisizm" ve "laiklik" kavramları birbirinden ayrılmaktadır. Laisizm bir fikir akımı, laiklik ise hukukî ve siyasi bir ilkedir. Laisizmin, toplumun tüm faaliyet alanlarını kilise etkisi ve dini normlardan arındırmayı amaç edinmesine karşılık, laiklik bunu sadece devletin görev alanına inhisar ettirmiştir. Oysa, Türkiye'de bu farklılık yeterince bilinmemekte ve çoğu zaman ikisi birbirine karıştırılarak biri öbürünün yerine ikame edilmektedir ki, kavram kargaşasına yol açan nedenlerden biri de budur.

Kurucu üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi'ne bağlı Parlamenterler Meclisi'nin 1993 yılında aldığı 1202 sayılı karar da Avrupa ortak mekanına hakim olan laiklik anlayışını yansıtmaktadır. "Demokratik Toplumlar Dini Hoşgörü" başlığını taşıyan bu kararda birey-toplum ve din ilişkilerine dair şu tespitlerde bulunmaktadır:

- Din, bireyin kendisi ve yaratıcısıyla olduğu kadar, dış dünya ve içinde yaşadığı toplumla da ilişkilerini zenginleştirici bir işlev görür.
- Batı Avrupa farklı dini inançların hoşgörü içerisinde birlikte yaşayabildiği bir seküler demokrasi modeli geliştirmiştir.
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (m.18) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (m.9) tarafından güvence altına alınan ve insan onurundan kaynaklanan din özgürlüğünün kullanılması, özgür ve demokratik bir toplumu gerektirmektedir.
- Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, bu tespitlerin ardından, Bakanlar Komitesi, Avrupa Topluluğu (Birliği) ve üye devletlere yasal güvenceler konusunda da şunları tavsiye etmektedir:
- Din, vicdan ve ibadet özgürlüğünü güvence altına almaya yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
- Giyim, yiyecek ve dinsel günlerin kutlanması gibi konularda farklı dini uygulamalar için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Görüldüğü gibi, AK Partinin dinin birey, toplum ve devlet ile ilişkisine bakışı, Avrupa ülkelerindeki hakim anlayışla uyum içindedir. Dolayısıyla, bu bakış açısını yansıtan beyanların laiklik ilkesine aykırı olduğunu ileri sürmek, çağdaş demokrasilerdeki anlayıştan habersiz olmak anlamına gelir.

2.2. Laiklik, Başörtüsü ve İfade Özgürlüğü

İddianamenin partimizi laiklik aleyhtarı olarak takdim ederken kullandığı en temel argüman üniversitelerde başörtüsü serbestisine ilişkin söylem ve eylemlerdir. Bu konuda partimiz men-

suplarının değişik tarihlerde basına yansıyan sözleri ve nihayet Parlamentonun kabul ettiği Anayasa değişiklikleri yeterli “delil” olarak gösterilmektedir.

Bu iddiaya yönelik cevabımız üç noktada toplanmaktadır. Birincisi, yükseköğretim kurumlarında kız öğrencilerin başörtüsü ile öğrenim görebilmesine ilişkin görüşlerin laiklikle ilişkilendirilmesi isabetli değildir. İkincisi, bu görüşün laikliğe uygun ya da aykırı olup olmadığından bağımsız olarak, iddianamede delil olarak sunulan sözlerin tamamı ifade özgürlüğü kapsamında herkesin rahatça dile getirdiği sözlerdir. Üçüncüsü, **Parlamentoda gerçekleşen Anayasa değişikliği ve bu yöndeki kanun teklifleri birer yasama işlemi olması nedeniyle partimize değil, yasama organına isnat edilebilecek eylemlerdir.**

2.2.1 Üniversitelerde başörtüsü serbestliği bireysel özerkliğın ve özgürlüğün gereğidir

Yükseköğretim kurumlarında başörtüsü serbestliğinin laiklikle ilişkilendirilmesi, kavramsal ve ampirik olarak doğru değildir. Yukarıda açıklandığı üzere, laiklik bir toplumda tüm inanç ve görüşler karşısında devletin tarafsızlığını gerektirmektedir. Devlet, başkalarına zarar vermediği takdirde, bireylerin kişisel tercihlerine saygı duymak zorundadır. Üniversite çağına gelmiş reşit bir öğrenci bireysel tercihleri nedeniyle başını örtmek istediğinde buna engel olunması onun özgürlük ve özerkliğine yönelik bir müdahale anlamına gelecektir. Laik devlet, yetişkin insanları kendileri için neyin doğru ya da yanlış olduğuna karar verebilecek, dolayısıyla tercihlerini ifade edebilecek özerk bireyler olarak görmek durumundadır. Bu nedenle, laiklik, bireysel tercihlerde bulunma ve kendi yaşam biçimini belirleyebilme gücüne sahip bireylerin oluşturduğu özgür ve çoğulcu bir toplum için elverişli bir ortam sunmaktadır. Bireysel tercihleri hiçe sayan kısıtlamalar, toplumun birbirinden farklı inanç, düşünce ve yaşam biçimlerine sahip bireyleri içerdiği, dolayısıyla çeşitli olduğu gerçeğini de dikkate almamaktadır. Farklılıkların bir arada yaşatılmasını hedefleyen demokratik bir ülkede üniversite öğrencilerinin şu ya da bu nedenle tercih ettikleri bazı kıyafetleri yasaklamak, çoğulculuğu, birlikte yaşama arzusunu, hoşgörü ve diyalogu ortadan kaldıracabilecek bir uygulamadır. Laik bir düzende yükseköğretim kurumlarında kılık ve kıyafetin yasaklanmaması, bireysel özgürlüklere, eşitlik ilkesine ve farklı tercihlere saygının bir gereğidir.

Cumhuriyetimizin temel ideali, tüm bireylerin ve özellikle genç kızların modern eğitim sisteminin kazanımlarından faydalanmasıdır. Unutulmamalıdır ki, Türkiye'de "eğitim ve öğretimin birliği" (Tevhid-i Tedrisat) esastır. Bu nedenle başörtülü genç kızların devlet tarafından çerçevesi belirlenen üniversite eğitimi alması, böylece çağdaş bilgilerle donanmaları Cumhuriyetin kazanımı olacaktır. Bugün modern toplum tüm bireylerin, özellikle de kadınların modern eğitim alması sayesinde inşa edilmekte ve sürdürülmektedir. Bu noktada gerçek bir Cumhuriyetçi bakış açısı, bir kısım kız öğrencilerin başörtüleri sebebiyle modern eğitim sisteminden dışlanmasını değil, modern eğitim sistemine dâhil edilmelerini gerektirir. Böylece bu toplum kesimlerini ve yetiştirecekleri nesilleri toplumsal hayatın merkezi süreçlerine katmak ve dışlanmalarını önlemek, modern devlet düzeni ve toplum hayatı için kazanımdır. Unutulmamalıdır ki, modern eğitim sistemi içine dâhil edilemeyen toplumsal kesimlerin, marjinal ya da ra-

dikal bazı fikirler karşısında bağışıklıkları zayıftır. O nedenle başörtülü olarak eğitim sistemi içinde yer almak ve çağdaş toplum yapısının gereklerine uygun bilgilerle donanmak isteyen kişilerin taleplerinin karşılanması laiklik ilkesini zayıflatan değil, güçlendiren bir yaklaşımdır.

Üniversite eğitimi din ve devlet işlerinin ayrılması ilkesinin kaynağı olan seküler bir yapıya sahiptir. Bu yapı içinde din ve vicdan hürriyetinden faydalanarak başörtüsü örten, vatandaşlık görevlerini yerine getiren kişilerin modern eğitim hizmeti alma taleplerinin karşılanması siyasi açıdan ayrıştırıcı değil, topluma entegre edici bir yaklaşımdır. Çağdaş devlet düzeni açısından tehdit unsuru içeren radikal ve marjinal fikirlere set çekilmesi, ancak toplumun mümkün olan en geniş kesiminin eğitim sistemi içine dâhil edilmesi ve demokratik prensipler ışığında bunun azamileştirilmesi ile mümkündür.

Diğer yandan, üniversitelerde kılık ve kıyafete yönelik kısıtlamaların laikliğin gereği olduğu görüşü ampirik olarak da doğru değildir. Laiklik ilkesinin şu ya da bu ölçüde benimsendiği demokratik ülkelerin hiçbirinde yükseköğretim kurumlarında başörtüsü yasağının bulunmadığı bir gerçektir. İlköğretim ve lise düzeyindeki devlet okullarında başörtüsünü yasaklayan Fransa'da dahi üniversite düzeyinde böyle bir yasak bulunmamaktadır. Bu bağlamda iddianamede partimizin bu gerçeklere ilişkin ifadeleri “yanıltıcı” olarak nitelendirilmekte ve “Avrupa'da en fazla Müslüman nüfus barındıran devletlerden Fransa'da türbanı okullarda ve kamusal alanda yasaklamıştır” denmektedir (s.114). Oysa gerçekte “yanıltıcı” olan partimizin görüşleri değil, Başsavcının bu iddiasıdır. Fransa'da sadece ilk ve ortaöğretim düzeyindeki devlet okullarında başörtüsü sınırlaması söz konusudur. Üniversite düzeyinde ise böyle bir sınırlama bulunmamaktadır.

Fransa'da başörtüsü dâhil dini sembollerin eğitim kurumlarında kullanılması hakkında 2003 yılında oluşturulan Stasi Komisyonu bir rapor hazırlamıştır. Bu rapor çerçevesinde 10 Şubat 2004 günü çıkarılan yasayla, ilk ve orta dereceli devlet okullarında öğrencilerin bir dini eğilimi açıkça ortaya koyan işaretleri taşımaları ve kıyafetleri giymeleri yasaklanmıştır. Üniversitelerle ilgili olarak, Stasi Komisyonu önceliğin öğrencilerin dini, siyasi ve felsefi inançlarını ifade etme hakkına verilmesi gerektiğini kabul etmiştir. Nitekim, devlet okulları dışında ve üniversitelerde başörtüsü yasağı bulunmamaktadır.

Kısacası, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği için çalışan bir siyasi partinin Avrupa'nın hiçbir ülkesinde bulunmayan bir yasağı kaldırmaya çalışmasını laiklikle ilişkilendirerek Anayasaya aykırı saymak doğru bir yaklaşım değildir.

2.2.2 Kılık ve kıyafet serbestliğine ilişkin sözler ifade özgürlüğü kapsamındadır

Anayasamızın 2 nci maddesine göre Cumhuriyetin değiştirilmesi teklif dahi edilemeyecek niteliklerinden biri de “demokratik devlet”tir. Demokrasinin temeli de ifade özgürlüğüdür. Sözün özgür olmadığı yerde hiç kimse özgür değildir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de ifade özgürlüğü ile ilgili ilkeleri ortaya koyduğu Handyside kararında ifade özgürlüğünün

demokrasiler için önemini açıkça belirtmiştir. Mahkeme, bu kararında daha sonra ifade özgürlüğüyle ilgili verdiği hemen her kararında tekrarladığı şu hususları vurgulamıştır:

- · İfade özgürlüğü, demokratik toplumun asli temellerindedir, toplumun ilerlemesinin ve bireyin gelişmesinin temel şartlarından birini oluşturur.
- · İfade özgürlüğü, demokratik toplumun vazgeçilmez özelliklerinden olan çoğulculuk, hoşgörü ve geniş görüşlülüğün gereğidir.
- · İfade özgürlüğünün sağlayacağı özgür siyasi tartışma, Sözleşmenin bütününe ege-men olan demokratik toplum kavramının özünü oluşturur.
- · İfade özgürlüğü sadece genel kabul gören, zararsız veya önemsiz fikir ve haberler için değil; fakat aynı zamanda devlete veya toplumun bir kısmına aykırı gelen, kural dışı, şaşırtıcı veya endişe verici olan fikir ve haberler için de geçerlidir.

Üniversitelerde kılık ve kıyafet serbestliği konusunda kişilerin ve siyasi partilerin farklı düşünceleri son derece normaldir. Partimiz her fırsatta bu meselenin gerginliğe yol açmadan toplumsal ve kurumsal mutabakatla çözümlenmesi gerektiğine işaret etmiştir. Bu konuda yapılan kamuoyu yoklamalarında toplumun yaklaşık yüzde sekseninin bu yasağın kalkması yönünde görüş bildirdiği de bilinmektedir. Demokratik bir toplumda siyasi partilerin toplumsal sorunlara barışçıl çözüm önerileri sunması ve bu konuda harekete geçmesi onların varlık nedenidir. Bir siyasi partiyi bundan dolayı suçlamak demokratik anlayışla bağdaşmamaktadır. Bu, siyasi alanda tüm partilerden ve siyasilerden aynı görüşü savunmalarını istemek olur ki, çoğulcu demokrasilerde bu mümkün değildir. Nitekim açılan bu dava ile adeta, laikliğin iddianamede ortaya konulan yorumunun bütün siyasi partilere kabul ettirilmeye çalışılması amaçlanmaktadır.

Oysa siyasi partiler, toplumsal meseleler hakkında farklı düşündükleri ve farklı çözüm önerileri sundukları için birden fazladır. Üniversitelerde başörtüsü yasağını savunan siyasi partiler vardır ve muhtemelen bundan sonra da olacaktır. Ancak partimiz ve diğer birçok siyasi parti ise bu yasağın kalkması gerektiğini dile getirmiştir. Toplumsal sorunlar karşısında sergilenen bu tür farklı görüş ve duruşlar, ifade ve örgütlenme özgürlüklerini anlamlı kılan en önemli unsurdur. İddianamede öyle bir anlayış benimsetilmeye çalışılmaktadır ki, laiklik ilkesi bağlamında bazı hususların talep edilmesi bir yana, laiklikle ilgili bazı sorunların varlığına işaret etmek, bu konularda farklı bir fikir beyan etmek hatta laiklikle ilgili bazı konuları konuşmak bile laikliğe aykırı eylemler olarak sunulmaktadır.

Halbuki siyasi parti kararlarında AİHM, demokrasinin ifade özgürlüğüne dayandığını ve bu bağlamda ülke sorunlarını şiddete başvurmaksızın, diyalog yoluyla çözüme fırsatı sunduğunu belirtmiştir. Mahkeme'ye göre, toplumun bir bölümünün meselelerini kamuya açık bir şekilde tartışan ve ilgili tarafları tatmin etmeye yönelik demokratik kurallara uygun çözüm önerileri bulmak amacıyla siyasi alanda faaliyet gösteren bir siyasi partinin engellenmesi hiçbir şekilde haklılaştırılmaz. (TBKP/Türkiye, par.57).

Partimizin üniversitelerde kılık ve kıyafet serbestliği konusundaki görüş ve politikalarının Anayasa Mahkemesi'nin içtihadına aykırı olduğu, dolayısıyla bu yöndeki eleştirilerin güçler ayrılığı ilkesini hiçe saydığı yönündeki görüşün de hiçbir dayanağı bulunmamaktadır. Başbakanın toplumsal gerilimden uzak durmayı ve uzlaşmayı öne çıkardığı şu konuşması bile iddianamede "delil" olarak kabul edilmiştir: "Emredici bir hüküm getirseydi, tüm AB ülkelerinde uygulanması gerekirdi. Avrupa'da ve dünyada genel olarak üniversitelerde başörtüsü yasağı yok. AIHM'in Türkiye'ye özgü şartlar nedeniyle böyle bir karar aldığını düşünüyorum. Böyle bir yasak Anayasa'da yok. Sadece Anayasa Mahkemesi'nin bir yorumu var. Yasama yeni bir yasa çıkarırsa, Anayasa Mahkemesi durumu gözden geçirmek zorundadır, bu yorum da kalıcı değildir. Yasa çıkarabiliriz. Ama arzumuz bu sorun toplumsal gerilime yol açmasın ve özgürlükler noktasında çözülsün." (s.43).

Bu ve benzeri ifadelerin iddianamede yer alması, yargı kararlarının adeta eleştirilemez olduğuna dair bir inancı yansıtmaktadır. Nitekim, partimiz yetkililerinin bazı mahkeme kararlarını eleştirmesi "çoğulcu demokrasinin güçler ayrılığı ilkesine dayandığı gerçeğini adeta reddederek totaliter bir anlayışın savunuculuğunu" yapmak olarak nitelendirilmiştir (s.135). Halbuki, yargı kararlarının bağlayıcı olması onların eleştirilemeyeceği anlamına gelmez. Çoğulcu demokrasilerde bilhassa siyasi partiler bu kararları eleştirebilir ve en önemlisi bu kararların değişmesi için faaliyette bulunabilirler. Esasen bunun aksini düşünmek mümkün değildir. Mahkeme kararları eleştirilemez kabul edildiğinde hukukun gelişmesi ve kuralların yeni gelişmeler ışığında yorumlanması imkanı kalmayacaktır. Bu da hukuku statik bir hale getireceği gibi, demokratik bir ülkede siyasi partileri işlevsiz kılacaktır.

Nitekim, bazı yargı mensuplarımız da özellikle Anayasa Mahkemesi kararlarının eleştiriye açık ve değişebilir nitelikte olduğunu vurgulamışlardır. Sözelimi, 2006 yılında Anayasa Mahkemesi'nin 44.Kuruluş Yıldönümü töreninde yapılan açış konuşmasında dönemin Anayasa Mahkemesi Başkanı H.Tülay Tuğcu aynen şunları söylemiştir. (EK – 3)

"Anayasa Mahkemesi kararlarının kesin ve bağlayıcı olması, onların eleştirilemez olduğu anlamına gelmemektedir. Diğer deyişle, mahkeme kararlarına uyma yükümlülüğü, söz konusu kararları eleştirme hakkını ortadan kaldırmamaktadır. Bir hukuk devletinde, yargı kararlarının da eleştirilebilmesi doğaldır. Mahkeme kararlarının oybirliği ile alınmadığı durumlarda, azlık oyu kullanan üyelerin düşüncelerinin de bu anlamda karşı hukuki düşüncüyü oluşturduğu açıktır. Anayasa Mahkemesi'nin işin esasına girerek reddettiği konularda on yıl geçtikten sonra tekrar başvuruda bulunulabilmesi, Anayasa Mahkemesi kararlarının eleştiriye açık ve değişebilir nitelikte olduğunun bir diğer kanıtıdır.

Bir hukuk devletinde, mahkeme kararlarının gerek akademik çevrelerde, gerekse uygulayıcılar tarafından ele alınıp incelenmesi gerekli ve yararlıdır. Bu tür eleştirilerin yargıya yeni ufuklar açma olasılığı her zaman vardır."

Nitekim Anayasa Mahkemesi, siyasi parti kapatma davalarında laikliğin gerekleri konusunda birbirinden farklı yorumlar yapabilmıştır. Örneğin, Özgürlük ve Demokrasi Partisi, "Devlet

din işlerine karışmayacak, din cemaatlere bırakılacaktır" biçimindeki program hükmüne dayanılarak kapatılmıştır (E. 1993/1, K. 1993/2, K.T. 23.11.1993). Ancak, daha sonra Demokratik Barış Hareketi Partisi davasında, yine parti programındaki Diyanet İşleri Başkanlığının bir Devlet kurumu olmaktan çıkarılmasını amaçlayan hükümden dolayı kapatma talebi reddedilmiştir (E. 1996/3, K. 1997/3, K.T. 22.5.1997). Bu durum, Anayasa Mahkemesi'nin laiklik yorumunun da sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda partimizin genel başkanı ve üyelerinin değişik tarihlerde başörtüsünün yükseköğretim kurumlarında serbest bırakılmasına yönelik konuşmalarının, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu konuşmaların hiçbirisi, yerleşik mahkeme içtihatlarının tanınmaması ya da bunların bağlayıcılığının reddedilmesi olarak görülemez. Kaldı ki, bu konuda birçok siyasi parti görüş açıklamış, hatta sorunun çözümüne yönelik girişimlerde bulunmuşlardır.

Strasbourg organlarının üniversitelerde başörtüsü meselesiyle ilgili kararlarına da yer verilen iddianamede, adeta bu konuda son noktanın konduğu ileri sürülmektedir. Bu görüş, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin hak ve özgürlükleri koruma konusunda asgari standartları getirdiği ve bunun üzerinde bir korumanın taraf devletlerce sağlanmasının mümkün olduğu gerçeğini görmezlikten gelmektedir. Nitekim Sözleşme'nin 53 üncü maddesine göre, "Bu Sözleşme hükümlerinden hiçbirisi, herhangi bir Yüksek Sözleşmeciler Taraf'ın yasalarına ve onun taraf olduğu başka bir Sözleşme'ye göre tanınabilecek insan haklarını ve temel özgürlükleri sınırlayamaz veya onlara aykırı düşecek şekilde yorumlanamaz."

Leyla Şahin kararında AİHM, "eğitim kurumlarında dini sembollerin kullanılması" konusunda Avrupa ülkelerinde farklı uygulamaların olabileceğini, bu konuda kuralların ülkeden ülkeye değişebileceğini belirtmiştir. Bu nedenle, Mahkemeye göre, dini sembollerin kullanılmasına ilişkin hukuki düzenleme yapma konusunda taraf devletler geniş bir takdir yetkisine sahiptirler (Büyük Daire kararı, par.109).

Kaldı ki, AİHM'in ihlal bulmadığı kararlardan sonra ilgili devletin hak ve özgürlükleri koruyucu yönde yeni yasal düzenleme yapmalarının önünde hiçbir engel bulunmamaktadır. Bunun aksini savunmak, örneğin AİHM'in Sözleşmeye aykırı bulmadığı Türkiye'deki yüzde onluk seçim barajının hiçbir zaman değiştirilemeyeceğini ileri sürmek anlamına gelecektir. Nitekim Büyük Daire'nin Leyla Şahin kararından sonra o dönemde AİHM yargıçları olan Rıza Türmen de, bu kararın Türkiye'de üniversitelerde başörtüsü yasağının kaldırılmasına engel olmadığını şu sözlerle dile getirmiştir: "AİHM, Şahin davasında Türkiye'nin yasak gerekçelerini AİHS'ye aykırı bulmadı. Karar, üniversitelerde türban yasağının kaldırılmasının AİHS'ye aykırı olacağı anlamına gelmez"

Ayrıca, Anayasanın 10 ve 42 inci maddelerinde yapılan değişikliklerin uygulanması gerektiğine dair açıklamaların "laikliğe aykırı beyan" olarak sunulması anlaşılır gibi değildir. Örneğin AK Parti Adana milletvekili Dengir Mir Mehmet Fırat'ın 2008 yılı Şubat ayında yaptığı bir konuşmada üniversitelerde uygulanan başörtüsü yasağının Anayasa ihlali olduğunu ileri

sürerek, “beğensek de, beğenmesek de 1982 Anayasası yürürlüktedir. Herkes bu Anayasaya uymak mecburiyetindedir”(s.95-96); Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu'nun “Uygulamaya üniversite yönetimleri ve YÖK karar verecek. (...). Derlerse ki ‘Anayasa değişikliği yeterli’, uygulamayı hemen başlatabilirler. ‘Bekleyelim’ derlerse ek 17. maddenin çıkmasını da bekleyebilirler”; AK Parti Grup Başkan Vekili Sadullah Ergin'in “Hukuk devletinde hukuka saygılı olmak lazım. Artık uygulayıcıların da bu düzenlemeye uygun hareket etmesini umuyoruz” (s.100); AK Parti Grup Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın “Anayasa değişiklikleri uygulama kabiliyeti olan düzenlemelerdir. ‘Uygulamam’ deme hakkı hiç kimsede yoktur” (s.101) şeklindeki sözleri laikliğe aykırı olarak nitelendirilmiştir.

Halbuki, ülkede yaşayan herkesi ve her kurumu bağlayan Anayasanın uygulanması gerektiğini söylemek, laikliğe aykırı olmak bir yana, hukuk devleti olmanın zorunlu bir gereğidir. Sonuç olarak, sadece laiklik konusundaki yorum farkından dolayı bir siyasi partinin kapatılmasının istenmesi, evrensel standartlara uygun laiklik ilkesi, ifade ve siyasi parti özgürlükleri ile asla bağdaşmaz. Esasen partimizin laiklik anlayışı da demokratik ülkelerde ve uluslararası belgelerde benimsenen laiklik anlayışı ile uyumludur. Dolayısıyla, partimizin laikliğin içini boşalttığı yolundaki iddia bütünüyle temelsizdir. Ayrıca, Anayasanın 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında laiklik ilkesi yanında insan haklarına saygılı demokratik hukuk devleti ilkelerine de yer verilmesi, laiklik ilkesinin bu ilkelerle birlikte ele alınması ve anlaşılması gerektiğini göstermektedir.

2.2.3 Yasama faaliyeti olan Anayasa değişikliklerinin laikliğe aykırı olduğu ileri sürülemez

İddianamede TBMM'nin 09.02.2008 tarihinde yaptığı değişiklikler de partimiz aleyhine en önemli “delil” olarak kullanılmaktadır. Nitekim, Başsavcı bir gazeteciyle yaptığı mülakatta bu anayasa değişikliklerinin partimiz hakkında açılan davanın temel gerekçesi olduğunu söylemiştir. (EK – 4)

Nitekim, iddianamede Anayasanın 10 ve 42 inci maddeleri ile ilgili olarak şu hususlara yer verilmiştir:

“Cumhuriyetin değiştirilmesi ve değiştirilmesi teklif dahi edilemeyen nitelikleri arasında bulunan laiklik ilkesi gereğince üniversitelerde türban ile öğrenim görülmesinin mümkün bulunmamasına binaen; Yüksek Öğretim Kanununda üniversitelerde türbanla öğrenim görülmesini sağlayacak bir değişikliğin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edileceğini öngören davalı Parti önce Anayasa'nın 10. ve 42. maddelerinde değişiklik yapmak ve daha sonra bu değişikliğe dayanmak suretiyle Yüksek Öğretim Yasasında yapacağı değişiklikle üniversitelerde türbanla öğrenim görülmesinin yolunu açmak istemektedir. Yükseköğretim Yasasında değişiklik içeren teklifin Anayasaya aykırı olduğu tartışmasızdır. Anayasa değişikliği içeren teklif ise amaç yönünden Anayasaya aykırılık taşımaktadır.

Anayasanın 10. ve 42. maddelerinde değişiklik öngören teklif TBMM’de 09.02.2008 tarihinde kabul edilmiş, Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmasını müteakip 5735 sayılı Yasa olarak 23 Şubat 2008 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.”(s.133).

“Türbanın yükseköğretim kurumlarında serbestçe takılmasına olanak sağlamak üzere Anayasanın 10 ncu ve 42 nci maddelerinde değişiklik yapılmasını içeren kanun teklifinin Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partili milletvekillerinin imzalarıyla, aynı amaca yönelik olarak 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Ek 17 nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifinin ise her iki partili yedi milletvekilinin imzalarıyla 29.01.2008 ve 30.01.2008 tarihlerinde TBMM’ne sunulduğu” belirtilmektedir (s.112-113).

Evvela, “laiklik ilkesi gereğince üniversitelerde türban ile öğrenim görülmesinin mümkün bulunmaması”na dair görüş, yukarıda açıkladığımız nedenlerden dolayı isabetsizdir. Bir an için, bu görüşün Anayasa Mahkemesi’nin 1991 yılında verdiği “yorumlu ret” kararına dayandırıldığı düşünülse bile, bu kararın Parlamentonun aynı konuda bir yasa veya Anayasa değişikliği yapmasını engellediği savunulamaz. Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararından sonra yasama organının aynı konuda düzenleme yapabileceğine dair çok sayıda örnek bulunmaktadır.

İkinci olarak, “Yükseköğretim Yasasında değişiklik içeren teklifin Anayasaya aykırı olduğu tartışmasızdır” sözü de hem hukuken yanlıştır, hem de Anayasa Mahkemesi’nin yorum yetkisine müdahale niteliğindedir. Bir kere, bizim anayasal düzenimizde kanun tekliflerinin Anayasaya uygunluğunun incelenmesi Parlamento dışındaki bir organ tarafından yapılamaz. Bu anlamda henüz yasalaşmamış, Parlamentoda yasama sürecinin komisyon ve genel kurul aşamalarından geçmemiş bir metnin “Anayasaya aykırı olduğu”nun söylenmesi hukuken hiçbir geçerliliğe sahip değildir.

Üçüncüsü, “Anayasa değişikliği içeren teklif ise amaç yönünden Anayasaya aykırılık taşımaktadır” görüşü hem yanlıştır, hem de aynı şekilde yukarıda belirtildiği üzere, Anayasa Mahkemesi’nin yetki alanına müdahale niteliğindedir. Yanlıştır, çünkü Anayasanın hükümleri arasında hiyerarşi bulunmamaktadır. Şekil sakatlığı dışında, Anayasanın bir hükmünün diğer bir hükmüne aykırı olduğu hukuken ileri sürülemez. Nitekim Anayasamız anayasa değişikliklerinin esas bakımından denetimini kabul etmediği gibi, şekil bakımından uygunluk denetimini de “teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususları ile sınırlı” tutmuştur (m.148/2). Bu anlamda iddianamenin yukarıda alıntılanan kısmında da belirtildiği üzere 23 Şubat 2008 tarihinden bu yana yürürlükte bulunan Anayasanın 10 ve 42 nci maddelerindeki değişikliklerin laiklik ilkesine aykırı olduğu iddiası hukuki açıdan ileri sürülemez. Kaldı ki, bu değişiklikler kamu hizmetlerinden yararlanmada kanun önünde eşitlik ilkesi, üniversite eğitiminde fırsat eşitliği ve öğrenim özgürlüğünün alanını genişletme gibi amaçlar taşımaktadır.

Diğer yandan, Anayasayı yapma ve değiştirme yetkisi, herhangi bir iddianameye konu edilemeyecek kadar önemli, demokratik ve anayasal bir yetkidir. Bu yetkinin ürettiği temel normu denetleme yetkisi, sadece belli şekil sakatlıkları bakımından Anayasa Mahkemesine aittir. Hiç

kimse, Anayasanın kurucu iktidar olan Meclise verdiği yetkinin kullanımının, Anayasa karşıtı eylem grubuna girdiği iddiasında bulunamaz. Böyle bir ilk örneğin, hukuk ve demokrasi tarihinde Türkiye’de yaşanıyor olması düşündürücüdür.

AİHM de, toplumsal sorunları çözmek için faaliyet gösteren siyasi partilerin belli şartlar altında temel anayasal değişiklikler yapabileceğini belirtmektedir. Bu değişikliklerin iki şarta uygun olması gerekmektedir. 1) Bu amacı gerçekleştirmek için kullanılan araçların tüm boyutlarıyla yasal ve demokratik olması gerekir. 2) Değişikliğin bizzat kendisi temel demokratik ilkelerle uyumlu olmalıdır. (Sosyalist Parti/Türkiye, par. 46 ve 47; Refah Partisi/Türkiye, par.47, Refah Partisi/Türkiye, Büyük Daire, par.98).

Dördüncüsü, Anayasanın 10 ve 42 nci maddelerindeki değişikliklere ilişkin kanun teklifi herhangi bir partinin teklifi değil, milletvekillerinin teklifidir. Anayasaya göre, Anayasa değişikliklerinin Meclise Bakanlar Kurulu tasarısı olarak getirilmesi de mümkün değildir. Anayasa değişikliklerinin parlamentoda gizli oyla yapılması, bu tür değişikliklerden herhangi bir siyasi partinin sorumlu tutulmasını da hukuken engellemektedir. Nitekim, parlamentodaki oylamada söz konusu Anayasa değişikliklerinin 411 oyla kabul edilmesi, AK Partiye mensup milletvekilleri dışındaki diğer partilere mensup milletvekillerinin de bu değişikliğe olumlu oy verdiklerini göstermektedir. Bir Anayasa değişikliği teklifine bizzat Anayasanın kendisi tarafından bu konuda münhasıran yetkilendirilen milletvekillerinin imza atmalarının Anayasaya aykırı olarak nitelendirilmesi asla düşünülemez. AK Parti ile diğer partilere mensup ve bağımsız milletvekillerinin yaptıkları, meşru anayasal yetkilerini kullanmaktan ibarettir.

Son olarak, Anayasa ve kanun değişikliği şeklindeki yasama tasarruflarının nasıl denetleneceğine dair hükümler Anayasamızda açıkça belirtilmiştir. Bu denetimlerin dışında, yasama tasarruflarından dolayı bir siyasi partinin kapatılmasını istemek hukukun üstünlüğüne dayanan parlamenter sistemi işlemez hale getirecektir.

Ayrıca, yükseköğretim kurumlarında kılık kıyafet serbestliğine ilişkin yasal düzenlemeler daha önceki dönemlerde de yapılmıştır. Parlamentoda 1988 ve 1990 yıllarında bu konuda iki kez düzenleme yapılmış, ancak bu düzenlemelerden dolayı dönemin iktidar partisi hakkında bir kapatma davası açılmamıştır. Öte yandan, yasama organının partilerden ayrı bir tüzel kişiliği vardır ve yasama faaliyetlerinden dolayı hukuken partiler sorumlu tutulamaz. Kaldı ki, yasama organınca kabul edilen kanunların Anayasaya aykırılık taşıması durumunda Anayasa yargısı denetimi işletilebilmektedir.

3. AK Parti Genel Başkanının açıklamaları da ifade özgürlüğü kapsamındadır

İddianamede AK Parti Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın “laikliğe aykırı eylemleri” olarak sıralanan 61 adet “açıklama” (s.27-54) incelendiğinde bunların büyük çoğunluğunun üniversitelerde kılık ve kıyafet özgürlüğüne ilişkin beyanlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu tür açıklamalar sadece AK Parti mensupları tarafından değil, başka partilerin mensuplarınınca da yapılmıştır. Kaldı ki, kendi bütünlüğünden koparılarak belli bölümleri alındığı

halde iddianameye alınan kısımlardan bile, bu açıklamalarda sürekli olarak demokrasiye, laikliğe, hukukun üstünlüğüne, özgürlüğe, uzlaşmaya, kardeşliğe ve sorumluluğa vurgu yapıldığı açıkça görülmektedir.

Başbakanın, başörtüsünün dini inancın gereği olup olmadığı hususunun din bilginleri (ulema) tarafından tartışılacak bir konu olduğuna işaret eden açıklaması da iddianamede (s.44-45) iyi niyetli olmayan bir değerlendirmeye, laikliğe aykırı kabul edilmiştir. Halbuki, Başbakanın iddianamede yer verilen bu sözleri, hukuk sistemimizde yer alan ve uygulanan bilirkişilik müessesine ilişkindir. Bu sözler, hukuk devletinde adil yargılamanın önemli bir unsuru olan “bilirkişilik” bağlamında değerlendirilmelidir. Laik bir hukuk devletinde yargıçların bir dinin gerekleri konusunda uzman olmaları beklenemez. Teknik bilgi ve birikim gerektiren bu hususun yargılama sırasında konunun uzmanlarına sorulması laiklik ilkesine aykırılık teşkil etmemektedir.

Esasen, Anayasanın 136 ncı maddesi uyarınca Diyanet İşleri Başkanlığı, “laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek” görev yapan bir anayasal kurumdur. Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna göre, Diyanet İşleri Başkanlığı “İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak” üzere kurulmuştur. Nitekim, aynı kanunla kurulan Din İşleri Yüksek Kurulu, dönemin Devlet bakanlarından Mehmet Özgüneş’in talebi üzerine 30.12.1980 tarih ve 77 sayılı kararı ile başörtüsünün dindeki yeriyle ilgili olarak yazılı görüş bildirmiştir.

Diğer yandan, Başbakan Erdoğan’ın, Yükseköğretim Kanununda yapılacak bir değişikliği “acelemiz yok” diyerek geri çektiklerini açıklamasının ve “biz sorumluluk sahibiyiz. Bu işi kangren haline getirenlerin şimdi dışarıdan konuştuklarını görüyoruz, siz de onların oyununa geliyorsunuz, sabırlı olun” şeklindeki sözlerinin (s.38) Başsavcı tarafından laikliğe aykırı eylem olarak algılanmış olması iddianamenin en ilginç yanlarından birisidir. Başsavcıya göre, Başbakan’ın bir kanun teklifini geri çekmesi ya da uzlaşma sağlanıncaya kadar sabır tavsiye etmesi, hatta “Gönlümün derinliklerinde yatan hıçkırıklar var” (s.39) demesi bile “laikliğe aykırı”dır. “İnsan gönlünün hıçkırıkları”na müdahale etmek isteyen bu iddianame, böylece laiklik ve insan hakları teorisine “çok özel bir katkıda” bulunmuş olmaktadır.

İddianamede, Başbakan Erdoğan’ın açıklamalarından belli bölümler alınmış, onlarda da yine belli cümle ya da kelimelere “vurgu” yapılmıştır. Öne çıkarılan açıklamalar laikliğe aykırı bir nitelik taşımadığı gibi, aynı açıklamaların Başsavcı tarafından vurgu yapılmayan kısımlarında ise “demokrasi, mutabakat, insan hakları, laiklik ve hukuk devleti”ni destekleyen çok sayıda ifade bulunmaktadır. Başbakanın bu yöndeki ifadelerine yine iddianame metninde bulunan şu örnekler verilebilir:

- Düşünceye ve örgütlenmeye saygı gösterilmeli ve özgürlüklerin oluşmasına fırsat verilmelidir.

- Laik toplumda din, laik yönetimin güvencesindedir. Laiklik, tüm inanç gruplarına eşit mesafede olmak şeklinde tanımlanmıştır ve zaten bu temin edildiği içindir ki, laiklik bizim için bir yerde sigortadır.
- Laiklik bütün dinlere eşit mesafede olmak anlamına gelir. İnançlar, devlet güvencesindedir. Laik düzeni korumakla yükümlüyüm.
- Bir demokratik ülke din özgürlüğünü sağlamalı.
- Kadına karşı ayrımcılık, ırkçılıktan daha tehlikeli, daha ilkel bir tutumdur. Her tür ayrımcılığa karşı mücadele etmek zorundayız.
- Bu sorunlarımızın çözümü sadece bizim isteğimizle değil, tüm siyasi partilerin katılımı ve uzlaşmasıyla çözümlenmeli. Bunu tek başımıza getirmek istemiyorum, çünkü o durumda gerginlik çıkıyor. Ben ülkede gerginlik yaratmak istemiyorum.
- Bir hak, dünyanın bir ucunda farklı, bir başka ucunda farklı olamaz. Çünkü hak, huktan doğar; kanundan doğmaz. Hak, kanunlarla güvence altına alınır.
- İnsanların hukukunu yanlış yasalarla yok edemezsiniz.
- -Kadını özel alana hapseden, kamusal alandan dışlayan, cinsiyet ayrımcılığına dayanan baskıcı ve tutucu anlayışlar medeni olamaz.”
- Başbakanın iddianameye alınan bu ifadeler dışında da demokrasi ve laikliği savunan, laikliği demokrasinin vazgeçilmez şartı olarak değerlendiren pek çok sayıda açıklaması bulunmaktadır. Bu açıklamalardan bazılarını burada yer vermekte yarar görüyoruz: (EK – 2)
- Biz, dine dayalı bir parti değiliz, başka partilerin devamı da değiliz.
- Biz, herhangi bir partinin devamı değiliz. Din eksenli siyasi bir parti de değiliz. Biz insan eksenliyiz.
- AK Parti, halkın partisidir. Güvenilir, demokratik, dürüst, temel hak ve özgürlüklere saygılı ve onları savunan bir partidir. AK Parti sessiz kitlelerin ve zayıfların savunucusudur.
- Bizim partimiz İslamcı değil, medya bizi bu kategoriye yerleştirmeye çalıştı.
- Bizim partimiz laikliği, demokrasinin önemli bir unsuru olarak görüyor. Laiklik, bu ülkenin yönetsel yapısını kuruyor.
- Türkiye'de, hangi taraftan olursa olsun dinin istismar edilmesine asla taraftar değiliz.
- Laikliğin bir boyutu devletin, siyasi otoritenin; toplumsal alandaki bütün inanç ve kimliklere eşit yakınlıkta durmasıdır.
- AK Parti din eksenli siyaset yapmıyor ve din üzerinden siyaset yapmayı kabul etmiyor. Bu, dinin istismarı anlamına gelir.

- Laiklik, toplumsal çeşitliliği, çatışma veya gerginlik ortamından uzaklaştırıp barış içinde ve özgür olarak bir arada tutabilmenin bir yolu olarak görülmelidir. Muhafazakar Demokrasi anlayışımız, geleneği önemsemekle birlikte modern kazanımları reddeden bir gelenekçilik gütmemektedir. AK Parti körü körüne geleneği veya modern olanı reddetmek yerine, yeni bir senteze varılması gerektiğini düşünmektedir. Yerelliği savunmak, evrenselliği red anlamına gelmemeli, yerellik de kendisini çatışmacı bir mutlaklığa dönüştürmemelidir. AK Parti toplumsal olanı, grup aidiyetini ve sivil toplumu önemli bulurken, cemaatçi bir yaklaşımı önplana çıkarmamaktadır. AK Parti dini bir toplumsal değer olarak önemsemekle birlikte din üzerinden siyaset yapmayı, devleti ideolojik bir dönüşüme uğratmayı, dini sembollerle örgütlenmeyi doğru bulmaktadır. Din üzerinden siyaset yapmak, dini araç haline getirmek, din adına dışlayıcı bir siyaset yürütmek hem toplumsal barışa, hem siyasi çoğulculuğa, hem de dine zarar vermektedir.
- Nasıl ki AB'nin Hıristiyan Kulübü olmasına karşı çıkıyorsak, İslam dünyasının da din temelli siyasi ve ekonomik örgütlenmelerden uzak durması gerektiğini belirtiyoruz.
- Diktatörlüklerin revaçta olduğu bir dönemde, Atatürk'ün öngörüsü sayesinde yüzyılı kavrayan bir bilinçle Cumhuriyeti inşa eden bu ülke, sadece kendine bir ulusal devlet kazandırmakla kalmamış, aynı zamanda tüm bölgeye ve bölgenin ötesine mesaj veren güçlü bir model kurmuştur. Demokrasi, laiklik ve hukuk devleti prensipleri sayesinde toplumsal barışını tesis ettiği gibi kendi yakın çevresine çağdaş değerlerin nasıl hayata geçirileceğine dair ciddi yaklaşımlar sunmuştur. Her geçen gün daha çok değeri ve önemi anlaşılan bu model sayesinde, ülkemiz önümüzde akan yüzyıla güvenle ve stratejik avantajlarla donanmış olarak girmektedir. Bugün Hükümetimiz, bu tezleri güçlendirmenin ve etkili biçimde anlatmanın en önemli aracı olarak tüm dünyanın önünde durmaktadır.
- -Biz ve diğerleri ayrımı yapan, tek bir mezhebi, ideolojiyi, siyasi kimliği, etnik unsuru veya dini anlayışı siyasetinin ana gövdesi yaparak diğer seçenekleri karşısına alan söylem ve örgütlenme biçimlerine karşıyız.
- Biz kimseye 'sen niye böyle giyiniyorsun, saçlarını niye böyle kestirdin, niye ceket, pantolon giydin?' diye bir şey demeyiz. Hakkımız da yok. Sen kendinde o yetkiyi, hakkı nereden buluyorsun?
- Din üzerinden siyaset yapmak, dini ideolojik bir araç haline getirmek, dini düşüncüyü dogmalaştırmak ve din adına dışlayıcı siyaset yürütmek hem toplumsal barışa hem de siyasi çoğulculuğa zarar vermektir. Belki de en kötüsü, dini yozlaştırmak ve amacından saptırmak anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu tutum, bana göre dine, demokrasiye ve insanlığa karşı 'suikast' düzenlemekten farksızdır. Dini, bir ideoloji haline getirerek, devlet aygıtı marifetiyle toplumu zorla dönüştürmeye çalışmak, hem topluma hem dine yapılabilecek en büyük kötülüktür.

- Türkiye, nüfusunun çoğunluğu İslam inancını benimsemiş bir toplumun, laiklik temelinde demokrasiyi yaşatabileceğinin ve ileri demokratik normları yerleştirebileceğinin en güzel örneğini vermektedir.
- Ekonomide liberal ekonomiden istifade ediyoruz. Sosyal noktada ise sosyal adaletin gerçekleştirilmesinin gayreti içindeyiz. Devletimiz de zaten Anayasa'mızda belirlendiği gibi; demokratik laik sosyal bir hukuk devletidir. Bütün inanç gruplarına da eşit mesafedeyiz. Laiklik anlayışımız da budur.
- AK Parti muhafazakarlığı her türlü köktencilığı, aşırılığı, radikalizmi, toplum mühendisliğini reddeden; din eksenli değil, insan eksenli; orta yol, uzlaşma ve itidali esas alan bir partidir.
- Tüm sistemler araçtır, dinler de araçtır. Amaç, insanların mutluluğudur. Onun için kimse dini amaç haline, sistemleri amaç haline getirme gayreti içine girmesin.
- Aşırı düşünce biçimlerinin ya da radikal, marjinal hareketlerin bizi yapay, kültürel veya dini fay hatlarıyla ayırmasına izin vermememiz son derece önemlidir ve kimse bizim partimizi, bunu da açıkça söylemek durumundayım, din eksenli bir parti olarak tanımlamaya kalkmasın.
- Bunu başından itibaren söyledik ve bunu kendimize hakaret telakki ederiz. Niye bunu söylüyoruz? Çünkü din eksenli bir parti dinin sömürsünü getirir. Onun için biz yola çıkarken din eksenli olmadığımızı, muhafazakar demokrat bir parti olduğumuzu söylemiştik.
- Başbakanın 22 Temmuz 2007 seçimlerinden sonra yaptığı, demokrasiyi, birlik ve beraberliği, hoşgörü ve çoğulculuğu vurgulayan konuşması da partimizin farklı görüşlere yönelik kuşatıcı ve kucaklayıcı bakış açısını yansıtmaktadır. Ekte tamamını sunduğumuz bu konuşmada Başbakan şöyle seslenmişti: (EK-5)
- Sizlere sözümlerimiz, hiçbir ayırım yapmadan, Türkiye'yi bir ve bütün olarak kucaklamaktır. Yeni dönemde Meclis'te temsil edilecek bütün siyasi partilerimizi kutluyorum. Herkesi bu yeni sayfanın gereklerine göre hareket etmeye davet ediyorum. Ben şahsım ve partim adına kimseye kırgın değilim. Kaybeden rakiplerimize de bundan sonrası için başarılar diliyorum. Bölücü teröre karşı verdiğimiz mücadele de, milletimizin sarsılmaz vatan sevgisinden aldığımız güçle sürecektir. Uzun soluklu bu mücadelede gereken her adımı, doğru zamanda atma kararlılığında olduğumuzu buradan bir kez daha ilan etmek istiyorum. Çeteler başta olmak üzere ulusal güvenliğimizi, vatandaşlarımızın can emniyetini ve huzurunu hedef alan her türlü tehditle, kararlılıkla mücadelemizi sürdüreceğiz. Cumhuriyetimizin çağdaşlaşma hedeflerinin takipçisi olacağız. Yaşam standartlarının yükselmesi için ekonomik kalkınmayı ve demokratik reformları azimle sürdüreceğiz.”

4. İddianamede yer verilenlere benzer, hatta daha sert sözler farklı siyasi liderler tarafından da söylenmiştir

Partimizin kapatılması için gerekçe gösterilen, dinin toplumdaki yeri, başörtüsü serbestisi, imam-hatipler gibi konularda yapılan açıklamaların benzeri hatta çok daha radikal sayılabilecek beyanlar farklı siyasi liderlerce de defalarca kamuoyuyla paylaşılmıştır. Aşağıda sadece bir kısmına yer verdiğimiz bu açıklamalara bakıldığında bile, partimiz hakkında düzenlenen iddianamenin ne kadar tarafgir ve önyargılı bir şekilde kaleme alındığı görülecektir.

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın beyanları

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, başörtüsünün dindeki yeri hakkında din bilginlerine atıfla, TBMM'de partisinin 5 Şubat 2008 tarihli grup toplantısında şunları söylemiştir : (EK – 6)

“İslamiyet'te bir 'Himar' diye bir örtü kavramı geçer, himar, çoğulu humur, bu örtü müdür, başörtüsü müdür tartışması vardır. Genellikle fıkıhçılar, bunun başörtüsü olarak anlaşılması gerektiğinde ittifak etmişlerdir, ama bunun bir örtü olarak anlaşılması gerektiğini söyleyen din bilim adamları da elbette vardır. Efendim, örtülmesi söz konusu olan ziynetlerden kasıt nedir; süs eşyaları mıdır, yoksa vücut mudur? Bu tartışma da yapılmıştır. Bunun çoğunlukla vücut olduğu da tespit edilmiştir.

Ortak bir anlayış bu konuda ortaya çıkmıştır ve yine bir önemli tartışma, başın örtülmesi ile ilgili eğer kastedilen himar başörtüsü ise, örtü değil, başörtüsü ise işte kastedilen başın örtülmesi ise, peki, başın bir tek saçının telinin gözükmesi de günah mıdır? Bir tek telin, bir tek saç tutamının gözükmesi de engellenmeli midir, bu konuda yine kendi aralarında bilim adamlarının tarih boyunca konuşulmuştur. Hiç görünmesin diyenler de vardır, buna karşılık bazı fıkıhçılar, Hanefi fıkıhçılar, 'Kulakların altındaki saçların gözükebileceğini' söylemişlerdir. Yani hayatın içinde kadınların yüzün altındaki saçları gösterebileceğini ifade etmişlerdir.

Yine namazda örtünme tartışması vardır. Namazda örtünmeyle ilgili olarak ibadetin geçerli olabilmesi için örtünmenin şart olduğu elbette bir temel anlayıştır, ama mesela namazda örtünme konusunda dahi çok önemli din bilginlerinin, mesela Ebu Hanefi'nin, Hanefi mezhebini büyük ismi Ebu Hanefi'nin, namazda dahi kadının saçının dörtte birinin görünmesinin namazı bozmayacağına dair değerlendirmeleri vardır.

Kuran'ı Kerim'i öyle yorumlamıştır, böyle anlamıştır.

Yine aynı şekilde, Ebu Yusuf'un, Hanefi fıkıhçılardan 'yarısına kadarının gözükmemesinin namazı bozmayacağına' ilişkin değerlendirmeleri vardır.

Bütün bunları niye söylüyorum? Bütün bunları şunun için söylüyorum: Yani İslam teolojisi içinde, İslam fıkhı içinde bir tek saç telinin dahi gözükmesi kabul edilemez anlayışını söyleyenler olduğu gibi, olayı böyle görmeyen çok saygıdeğer, çok önemli, çok değerli İslam bilginleri de vardır.”

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın dini konulardaki beyanları bununla da sınırlı değildir. Aşağıdaki örnekler de anamuhalefet liderinin yoğun olarak din, başörtüsü ve laiklik bağlamında açıklamalar yaptığını göstermektedir : (EK –7)

"Demokrasi ve özgürlük uğruna laiklikten vazgeçeceğiz dersiniz demokrasiyi de tahrip etmiş olursunuz. Türk toplumunda İslamiyet, laiklik ve demokrasi bir altın üçgen oluşturmuştur. Bunların tümüne aynı zamanda sahip çıkmak zorundayız." (Milliyet, 23.4.2008).

“Kamusal düzene dini tercihin doğal bir biçimde yansımaları sorun yaratmamalıdır... Yani kimse toplumsal yaşam, kamusal yaşam içinde dini inancını saklamak, gizlemek zorunda değildir.” (31.05.2002 tarihinde, Kanal 7’de yayınlanan “İskele Sancak” Programında yaptığı konuşmadan)

“Bazıları bu bölgede yaygın din olan İslamiyet dolayısıyla demokrasinin bu coğrafyaya uygun olmadığını söylemişlerdir. Biz bu iddiayı şiddetle reddediyoruz. Bir milyar Müslüman nüfusun inançları nedeniyle suçlanmasını kabul edemeyiz. Bu insanların ezici çoğunluğunun terörün yaygınlaşmasında hiçbir sorumluluğu yoktur. Onlar otoriter rejimlerin sorumlusu değil, kurbanlarıdır. Türkiye örneği bu iddianın geçersizliğinin kanıtıdır. Nüfusun yüzde 99’u Müslüman olan bir toplumun demokrasi içinde yaşayabileceğini biz kanıtlamış bulunuyoruz.” (29.10.2003 tarihinde Sosyalist Enternasyonal’in genel kurul toplantısında yaptığı konuşmadan).

Ayrıca, CHP’nin 26 Nisan 2008 tarihli kurultayı öncesinde hazırlanan ve reklam panolarında yer alan afişlerde Deniz Baykal’ın fotoğrafıyla birlikte verilen şu sözler de dikkat çekicidir: “Çekil aradan. Din bizim. Devlet bizim. Millet bizim.”

Eski Başbakanlardan Bülent Ecevit’in beyanları

CHP ve DSP eski Genel Başkanı ve eski Başbakanlardan Bülent Ecevit, 27 Aralık 1981 tarihli “Başörtüsü konusu” başlıklı mektubunda şunları ifade etmiştir : (EK – 8)

“Başörtüsü ile uğraşmanın gereksiz olduğuna inanıyorum. Gardırop Atatürkçülüğünün tipik bir örneği...Zaten ondan da dönüş yapacaklardır. Olsa olsa Atatürkçülüğün başörtüsü yasaklanarak kanıtlanamayacağı belirtilebilir... Atatürk’ün her türlü dogmacılıktan uzak bilimci yaklaşımı bırakılıyor; tüm bunların günahı başörtü yasaklamakla örtülemez.

Kaldı ki, bazılarının farkında olmadığı bir gerçek var:

Atatürk kadınların kılığına kıyafetine hiç karışmamıştır. O konuda hiç yasa çıkartmamış, herhangi bir zorlamaya da gitmemiştir. Özendirme yoluyla ve zamana, gelişmeye bırakarak bu sorunun çözümünü daha uygun bulmuştur.... Kadınlara her hakkı ve özgürlüğü tanımıştır, her olanağı sağlamıştır, ama ne giyeceklerine müdahale etmemiştir.” (Can Dündar ve Rıdvan Akar, “Ecevit’in 12 Eylül’deki Başörtüsü Uyarısı”, Milliyet, 24.01.2008).

ZAMAN /28 ŞUBAT 1998 “Türban meselesi çözülecek”

MİLLİYET / 9 MART 1998 “İsteyen başını örter”

ZAMAN / 28 MAYIS 2004 “İmam Hatipler Türkiye için yararlı”

Eski Başbakan Mesut Yılmaz’ın Beyanları : (EK – 9)

HÜRRİYET / 4 MART 1998 “Türban sorunu çözülmezse yönetmeliği değiştirebiliriz.”

MİLLİYET / 11 EYLÜL 1998 “Devlet dairelerinde bile hizmetlilere başörtüsü konusunda esneklik tanınabilir.”

SABAH / 16 ŞUBAT 1997 “Şeriat’a karşı yürünmez ancak saygı duyulur.”

TÜRKİYE / 18 EYLÜL 1998 “Yetki bende olsa türbanı serbest bırakırım.”

MİLLİYET / 20 MART 1997 “Din eğitiminden vazgeçemeyiz”

SABAH /26 MART 1997 “Din eğitiminden vazgeçilemez”

SABAH / 3 NİSAN 1997 “İmam Hatip liselerinin kapatılmasına müsaade etmeyiz.”

CUMHURİYET / 4 MART 1998 “türban konusunda gerekirse genelgeyi değiştiririz.”

ZAMAN /26 ŞUBAT 1998 “Devlet din eğitimini sağlamazsa boşluğu başkaları doldurur.2

CUMHURİYET /27 OCAK 1998 ANAP: Türbana destek verilecek

ZAMAN / 3 MART 1998 “Örtüye karışılmayacak”

MİLLİYET / 3 MART 1998 “İHL öğrencileri başlarını açmaya zorlanmayacak.”

MİLLİYET / 23 EYLÜL 1998 Yılmaz İmam Hatip açacak

ZAMAN /1 EYLÜL 1998 “Türbanlı kayıta sorun olmayacak”

AKŞAM / 11 TEMMUZ 1998 “Türban çağdışı değil”

ZAMAN /27 Ekim 1998 Başörtüsü hakkı için Mesut Yılmaz Rektörleri topluyor

ZAMAN /22 Ekim 1998 Yetkim olsa çözerim

TÜRKİYE /18 MART 1998 Yetkim olsa türbanı serbest bırakırım

Eski Başbakan Tansu Çiller’in beyanları : (EK – 10)

TÜRKİYE / 4 AĞUSTOS 1997 “Bu milletin Kur’anı ve bayrağıyla oynamayın”

MİLLİYET /7 NİSAN 1999 “Ezanın sesiyle uğraştılar. Devletin okullarını kapattılar. Kur’an kurslarıyla oynadılar. Yetmedi, başörtülü kızlarımızı üniversite kapılarında coplattılar.”

YENİ YÜZYIL / 23 EKİM 1998 “Bacılarımın başörtüsüyle uğraşmayın”

AKŞAM /01 MAYIS 1998 “Türban doğal hak”

MHP Genel Başkanı Devlet BAHÇELİ : (EK – 11)

TÜRKİYE / 8 EYLÜL 1998 “Üniversitemizdeki başörtüsü dramına son verilmesini hem insan hakları hem de ülke huzuru açısından büyük önem taşımaktadır.”

HÜRRİYET / 14 /12/2007 “Üniversitede türban olmalı”

RADİKAL /12 AĞUSTOS 1999 MHP’li Şevket Bülent Yahnici: “İHL’lere uygulanan haksızlık giderilmeli.”

Eski Başbakan ve Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel’in beyanları.

1991 yılında yayınlanan ve Süleyman Demirel ile yapılan mülakatları bir araya getiren, “İslam Demokrasi Laiklik” başlıklı kitapta Demirel şunları söylemiştir : (EK – 12)

“Kişi laik olmaz ki. Devlet olur laik. Kişi ya inanç sahibi olur, ya da inançsız olur. Kişinin laikliği diye bir kavram yok.” (s.258).

“Türkiye laikliği dinsizlik olarak anlamış, yanlış tatbikatlar yapmıştır. Din dendiği zaman irtica anlaşılmalıdır. Henüz Türkiye’de zihinler bu tartışmayı neticeye bağlamamıştır. Bana göre mesele gayet açıktır. Din ve vicdan hürriyetinin bir rahatsızlık vesilesi sayılması kadar yanlış bir şey düşünemiyorum. Mütedeyyin insanların, dindar insanların, toplumun rahat ve huzuru için bir teminat olduğu kanaatindeyim. Allah’ı bilen, Kur’an’ı bilen, Peygamberi bilen insanlardan bir kötülük gelmez.” (s.37).

“Esasen demokrasi yoksa laiklik olmayabilir. Demokrasi yoksa çağdaş toplum da olmayabilir. Binaenaleyh, demokrasi hem laikliğin, hem çağdaşlığın temel şartıdır. Gerek laikliği savunanlar, gerek çağdaşlığı savunanlar, demokrasiyi kurban ederek, demokrasiyi başka planlara atarak düşüncelerini güçlendirme gibi bir zaafa düşmemelidir.” (s.80).

“İrticanın da, laikliğin de, bunların sınırlarının da vuzuha kavuşturulması lazımdır. ‘Vardır, yoktur’dan evvel, var olan nedir, olmayan nedir? ‘Laiklik çiğneniyor.’ Herkesin kendine göre bir laiklik anlayışı var. Bir kişi tabii olan haklarını kullanıyor veya fevkalade mantıklı şeyler söylüyor. ‘Laiklik çiğneniyor’ diyorsunuz. Bu kişiye göre değişiyor. Bunun da vuzuha kavuşması lazım. Bana göre, laiklik din ve vicdan hürriyetini sınırlamamalı. Din ve vicdan hürriyetini daraltamazsınız. ‘Laiklik çiğneniyor’ diye yapılan tartışmalar bir yerde din ve vicdan hürriyetinin kullanılmasını baskı altına alıyor.” (s.88).

“Efendim, din Müslümanlıkta devletin işine karışmasın. Devletin nesine karışıyor din? Nasıl karışacak? Örgütü yok ki. Aksine, devlet dinin işine karışıyor... Diyanet İşlerinin yerini tayin edememiş bir Türkiye’de devletin elinde Diyanet Teşkilatı bulunan bir Türkiye’de din mi devletin işine karışıyor, devlet mi dinin işine karışıyor? Laiklik zedeleniyor, evet, ama devlet dinin işlerine karışarak laikliği zedeliyor.” (s.89).

“Bir demokrasi ülkesinde din ve vicdan hürriyeti, ibadet hürriyeti, eğitim hürriyeti, ayin hürriyeti kişinin temel hak ve hürriyetlerindedir. Bana göre laiklik bu hürriyete müdahale etmek için değil, bu hürriyeti korumak için konulmuştur. İbadet hürriyetine, vicdan hürriyetine, ayin hürriyetine, eğitim hürriyetine karışılmasın diye konuşulmuştur.” (s.36).

“İslamın getirdiği ana kaidelerle, hukukun üstünlüğüne dayanan anayasa devletinin kaideleri arasında çelişki yoktur.” (s.36).

“Eğer Türkiye iki şeyi halledemezse, Türkiye’de huzur olmaz. Bunlardan biri; bu memleketin her vatandaşı göğsünü gere gere ‘Ben Müslümanım’ diyemezse, Türkiye’de huzur olmaz. Siz Müslümanları terakkiyatın, ilerlemenin ve yücelmenin bir manisi sayıyorsanız, gaflet ve dalalet içindesiniz, en büyük hatayı işliyorsunuz. Benim bu söylediklerimizden sonra ‘Bu adam dini istismar ediyor’ diye bir demagoji koparacağınızı da biliyorum. Yalnız ben, bu damagojiyi, bu yaygarayı koparacaksınız diye bunu söylemekten de vazgeçmeyeceğim”(s.65).

“1950-60 döneminde dört iddia vardı: Biri, dini istismar ve irtica iddiası. Mesela Mecliste ‘Müslümanlık’tan bahsettiğiniz zaman ‘irtica’ ile itham edilirdiniz. Halbuki Müslümanlık Cumhuriyetin temelinde var... Ve Türkiye Cumhuriyetinde başbakanlık arabasıyla Cuma namazına giden ilk adam benim.” (s.67).

“İslamiyet hem dünyayı tanzim etmiştir, hem ahireti.” (s.79).

“Nüfusunun yüzde 90’ı Müslüman olan bir memlekette dini tedrisat kadar tabii bir şey olmaz. Ancak, birçok çevreler, Türkiye’de Allah’ın adı ağızlara alınırca, irticaya mı kayıverir diye endişe ile düşünmüşlerdir.” (s.107).

“Temelinde ahlak, temelinde manevi değerler manzumesi mevcut olmayan memleketlerin, temelinde inanç mevcut olmayan memleketlerin büyük sıkıntılara düştüğünü tarih göstermiştir.” (s.107).

“Türkiye’de Müslümanlık devlet için bir tehlike değil, Türkiye birliğinin fevkalade kuvvetli bir harcı ve Türk devletinin ebediyete kadar yaşamasının vasıtasıdır.” (s.108).

“İnanç hürriyeti bu memleketin insanların hakkıdır. Devletin bir lütfu da değildir, haklarıdır. TC yokken Müslümanlık vardı. Aslına bakarsanız TC’ni var eden, ayakta tutan da Müslümanlıktır.

21 Nisan 1920’de Atatürk’ün gönderdiği tamim var. TBMM’nin açılmasından iki gün önce. ‘Buhari-i Şerif’ler okunsun, salavat-ı şerife getirilsin, mevlit okunsun, Kur’an kıraat edilsin’ diye.” (s.112).

“Başörtüsü meselesinde, sanıyorum ki, çok yanlış bir tavır var. Kişi başını örtmek istiyorsa örtsün. Ona niye karışılıyor? Başörtüsünün laiklikle bir alakası yoktur. Kanunların yasaklamadığı bir kıyafettir. Yalnız, bugün başlamıyor bunların hepsi. Çok gerilerde. Anadolu kadınının yüzde sekseninin başı örtülüdür, yazmalıdır, yaşmalıdır. İşte benim anam. Yazmayı yaşmağı çıkarabilir miyiz ondan? Lüzum var mı, hacet var mı? Dini açıdan mütalaa etmiyorum meseleyi. Pekala güzel kıyafettir o. Zaten bunlar denenmiş. Örtülerin ve diğer kıyafetlerin ortadan kaldırılması denenmiş. Kaldırılabilmiş mi?” (s.94-95).

“Çeşitli gruplar var. Bunlar, ‘Bizim başımızı bağlatacak mısınız?’ diye ayağa kalkıyorlar. ‘Biz başımızı bağlamak istemiyoruz’ diyorlar. Size zorla ‘Başınızı bağlayın’ diyen yok. Bağlamayana karışılmadığı gibi, bağlayanı da karışılmasın.” (s.116-117).

“İmam-hatip okullarının gayesi sadece din adamı yetiştirmek değildir. Dini bilen Türk vatandaşları doktor, mühendis, hakim olsa daha iyi değil mi?” (s.189-190).

Adalet Partisi ve Doğruyol Partisi Genel Başkanlığını da yapmış olan Süleyman Demirel’in dini konulardaki açıklamaları bu konuşmalarla da sınırlı değildir. Daha yakın tarihli bir konuşmasında Demirel şunları söylemiştir:

“Türkiye’nin yüzde 99.9’u Müslüman. 1924’te çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanununda din eğitimi için ayrı bir tedbir alınacağı taahhüt edildi. O dönemde din eğitimi ailelere bırakılmıştı. Gençler çok kere babasının cenazesinde Fatıha okumayı bilmeyecek kadar dini bilgiden yoksun hale geldi. 1949’da din eğitimi meselesi devletin önüne geldi. İmam hatip okullarının açılması odur. İmam-Hatip’ler imam yetiştirsin diye açılmadı. İmam hatipler dinini bilen doktorlar, avukatlar, mühendisler olsun diye açıldı.” (28 Aralık 2005 tarihinde Kanal D’de “Abbas Güçlü ile Genç Bakış” programında yaptığı konuşmadan).

Bu tür açıklamalar, sadece yukarıda yer verdiğimiz siyasi liderler tarafından değil, diğer birçok politikacı tarafından da sıklıkla yapılmıştır. İddianameye egemen olan mantığa göre, bu ve benzeri açıklamaları alt alta getirmek suretiyle sözkonusu politikacıların lideri veya üyesi buldukları partiler hakkında da “laikliğe aykırı eylemlerin odağı” olmaktan dolayı kapatma davası açmak pekala mümkündür. Bu durum bile, bu davada “delil” olarak sunulan sözlerin her siyasi görüşten kişilerce ifade edilebilecek nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır. Esasen, bu sözlerin tamamı da demokratik bir ülkede toplumsal sorunlara çözüm bulma bağlamında dile getirilen ve ifade özgürlüğü kapsamında olan açıklamalardan ibarettir.

5. Çocukların din eğitimi özgürlüğünü savunmak laikliğe aykırı değildir

İddianamede partimiz yetkililerinin 15 yaş altındaki çocukların Kur’an eğitimi alması gerektiğine dair sözleri laikliğe aykırı olarak nitelendirilmektedir. Öncelikle, bu yöndeki sözler de başörtüsü konusunda olduğu gibi ifade özgürlüğü kapsamındadır. İkinci olarak, çocukların din eğitimi özgürlüğü, Türkiye’nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi tarafından güvence altına alınmıştır.

AİHS’e göre “Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir” (Ek Protokol 1, m.2/2). Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne göre de taraf devletler, “çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkı”na ve “ana-babanın ve gerekiyorsa yasal vasilerin; çocuğun yeteneklerinin gelişmesiyle bağdaşır biçimde haklarının kullanılmasında çocuğa yol gösterme konusundaki hak ve ödevleri”ne saygı göstermekle yükümlüdürler (m.14). Ayrıca, Türkiye’de çocukların Kuran eğitimi konusundaki yaş sınırlaması, “28 Şubat süreci” olarak adlandırılan dönemde getirilmiştir. Bunu kaldırmaya yönelik girişimler eğer laikliğe aykırı ise, yaş sınırlaması getirilmeden önceki tüm uygulamaların da laikliğe aykırı olduğunu kabul etmek gerekecektir.

6. Meslek liselerine yönelik katsayı farklılığının kaldırılmasını savunmak laikliğe aykırı değildir

İddianamede bazı AK Parti mensuplarının İmam-Hatip liselerini gündeme getirmeleri ve katsayı konusunu ele almaları, kapatma gerekçesi olarak gösterilmektedir. Burada kastedilen katsayı meselesi, sadece İmam-Hatip liselerini değil, tüm meslek liselerini ilgilendiren bir konudur. Nitekim iddianamede yer verilen konuşmaların çok büyük bir kısmında bu durum açıkça ifade edilmektedir. Üniversiteye girişte uygulanan katsayı kuralları, Anayasa veya kanunlardan kaynaklanmamaktadır. 1998 yılına kadar mevcut olmayan bu uygulama YÖK'ün bir kararına dayanmaktadır. Katsayı eşitsizliğini ortadan kaldırmaya teşebbüs, şayet Anayasa'ya aykırı bir eylem ise bu, 1998'den önceki tüm yönetimlerin aynı suçlamaya muhatap olmaları anlamına gelecektir.

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim sistemini çökerten katsayı uygulamasını değiştirmeye çalışmanın laiklikle ilişkilendirilerek bir siyasi partinin kapatılmasına gerekçe gösterilmesi, hukukla ve eğitimde fırsat eşitliğiyle bağdaşır bir yaklaşım değildir.

Ayrıca, İmam-Hatip liseleri meselesi de eğitim politikaları çerçevesinde siyasi iktidarların görev alanına girmektedir. İddianamede de belirtildiği gibi, "laiklik dinsizlik değildir". Atatürk'ün Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ulusumuzun din hakkında hurafelerden arındırılmış bilgilere sahip olması yönünde hassasiyeti ve çalışmaları olduğu bilinmektedir. Modern din öğretimi, bulunduğumuz coğrafyanın hassasiyeti sebebiyle, hem toplum yaşamını zarara uğratabilecek birtakım din istismarcısı fikirlerin yaygınlaşmasını önlemek, hem de ulusal bütünlüğümüzü korumamız açısından gereklidir. Din hakkında sağlıklı bilgilerle donanmak isteyenlere bu yolun açık olması, dini istismar ederek modern toplum hayatına ve kamu düzenine karşı fikirler ve tutumlar üretenlerin ellerindeki araçların alınması anlamına gelmektedir. Farklı siyasi görüşlere mensup çok sayıda eğitimci, akademisyen ve politikacı katsayı uygulamasının yanlış olduğunu baştan beri dile getirmektedir. Nitekim, sadece TBMM tutanakları incelendiğinde bile, farklı partilerden milletvekillerinin bu meseleye temas ettikleri görülebilir.

Günümüz dünyasında din öğretimi ile "fırsat eşitliği" temelinde meslek edinme arzusu arasında bir çelişki olmaması gerekir. Devletin dini bilgileri öğrenmek isteyenlere bu yolu kapatması, vatandaşlarını radikal ve marjinal fikirlere terketmesi anlamına gelir. Nitekim çağdaş dünyanın en önemli örgütlenmesi durumundaki Avrupa Birliği'nde de din öğretimi hakkında kapsamlı bir mevzuat bulunmaktadır. Öte yandan dini bilgileri daha detaylı öğrenmek isteyen vatandaşlarımızın herkes gibi meslek edinirken ve üniversite eğitimi alırken, fırsat eşitliğinden yoksun bırakılmamaları gerekir. Bazı AK Parti mensupları tarafından dile getirilen "katsayı eleştirisi" tamamen bu çerçeveye ilgilidir. Bu eleştirilerden "laiklik karşıtı odak" olmakla ilgili sonuca varmak, son derece yanlıştır. Nitekim İmam-Hatip liselerinin müfredatı da devlet tarafından ve laiklik ilkesine tam uyum içinde belirlenmektedir. İmam-Hatip liselerine Anayasamızın öngördüğü "fırsat eşitliği" temelinde üniversite kapısının diğerleriyle eşit koşullarda açılmasını istemenin "laiklik karşıtı odak" başlığı altına yerleştirilmesi, anlaşılması güç bir tutumdur.

7. Fakir öğrencilerin Devletçe özel okullarda okutulması girişimi laikliğe aykırı değildir

İddianamede, “Fakir ve başarılı öğrencilerin Devletçe özel okullarda okutulmasıyla ilgili yönetmelik hakkında Danıştay’ca yürütmenin durdurulması kararı verildiği, bunun akabinde aynı konuda çıkartılan 31.7.2003 tarih ve 4967 sayılı Yasanın da Cumhurbaşkanı tarafından bu okullara alınacak öğrenci yapısı ve öğretmenler gözetilerek, devlet niteliklerine aykırılık söz konusu olacağı gerekçesiyle veto edildiği” belirtilerek, Hükümetin bu girişiminin laikliğe aykırı olduğu ileri sürülmüştür. (s.107)

Öncelikle belirtmemiz gerekir ki, bizim anayasal sistemimizde “veto” kavramı yoktur. Cumhurbaşkanı’nın kanunları Meclise iade etmesine “veto” değil, “geri gönderme” adı verilir. Gazete haberlerinde bu yanlışlığın yapılması anlaşılabilir: Ancak iktidar partisinin kapatılması talebiyle hazırlanan bir iddianamede hukuki kavramların daha özenli kullanılması beklenir. Diğer yandan, Hükümetin fakir öğrencilerin devletçe özel okullarda okutulması girişiminin laiklikle hiçbir ilgisi bulunmayıp, sosyal devlet ilkesinin bir gereği olduğu belirtilmelidir. Benzer bir düzenleme TBMM tarafından daha önceki hükümetler döneminde yapılmış ve kanun Anayasa Mahkemesine götürülmüştür. Anayasa Mahkemesi bu davada, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa eklenen ve özel öğretim kurumlarına, öğrenci kapasitelerinin % 2’sinden aşağıya düşmemek üzere, % 10 oranına kadar ücretsiz öğrenci okutma yükümlülüğü getiren kanun hükmünün Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir. Mahkeme kararında şu hususları vurgulamıştır:

“Anayasa’nın 2. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir. Sosyal hukuk Devleti güçsüzleri koruyarak gerçek eşitliği, yani sosyal adaleti ve böylece toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlüdür. Çünkü, gerçek hukuk devleti ancak toplumsal devlet anlayışı içinde ise bir anlam kazanır. Hukuk devletinin amaç edindiği kişiliğin korunması, sosyal güvenliğin ve sosyal adaletin sağlanması yolu ile gerçekleştirilebilir... Maddî imkânlardan yoksun, başarılı öğrencilere, özel okullarda belli oranda yer ayırma zorunluluğu, nitelikli insan yetiştirme ödevi yanında, Anayasa’nın 5. maddesinin Devlete yüklediği ‘... insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama...’ ödevinin de yasal sonucudur ve demokratik toplum düzenini sosyal yönüyle şekillendiren bir anlayışın gereğidir. Onun için, Devletin bu tutumunu haklara engeller koyan Devlet değil, sosyal devlet ilkesini gerçekleştiren devlet olarak nitelemek gerekir” (E 1990/4, K 1990/6, K.T. 12.4.1990).

Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesinden anlaşılacağı üzere, maddi imkanlardan yoksun, başarılı öğrencilerin özel okullarda okutulması laikliğe aykırı olmak bir yana, sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir. Dolayısıyla Hükümetimizin bu girişimini laikliğe aykırı bir eylem olarak vasıflandırmak izahı kabil olmayan art niyetli bir yaklaşımdır.

8. Yasama sorumsuzluğu kapsamındaki oy ve sözler delil olarak kullanılamaz

Yasama sorumsuzluğu kapsamında bulunan beyanları nedeniyle milletvekillerinin Anayasa’nın açık hükmü ile mutlak olarak sorumsuz kabul edilmesi karşısında, bunlardan dolayı beş

yıllık parti yasağı ve milletvekilliğinin düşmesi gibi yaptırımların uygulanmasının istenmesi Anayasa 83 üncü maddesinin amacıyla bağdaşmaz.

Yasama sorumsuzluğu, milletvekillerinin yasama faaliyetlerini yürütürken açıkladıkları düşüncelerinden ve verdikleri oylardan dolayı sorumlu tutulamamalarını ifade eder. Anayasanın yasama sorumsuzluğuna ilişkin hükmüne göre, “Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisce başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar”. (m.83/1).

Meclis çalışmaları kavramı, Meclis Genel Kurulu toplantılarını, komisyon toplantılarını, siyasi partilerin grup toplantılarını ve meclis araştırması ve meclis soruşturması komisyonlarının Meclis dışındaki çalışmalarını da kapsar. Konusu ve muhtevası ne olursa olsun oy, söz ve düşünce açıklaması yasama sorumsuzluğu kapsamında kabul edilmektedir. Yasama sorumsuzluğu mutlak ve sürekli olduğundan, milletvekillerinin hem milletvekilliği süresince hem de milletvekilliği sona erdikten sonra oy ve sözlerinden dolayı herhangi bir yaptırıma tâbi tutulmaları mümkün değildir.

Yasama sorumsuzluğunun amacı, milletvekillerinin Meclis çalışmalarındaki oy, söz ve düşünce açıklamalarından mutlak manada sorumsuz tutulmasıdır. Demokrasilerde yasama sorumsuzluğu, milletvekillerinin hiçbir şekilde hukuksal bir engellemeyle karşılaşmaksızın düşündüklerini özgürce ifade etmek için getirilmiş önemli bir güvencedir. Böylece milletvekilleri kendileri ya da mensup oldukları parti bakımından her hangi bir yaptırıma maruz kalmayacakları güvencesiyle yasama faaliyetlerine “özgür iradeleri” ile katılabileceklerdir.

Milletvekillerinin, yapmış oldukları konuşmalar ve açıklamış olduğu düşüncelerinden dolayı partilerinin kapatılabileceğini, milletvekilliklerinin düşeceğini ve beş yıl siyasi parti yasağına maruz kalabilecekleri endişesini taşımaları durumunda, yasama faaliyetlerine özgür iradeleriyle katılabileceklerini düşünmek mümkün değildir. Bu da sonuçta yasama faaliyetlerinin layıkıyla yerine getirilmesini engelleyecektir. Başka bir ifade ile eğer partili milletvekillerinin konuşmaları, partilerinin kapatılmasında gerekçe olarak kullanıldığı takdirde, yasama sorumsuzluğunun pratikte bir anlamı kalmayacaktır.

Ayrıca parti kapatma davalarında yasama sorumsuzluğunun dikkate alınmaması, partili milletvekillerinin ifade özgürlüğünün bağımsız milletvekilleriyle karşılaştırıldığında eşitsiz biçimde kısıtlanması sonucunu doğuracaktır. Bu durum da demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olarak nitelendirilen siyasi partilerin özel olarak cezalandırılması anlamına gelecektir.

Bu nedenle Anayasanın 69 uncu maddesindeki beş yıllık siyasi parti yasağı, 84 üncü maddesindeki milletvekilliğinin düşmesi ile 83 üncü maddesindeki sorumsuzluk hükümlerinin birlikte değerlendirilerek uyumlu bir yoruma tabi tutulması zorunludur. Böyle bir değerlendirme sonucunda da, 83 üncü madde hükmünün daha “özel” bir hüküm olarak diğerleri karşısında üstün tutulması gerekir.

Kaldı ki, iddianamede partimiz milletvekillerine atfen yer verilen beyanların tamamı yasama sorumsuzluğu güvencesini gerektirmeyecek şekilde ifade özgürlüğü kapsamındadır.

9. Siyasi parti kurulmadan önce söylenen sözler partiyi bağlamaz

AK Parti'nin kurulmasından önceki dönemlere ait açıklamalara da iddianamede yer verilmesi bir diğer hukuk garabetidir. Bu açıklamaların laikliğe aykırı olup olmadığı sorunu bir yana, kapatma davasına konu edilen partiyi bağladığı da ileri sürülemez.

Bir siyasi partiye isnat edilebilecek söz ve eylemlerin, zorunlu olarak bu siyasi partinin kurulduğu tarihten sonraki döneme ait olması gerekmektedir. Oysa iddianamede aksi bir durum hiçbir hukuki dayanağı olmaksızın kabul ettirilmeye çalışılmakta ve aynen şu ifadeye yer verilmektedir: “Kapatma davasına konu edilen eylemlerin işlendiği tarihlerin bir önemi bulunmamaktadır. Eylemlerin üzerinden ne kadar süre geçse de, bu eylemlere, ‘odaklığın’ ortaya konulması yönünden iddianamede dayanılması olasıdır” (s.22). Siyasi partinin kurulmadan önceki bir dönemde kişilerin söylediği sözlerinden dolayı o partiyi sorumlu tutan bir yaklaşım, hukuk devletinin ihlali anlamına gelmektedir.

Bir partinin kurulmasından yıllar önce yapılmış açıklamaların bu partiye isnat edilmesi ve partinin kapatılmasında gerekçe olarak kullanılmak istenmesi “sorumluluk hukuku”na ve hukuk devletinin unsurlarından olan “hukuki güvenlik” ilkesine açıkça aykırıdır. İddianamede (s.31-33), özellikle Başbakanın AK Partinin kurulmasından yıllar önce söylediği ileri sürülen bazı sözleri ön plana çıkarılarak, Anayasa Mahkemesi üyelerinde psikolojik bir etki meydana getirilmek istenmektedir. Bu sözlerin, söylenip söylenmediği bir yana, yıllar sonra kurulan bir partiyi bağlamayacağı açıktır ve kapatma gerekçesi olarak kullanılması sorumluluk hukuku prensiplerine kesin olarak aykırıdır.

İddianamedeki bu yaklaşım, siyaset kurumunun ve siyasetçilerin üzerinde, adeta beşikten mezara kadar süren bir sorumlu tutma zihniyetini yansıtmaktadır. Hukukta “süre” denen bir kavramı tanımayan bu yaklaşımın hukukun genel ilkelerine aykırı olduğu açıktır.

Kaldı ki, siyasi parti kurulmadan önce yapılan konuşmaların ifade özgürlüğü kapsamında olduğu da bir gerçektir. Nitekim bu durum yargısal süreç sonucunda teyit edilmiştir. Örneğin AK Parti milletvekili Ömer Dinçer'in, partimizin kurulmasından yıllar önce, 1995 yılında, bir bilimsel sempozyumda sunduğu bildirden dolayı yapılan ceza soruşturmasında Erzurum Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı takipsizlik kararı vermiştir. 7.6.2004 tarihli bu kararda söz konusu bildirinin ifade özgürlüğü kapsamında olduğu şu şekilde vurgulanmıştır:

“Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ‘ifade özgürlüğü’ başlığını taşıyan 10. maddesinde herkesin görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahip olduğu belirtilerek, bu hakkın kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir alma ve verme özgürlüğünü de içerdiği belirtilmiş, sözleşmenin uygulanmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da açıkça şiddet ve şiddete çağrı içermeyen her türlü düşüncenin ifade özgürlüğü kapsamında kabul edildiği vurgulanmıştır.

Suç ihbarı dilekçesine ekli 'Bilgi ve Hikmet' isimli derginin Güz/1995 tarihli 12. sayısında neşredilen konuşma metninin kül olarak değerlendirilmesi neticesinde belirtilen konuşmanın şiddete çağrı ve suç işlemeye tahrik içermemesi, ifade özgürlüğü kapsamında kalması nedeniyle, TCK'nun 146/2, 311, 312/1-2 maddelerinde düzenlenen suçların unsurlarının oluşmadığı anlaşılmakla;

Müsnet fiillerle ilgili olarak sanık hakkında TAKİBAT YAPILMASINA MAHAL OLMADIĞINA... karar verildi." (E.2004/128, K.2004/23, K.T. 07. 06. 2004)" (EK – 13)

Benzer şekilde, iddianamede Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in, "Türkiye'de Değişim, Demokrasi ve Aydınlar" adlı kitabındaki düşünceleri de "delil" olarak sunulmaktadır (s.73). Oysa bu kitabın içinde yer alan ve davada delil olarak gösterilen makale, ilk olarak partimizin kurulmasından yıllar önce, 1994 yılında bir dergide yayınlanmıştır. Yayınlandığı tarihten itibaren hiçbir yargısal takibata konu olmayan ve zaten ifade özgürlüğü kapsamında bulunması nedeniyle Anayasaya da aykırılık taşımayan görüşler, Cumhuriyet gazetesinin 2.10.2003 tarihli nüshasında haber yapıldıktan sonra iddianameye dâhil edilmiştir.

10. Siyasi parti üyesi olmayan kamu görevlilerinin söylem ve eylemlerinin partiye isnat edilmesi mümkün değildir

İddianame kamu görevlilerinin fiillerinden dolayı da partimizi sorumlu göstermektedir. Buna göre, "devlet kadrolarında yer alan anılan görevlilerin (Müsteşar, Müsteşar yardımcısı, genel müdür, vali, kaymakam, baştabip, belediye başkanı, okul müdürü, vb.) eylemleri de, siyasi partinin bakış açısına ve bunun da bir gereği olarak ortaya çıkması ve biçimlenmesi nedeniyle siyasi partiye isnat edilmesi gerekmektedir." (s.155).

Parti üyesi olmayan kamu görevlilerinin beyan ve eylemlerinden dolayı da, iktidarda olsalar bile, parti ya da partililer sorumlu tutulamaz. Aksi düşünce Anayasamızda da ifadesini bulan (m.38) "cezaların şahsiliği ilkesi" ile bağdaşmaz. Kamu görevlileri, işledikleri bir suç varsa, bunlardan dolayı şahsi olarak cezai ya da disiplin soruşturmasına maruz kalırlar. Kaldı ki, iddianamede yer verilen kamu görevlilerinin beyan ve faaliyetlerinde de laikliğe aykırı sayılabilecek bir husus bulunmamaktadır. Keza kamu görevlilerinin yapacağı hukuka aykırı işlemlerin de idari yargı aracılığıyla denetlenmesi mümkündür.

İddianamede, örneğin, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanının üniversitelerde kılık kıyafet özgürlüğü hakkındaki açıklamaları ve bu konuda Anayasa hükümlerine göre işlem yapılması yönünde üniversite rektörlerine gönderdiği yazı, "kanun dışı eylem" olarak nitelendirilmiş (s.124) ve partimizin "Anayasaya aykırı eylemleri arasında" sayılmıştır. Halbuki, YÖK Başkanı 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 6 ncı maddesine göre Cumhurbaşkanı tarafından doğrudan atanmaktadır. Her şeyden önce, YÖK Başkanının anılan faaliyetlerinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Kaldı ki bulunsa da, bundan dolayı AK Parti Hükümeti sorumlu tutulamaz. Aksi halde, AK Parti Hükümetleri döneminde görev yapan bütün YÖK başkanlarının faaliyetlerinden de Hükümeti sorumlu tutmak gerekirdi.

Öte yandan, vali ve kaymakamlar gibi kamu görevlilerinin icraatlarından dolayı iktidar partisinin sorumlu tutulabileceğine dair görüş, parti-devlet özdeşliğinin geçerli olduğu tek parti döneminin anlayışını yansıtmaktadır. Bilindiği gibi, 1935'ten sonra Türkiye'yi yöneten siyasi partinin Genel Sekreteri İçişleri Bakanlığı, il başkanları valilik, ilçe başkanları da kaymakamlık görevlerini yerine getirmekteydiler. Bu durum artık geride kalmıştır. Günümüzde parti üyesi olmayan kamu görevlilerinin beyan veya işlemlerinden dolayı siyasi partiler, iktidarda olsalar bile, sorumlu tutulamazlar. Bu görevlilerin atanmasına dair işlemler ve atamadan sonra da görevlilerin fiilleri yargı denetimine açıktır. Dolayısıyla, Hükümetin atamalarında ve bu görevlilerin işlemlerinde hukuka aykırı bir durum varsa, bunun yargısal denetimi zaten yapılabilmektedir. Kaldı ki, kamu görevlilerinin iddianamede yer verilen beyan ve faaliyetlerinde de laikliğe aykırı sayılabilecek bir eylem bulunmamaktadır.

Bir an için bir hükümetin kamu görevlilerinin eylem ve işlemlerinden dolayı “siyasi” olarak sorumlu olabileceği düşünülse bile, hükümetlerin siyasi sorumluluğu ile partilerin hukuki sorumluluğunu birbirine karıştırmamak gerekir. Hükümetlerin siyasi sorumluluğu ancak TBMM içinde işletilebilen “gensoru” gibi denetim mekanizmalarının harekete geçirilmesiyle mümkün olur. Seçimler de hükümetlerin halka hesap verdikleri bir diğer siyasi yöntemdir. Halbuki, partilerin Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenmesi hukuki bir süreçtir ve kapatma yaptırımını da hukuki bir sonuçtur. Dolayısıyla, hükümetlerin siyasi sorumluluğu kapsamındaki konuların siyasi partilerin hukuki denetimi sürecine dâhil edilemeyeceği açıktır.

11. Tarafsız Cumhurbaşkanı siyasi parti davasına dâhil edilemez

Türkiye'nin de aralarında bulunduğu parlamenter sistemlerde, devlet başkanının siyasi sorumluluğu yoktur. Siyasi sorumluluğu olmadığı için de Cumhurbaşkanı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi veya başka bir organ tarafından görevinden uzaklaştırılması mümkün değildir.

Anayasamızın bir bütün olarak anlamı, sistemin üzerine oturduğu ilkeler ve sorumsuzluk kuralı birlikte değerlendirildiğinde, görevde bulunan bir Cumhurbaşkanı için yaptırım istenmesini hukuki bir temele bağlamanın imkanı yoktur.

Anayasamıza göre “Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir.” (m.104/1). Cumhurbaşkanı, ancak vatana ihanetten dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte birinin teklifi üzerine, üye tamsayısının en az dörtte üçünün vereceği kararla suçlandırılır (m.105/3). “Suçlandırma” kavramı, yalnızca ceza hukuku anlamındaki suçu değil, aynı zamanda tüm kamusal yaptırımları içerir.

Parti kapatmada da tarafsız Cumhurbaşkanı'nın sorumluluğundan söz edilemez. Anayasaya göre, “Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisiyle ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.” (m.101/4) Bu çerçevede Abdullah Gül, 28.8.2007 tarihinde TBMM tarafından Cumhurbaşkanı seçilmiş ve parti ile ilişkisi kesilmiştir. Bu tarihten sonra açılan bir

kapatma davasında Cumhurbaşkanının eskiden üyesi olduğu partinin kapatılması sürecine dâhil edilmesi ve hakkında beş yıllık parti yasağı talep edilmesi Anayasaya açıkça aykırıdır.

Kaldı ki, iddianamede Abdullah Gül'e atfedilen eylem ve beyanların laiklikle de hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Öncelikle iddianamede "Fetullah Gülen isimli cemaat liderinin yurt dışında kurduğu okullar bir ticari şirket olarak değerlendirilip temas ve ilişki kurulması(nın), Abdullah Gül'ün başında bulunduğu Dışişleri Bakanlığının bir genelgesi ile Büyükelçiliklerimizden istenildiği" ve bir başka genelge ile "Almanya ile imzalanan Güvenlik İşbirliği Anlaşması'nda Avrupa Milli Görüş Teşkilatı'ndan 'köktenci terör örgütü' olarak söz edilmesine rağmen, bu teşkilat mensuplarının yurtdışındaki vatandaşlarımızın sorunları ve milli konularda dış temsilciliklerimizce gerçekleştirilen faaliyetlere katkıda buldukları belirtilerek bu örgütle temas ve işbirliği kurulmasının istenildiği" iddia edilmektedir. (s.65- 66).

Hemen belirtmelidir ki, sözü edilen genelgelerle, adı geçen cemaat veya teşkilât ile temas ve ilişki kurulması yönünde bir talimat verilmemiştir. İddianamenin ekinde sunulan genelge fotokopilerinin incelenmesi hâlinde görüleceği gibi, bahsi geçen dernek, vakıf ve okulların faaliyetleri ve tutumlarına bağlı olarak ve yerel koşullar çerçevesinde temas ve işbirliğinde bulunma konusunun misyon şeflerimizin takdir yetkisi içinde bulunduğu hatırlatılmaktadır.

Esasen, dış temsilciliklerimiz, bu konuda çok uzun süreli uygulamaları ile oluşmuş teamüllere uygun şekilde davranmaktadır. İddianame ekinde (EK-72) sunulan deliller arasında yer verilen Sabah Gazetesinin 20/4/2003 tarihli nüshasında yer alan haberde Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin, "geçmişte yurtdışında Türkiye aleyhinde kampanyalar olduğunda büyükelçilere oradaki Türk vakıfları ve Türk toplulukları ile irtibat halinde olmaları yönünde genelgeler gönderildiğini, ancak bu genelgelerde herhangi bir vakıf adının geçmediğini" belirttikleri ifade edilmektedir. Aleyhte bir delil olarak sunulan bu gazete haberi bile sözkonusu genelgelerin ilk olmadığını ve bu uygulamalar konusunda bir teamül bulunduğunu ortaya koymaktadır. (EK – 14)

Bu genelgelerde bazı dernek, vakıf ve kuruluşların adlarının geçmesi, dış temsilciliklerimizin somut sorularla görüş istemesinden kaynaklanan hukukî zorunluluğun bir sonucudur.

Yurtdışında Türkiye aleyhtarı faaliyetlerin güçlendiği 1980'li yılların başından itibaren Ülkemizi hedef alan kampanyalara karşı Hükümetlerimizin talimatları üzerine Büyükelçiliklerimiz tarafından organize edilen miting, yürüyüş, imza ve mektup kampanyası gibi karşı etkinliklere yurtdışında yaşayan her eğilimdeki vatandaş dernek, vakıf ve kuruluşlarının davet edildiği ve onların da bu davetlere icabet ettiği Dışişleri Bakanlığı ve Büyükelçiliklerimizin arşiv ve dosyalarından kolaylıkla görülebilir. Gerçekten de, Ermeni iddiaları ve terörizm konusu başta olmak üzere millî menfaatlerimizle ilgili konularda Büyükelçilerimiz bu kuruluşlarla irtibat halinde etkinliklerde bulunmakta ve işbirliği yapmaktadır.

Yurtdışındaki Türk vatandaşlarının hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek, sorunlarıyla ilgilenmek ve bu amaçlarla vatandaşlarla temas kurmak, Dışişleri Bakanlığının aslî görevleri arasındadır. Bu görev, Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda açıkça

belirtildiği gibi, diplomasinin temel kaynaklarından kabul edilen 1961 tarihli Viyana Diplomatik İlişkiler Sözleşmesi ve 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesinde de yurtdışındaki vatandaşların çıkarlarını korumak her diplomatik misyonun aslı görevleri arasında zikredilmektedir.

Sözü edilen her iki genelge de bazı dış temsilciliklerimizin bu konuda düştüğü tereddütleri Dışişleri Bakanlığına ileterek yapılacak uygulamalar konusunda talimat istemeleri üzerine hazırlanmış; ancak mezkûr genelgelerde, iddianamede ileri sürülenin aksine, dış temsilciliklerimize bu dernek, vakıf ve okullarla temas ve ilişki kurulması talimatı verilmemiş ve misyon şeflerince herbir kuruluş için ayrı ayrı değerlendirme yapılarak takdir yetkisinin kullanılması yönündeki teamül hatırlatılmıştır.

Ayrıca, anılan genelgeler hazırlanırken, diğer hususlar yanında, “vatandaşlarımızın aşırılıklara yönelmeleri ve yabancı ülkeler tarafından kullanılmalari ihtimalinin önüne geçilmesi” gibi millî menfaatlerimiz bakımından önem taşıyan bir amaç izlenmiş ve bu husus açıkça zikredilmiştir. Dolayısıyla, iddianamede belirtildiği şekilde bir temas ve işbirliği talimatı verildiği gibi millî menfaatlerimiz doğrultusunda dış temsilciliklerimizce zaten izlenmekte olan teamüller hatırlatılmıştır.

Diğer yandan, bu konularda dış temsilciliklerimize gönderilen genelgeler bu iki genelge ile sınırlı değildir. Anılan genelgelerin bazı gazetelerde yayınlanması ve birtakım yanlış yorum ve değerlendirmelere konu edilmesi üzerine, dış temsilciliklerimize yurtdışı faaliyetler konusunda 18.6.2003 tarihinde 6037 sayılı bir genelge daha gönderilerek, sözü edilen kuruluşlarla temas ve işbirliği konusunda Dışişleri Bakanlığının teamülleri ve dış temsilcilerimizin bu konudaki takdir yetkileri teyiden hatırlatılmıştır.

Bu genelgede de, yurtdışında kanunlara aykırı ve Devletimizin aleyhine faaliyet gösterenlerin bu temas ve işbirliği yaklaşımından faydalanamayacakları vurgulanmıştır. Konuyla doğrudan ilgili olmasına rağmen İddianamede hiç bahsi geçmeyen bu genelgenin Anayasa Mahkemesince Dışişleri Bakanlığından istenmesi gerekmektedir.

Kuşkusuz bu genelgede de daha önceki iki genelgede olduğu gibi, temel maksat, vatandaşlarımızın aşırılıklara yönelmeleri ve yabancı ülkeler tarafından kullanılmalari ihtimalinin önüne geçilmesidir.

Kaldı ki söz konusu kuruluşlarla dış temsilciliklerimizin temas ve işbirliğine girmesinin bu genelgeler üzerine başladığı da ileri sürülemez. Örnek olarak ekte sunulan dokümanlardan da (EK – 15) anlaşılacağı gibi, uzun yıllardır Cumhurbaşkanlarımız (Turgut Özal ve Süleyman Demirel), TBMM Başkanlarımız (Mustafa Kalemli ve Hüsamettin Cindoruk), Başbakanlarımız (Turgut Özal, Süleyman Demirel, Tansu Çiller, Mesut Yılmaz ve Bülent Ecevit), Dışişleri Bakanları dahil Bakanlarımız (Şerif Ercan, Ahat Andican, Cumhuriyet Ersümer, Necdet Menzir, Refaiddin Şahin, İstemihan Talay, Enis Öksüz vd.), Yargıtay Başkanımız Müfit Utku, Milletvekillerimiz (Murat Sökmenoğlu, Hasan Korkmazcan, Hayri Kozakçıoğlu, Yıldırım Akbulut,

Nevzat Ercan, Masum Türker, Haydar Yılmaz, Lütfullah Kayalar, Onur Öymen vd.) ile diğer devlet adamlarımız (Alpaslan Türkeş, Em. Tümgeneral Prof.Dr. Ömer Şarlak, eski Hv.K.K. Org. Halis Burhan vd.) yurt dışı gezilerinde Büyükelçilerimizin de refakati ile anılan okulları ziyaret etmiş, destekleyici icraatlarda bulunmuş, açıklamalar yapmış ve takdirlerini bildirmişlerdir. Örneğin, İddianamenin ekinde aleyhte delil olarak sunulan Cumhuriyet Gazetesinin 17 Eylül 2003 tarihli nüshasının 5. sayfasında, anılan genelgeye ilişkin değerlendirmeler yapılırken haberin son paragrafında, Gürcistan’ın başkenti Tiflis’te bulunan aynı nitelikteki okullardan biri olan Özel Demirel Kolejinin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından 1997 yılında ziyaret edildiği belirtilmektedir.

İddianamedeki, “Almanya ile imzalanan Güvenlik İşbirliği Anlaşması’nda Avrupa Millî Görüş Teşkilatı’ndan ‘köktendinci terör örgütü’ olarak söz edildiği” iddiası da gerçeğe aykırıdır. İddianamenin ekinde delil olarak sunulan Anlaşma suretinden de anlaşılacağı gibi, sözü edilen Anlaşmanın adı “Güvenlik İşbirliği Anlaşması” değil, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Büyük Önemi Haiz Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması”dır. İddianamede, söz konusu Anlaşmanın adının bile yanlış yazılması gerekli titizliğin gösterilmediğini ortaya koymaktadır. İddianamede ileri sürülenin aksine bu Anlaşmanın hiçbir hükmünde hiçbir dernek, vakıf veya kuruluştan terör örgütü veya köktenci ya da köktendinci örgüt olarak söz edilmemektedir.

Dolayısıyla, İddianamenin, 3846 sayılı genelgede belirtilen dernek ve vakıfların “köktenci terör örgütü” olduğunu ileri süren ve Anayasa Mahkemesini yanıltmaya çalışan bu bölümü de tamamen asılsız ve dayanaksızdır. İddianamede adı yanlış aktarılan söz konusu Anlaşmanın hiçbir yerinde Avrupa Millî Görüş Teşkilatından “köktenci terör örgütü” olarak söz edilmediği gibi, iddianamenin ekindeki yazılarından da anlaşılacağı üzere, Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanunun gerekçesinde de böyle bir ibare bulunmamaktadır. (EK – 16)

Diğer taraftan, günümüzde uluslararası kuruluşlar terörle mücadele konusunda tedbirler alırken terör örgütlerinin listelerini yayınlamaktadır. İddianamenin ekindeki gazete kupürlerinde ileri sürülenin aksine, söz konusu genelgelere konu dernek, vakıf ve kuruluşların adları terör örgütlerini gösteren bu tür listelerde yer almadığı gibi, Federal Almanya Cumhuriyetinin de bu yönde bir iddiası bulunmamaktadır. Avrupa Birliğinin terörizmle mücadele amacıyla haklarında özel sınırlayıcı tedbirler uygulanmasını kararlaştırdığı kişi ve örgütlerle ilgili listelerde de bu dernek, vakıf ve kuruluşlar yer almamaktadır. (EK – 17)

Özetle, sözü edilen genelgeler ve buna ilişkin diğer resmî belgelerin dosyada mevcut bulunmasına ve genelgelerin muhtevalarının çok açık olmasına rağmen, gerçek dışı ithamlara dayalı yorum ve değerlendirmeleri içeren gazete haberlerinin delil olarak sunulması kabul edilemez.

İddianamede yer verilen Cumhurbaşkanı’nın Dışişleri Bakanı olduğu dönemde yaptığı konuşmaların, laikliğe aykırı olmak bir yana, tamamen özgürlükçü ve demokratik bir toplumun tesisini sağlamaya yönelik olduğu da açıktır.

Bu bağlamda iddianamede yer verilen şu kısım özellikle dikkat çekicidir:

“Dışişleri Bakanı Abdullah Gül’ün, BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin kabulünün 55. yıldönümü nedeniyle özel gündemle toplanan TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu toplantısında, hedeflerinin ifade ve inanç özgürlüğünün işkence ile terörden arındırılması olduğunu, bununla ilgili yasal düzenlemelerin hepsinin, kararlı şekilde gerçekleştirileceğini belirterek; “ifade ve inanç özgürlüğünde kararlıyız; herkes inandığını yaşayabilmeli..Herkes güven içinde, korkudan, endişeden uzak olmalıdır. Düşündüğünü inandığını rahatlıkla ifade etmeli, inandığını rahatlıkla yaşayabilmelidir. İfade ve inanç özgürlüğü, işkenceden ve terörden tamamen arınmak, bizim hedefimizdir. Bununla ilgili yasal düzenlemelerin hepsi, kararlı şekilde gerçekleştirilmeye devam edilecektir” şeklinde beyanda bulunduğu” (s.67).

Öncelikle, bu paragrafta Abdullah Gül’ün tırnak içinde verilen konuşmasından önce yer alan ve kendisine atfen “hedeflerinin ifade ve inanç özgürlüğünün işkence ile terörden arındırılması olduğu” şeklindeki ifadenin ne anlama geldiği anlaşılammıştır. Bu durum alıntı yapılan konuşmanın yanlış okunduğunu ya da mesajının tam olarak algılanamadığını göstermektedir. Zira alıntı kısmından da kolayca anlaşılacağı üzere, “ifade ve inanç özgürlüğü”nü sağlama ve “işkenceden ve terörden tamamen arınma” hedefler arasında gösterilmektedir. Muhtemelen bu mesaj anlaşılmadığı için hak ve özgürlükleri korumayı amaçlayan, herkesin söyleyebileceği ve söylemesi gereken bu sözler iddianamede yer almıştır.

Eğer bu ifadeler bilinçli biçimde delil olarak sunulduysa iki nedenle daha vahim bir durum ortaya çıkmaktadır. Birincisi bu konuşma, iddianamede de belirtildiği gibi, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin kabul yıldönümünde özel gündemle toplanan TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu’nda yapılmıştır. İkincisi, bu konuşma içeriği itibariyle de günün anlam ve önemine tamamen uygun olup, temel hak ve özgürlükleri önemseyen herkesin altına rahatlıkla imza atabileceği bir konuşmadır. Bu konuşmanın iddianameye alınması, partimiz hakkındaki davanın gerçekte bir demokrasi ve ifade özgürlüğü davası olduğunu bir kez daha teyit etmektedir. Ayrıca, iddianamede yer verilmemesine rağmen, ekteki gazete kupürleri arasına yerleştirilen Posta Gazetesinin 28.11.1995 tarihli nüshasının 1.sayfasındaki habere ilişkin fotokopi de iddianamenin iyi niyetli olarak hazırlanmadığını gösteren bir başka örnektir. Anılan gazetenin haberini dayandırdığı The Guardian gazetesinin köşe yazarı gerekli düzeltmeyi yapmasına rağmen, Posta gazetesi hatasını düzeltmemiştir. Aynı asılsız haberi düzeltilmemiş haliyle yine adı geçen İngiliz gazetesinden alıntı yaparak tekrarlayan Cumhuriyet gazetesine gönderilen tektip metninin yayınlanmaması üzerine mahkeme kararı ile bu haberin gerçek dışı olduğu kanıtlanmıştır. (EK – 18)

Başsavcılığın mahkeme kararına dayanan tektibe konu olan 1.5.2007 tarihli Cumhuriyet gazetesi yerine, aynı içerikli 13 yıl önceki Posta Gazetesi kupürünü iddianameye delil olarak eklemesi, iyi niyetten uzak şekilde iddianame hazırlandığının başka bir göstergesidir.

12. TBMM Başkanının ifadeleri delil olarak kullanılamaz

Anayasaya göre, “siyasi parti grupları başkanlık için aday gösteremezler.” (m.94/2). Daha da önemlisi, “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başkanvekilleri, üyesi buldukları siyasi partinin veya parti grubunun Meclis içinde veya dışındaki faaliyetlerine; görevlerinin gereği olan haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar; Başkan ve oturumu yöneten Başkanvekili oy kullanamazlar.” (m.94/6).

Bu hükümden anlaşılacağı üzere Meclis Başkanı tarafsız olup parti faaliyetlerine katılmamaktadır. Bu tarafsızlığın gereği olarak Meclis Başkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisini Meclis dışında temsil etmek, Cumhurbaşkanına vekalet etmek, Cumhurbaşkanınca Meclis seçimlerinin yenilenmesine karar verilirken kendisine görüş bildirmek ve Meclisi doğrudan doğruya veya üyelerin beşte birinin yazılı istemi üzerine toplantıya çağırarak gibi anayasal yetkiler verilmiştir.

Kuşkusuz Meclis Başkanı bir partinin üyesi olabilmektedir. Ancak konumu nedeniyle yaptığı konuşmalar partisi adına değil, kişisel olarak yapılmış sayılır. Bu nedenle Meclis Başkanının açıklamalarından üye olduğu partiyi sorumlu tutmak mümkün değildir. Kaldı ki, Meclis eski Başkanı Bülent Arınç’ın iddianamede “laikliğe aykırı” beyanlar olarak yer verilen açıklamaları laikliğe aykırı değildir ve ifade özgürlüğü kapsamındadır.

Öte yandan, TBMM eski Başkanı Bülent Arınç’ın bazı açıklamalarının tümü değil, bağlamından koparılarak sadece belli kısımları iddianamaya alınmıştır. Örneğin, iddianamede, 13.11.2005 tarihinde TBMM Sabit Osman Avcı Eğitim Tesisi'nde basınla düzenlediği sohbet toplantısında yaptığı konuşmanın belli bir kısmı alınmış ve özellikle şu cümleler öne çıkarılmıştır: “Laiklik tartışmaları eskiden beri devam eder, zaman içerisinde laiklik de gelişir. Ama bugün bütün dünyada görebildiğimiz kadarıyla, din ve vicdan özgürlüğünün genel anlamda kabul edilmesi halinde, Türkiye’de bu sebeple laikliğin ihlal edildiğini söylemek de mümkün değildir.” (s.63-64). Oysa Bülent Arınç aynı konuşmada laik devlette hukuk kurallarının din kurallarına dayandırılmayacağı ile ilgili olarak şu sözleri de söylemiştir: “Çünkü laik bir ülkenin kanun koyucusu, dini amaçlarla kural koyamaz... Türkiye Cumhuriyeti laik, demokratik, sosyal bir hukuk devletidir. Laikliği kabul eden bir ülkede yasama organı, Kur’an-ı, Tevrat’ı, İncil’i esas olarak kural koyamaz, düzenleme yapamaz.”

Buradan da anlaşıldığı üzere, iddianamede delil olarak sunulan konuşmalar bütünlüğü bozularak, cımbızlama yöntemiyle, sadece iddia makamının argümanını desteklediği varsayılan bölümlere yer verilmiştir. Bu konuşmalar bütünlüğü içinde değerlendirilseydi böyle bir davanın hiç açılmaması gerekirdi. Partimiz mensuplarının değişik vesilelerle yaptıkları binlerce konuşmada olduğu gibi, iddianamedeki ifadelerin tamamı da Türkiye Cumhuriyetinin insan haklarına dayalı, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliklerini pekiştirme amacına yöneliktir.

Diğer yandan, iddianame Meclis eski Başkanı Bülent Arınç ile ilgili olarak, “8 inci Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL’a gönderme yaparak, onun gibi “Sivil, dindar ve demokrat bir cumhur-

başkanı” seçeceklerini ifade etmiş” olduğunu belirtmektedir. İddianameye göre, Arınç, “Cumhurbaşkanının seçilme nitelikleri arasına Anayasada sayılmayan ‘dindar’ niteliğini de ekleyerek TBMM Başkanı sıfatıyla bile din istismarı yapmaktan ve laik devlet ilkesine aykırı hareket etmekten çekinmemiştir.” (s.142).

Anlaşılan Başsavcı, sosyolojik ve siyasi olgularla anayasal hükümleri birbirine karıştırmaktadır. Bülent Arınç’ın sözleri, özellikle merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal’la ilgili olarak, farklı siyasi görüşlere sahip kişiler tarafından sıklıkla kullanılan bir tespiti ifade etmektedir. Elbette Anayasada Cumhurbaşkanının seçilme nitelikleri arasında “dindar” niteliği yoktur. Ancak, aynı şekilde Anayasada Cumhurbaşkanının “sivil” ve “demokrat” olması gerektiğine dair bir hüküm de yoktur. Bu gerçekliğe rağmen, bir sosyolojik tespitten hareketle “İran Anayasası”yla bağlantı kurmak, ancak bilim kurgu kitaplarında rastlanabilecek bir ilişkisizlik ve şaşkıncu örneği olabilir.

13. İddianamedeki “şiddet ihtimali” iddiası tamamen hayal ürünüdür

İddianamedeki delillerden hiçbirisinde en ufak bir şiddet içeren, şiddetle bağlantı kurulması mümkün olan ya da tahrik çağrısı olarak nitelendirilebilecek bir ifade yer almamasına rağmen, tamamen zorlama ve artıyıcı yorumlarla şiddet bu sürecin içerisine sokuşturulmaya çalışılmaktadır. Partimizi şiddetle ilintili gösterme gayreti akıl ve mantığın sınırlarını zorlamaktadır.

İddianamede “Bu yolda siyasal İslam’ın ya da Türkiye’ye giydirilmek istenen ‘ılımlı İslam’ modelinin bir şariat devletine dönüşmesi ve gerekirse bu yolda İslami terörün de kullanılması uzak bir olasılık değildir. Nitekim yakın tarihte bölgemizde geçiş dönemi örneği olarak, sıkça öne çıkarılan kimi devletlerin daha sonra kaçınılmaz biçimde radikal bir değişikliğe uğrayarak köktendinci bir rejime dönüştüğü görülmüştür” denilmektedir. (s.114). İddianamenin değerlendirme kısmında yer alan bu hususun Anayasa Mahkemesini etkilemeye yönelik olduğu açıkça sezilmektedir.

Ayrıca, iktidar partisi ile şiddet arasında bağlantı kurulurken iddianamede yer verilen ve bünyesinde ciddi bir mantıksal çelişki barındıran şu görüşün kabulünün de imkansız olduğu açıktır: “Zaten iktidar olmanın avantajları ile ve demokratik yöntemi kullanarak hedefe ulaşma olanağı elde edilmişse, bu aşamada şiddet kullanmanın gereksizliği de ortadadır. Kapatma yaptırımını, son aşamada şiddet ve şiddet çağrısını amaçlayan bir modeli engellemeye yönelik olması nedeniyle hukuka uygundur” (s.157).

İddianamedeki bu ifade ile aslında şiddet kullanımının söz konusu olmadığı da açıkça tescil edilmektedir. Ancak, aynı yerde, şiddetin bundan sonraki dönemlerde kullanılabileceği biçiminde bir kehanette bulunularak, bu nedenle partinin kapatılması gereğine değinilmektedir. Unutmamak gerekir ki, Türkiye demokratik bir hukuk devletidir. Demokratik hukuk devletinde siyasi iktidarın nasıl denetleneceği de bellidir. Partimizin ileride şiddete başvurabileceği varsayımı tamamen vehimlere dayalı bir iddiadır. Demokratik bir hukuk devletinde tüm icraatları yargı denetimine tabi olan bir iktidar partisinin kapatılmak istenmesi kabul edilemez.

Bu bağlamda iddianamede yer verilen şu ifadeler de ilginçtir:

“Gösterilen deliller, Anayasanın 10. ve 42 nci maddelerinin laiklik ilkesinin özüne dokunmak amacıyla değiştirildiğini kanıtlamaktadır. Çünkü artık köktendinciler isteklerini türbanın kamusal alanda da serbest kalmasının ötesine taşımışlar, televizyonlardaki açık oturumlarda ‘türbanın yasaklanmasını savunanların Mussolini gibi yargılanacaklarını ve cezalandırılacaklarını’ çekinmeden söylemeye başlamışlardır. Sadece bu durum bile laik devlet ilkesini ve Türkiye’de laikliği savunanları nasıl bir tehlikenin beklediğini göstermeye yeterli olup, şeriatın içerdiği şiddet unsurunu da sergilemektedir” (s.117)

Böyle bir televizyon konuşması, hangi partimiz tarafından nerede, ne zaman ve hangi televizyonda yapılmıştır? Eğer böyle bir konuşma var ise, parti ile ilgisi bulunmayan -yönlendirilmiş- bir kişiye mi aittir? Yoksa parti yasaklamada sadece şiddeti ölçü alan Venedik kriterlerinin gerçekleştiği izlenimini uyandırmak için herkesi güldürecek uydurma delil mi yaratılıyor? İddianamede dayanılan diğer konuşmalar eklerde yer almasına rağmen, bu faili meçhul ve içeriği hiçbir şekilde kabul edilemeyecek konuşma neden ekler arasında bulunmamaktadır?

Görüldüğü gibi iddianame, olgulardan tamamen uzak bir şekilde ideolojik kaygılara dayalı bir iddiaya delil üretme çabası içindedir. İddianamedeki partimizin şiddetle ilişkisini kurmaya yönelik tüm ifadeler, tamamen hayal dünyasında üretilen spekülasyon ve vehimlerden ibarettir. Ayrıca, partimiz dışında bazı basın ve yayın organlarında farklı kişilerin din özgürlüğü ve laiklik bağlamında ortaya koydukları kişisel görüş ve değerlendirmelerle partimizin doğrudan ya da dolaylı olarak hiçbir ilgisi olmadığı halde, böyle bir irtibat varmış gibi gösterilmeye çalışılması hukuk devletinin gerektirdiği asgari iyi niyet anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, iddianameye göre “davalı partinin sahip olduğu iktidar olma çerçevesinde amaçladığı yasa dışı siyasi modele yönelik eylemleri karşısında, iktidar gücünden çekinen ve sessiz kalan büyük bir kitle de söz konusudur. Bu durum bile davalı partinin hedefine ulaşmasını kolaylaştırmaktadır” (s.158). Bu ifade ile ilgili olarak öncelikle şu soru akla gelmektedir: “İktidar gücünden çekinen ve sessiz kalan büyük bir kitle”nin varlığı nasıl tespit edilebilmiştir? Başsavcının bu tespite hangi teknolojik ölçüm aletlerini kullanarak ulaştığı büyük bir merak konusudur. Acaba Başsavcıya bu konuda “sessiz kitleler”den ulaşan milyonlarca şikayet mi vardır? Varsa her türlü gazete haberini iddianameye “delil” olarak ekleyen bir makam, bu şikayetleri neden eklememiştir?

Kaldı ki, iddianamede ileri sürüldüğü gibi AK Parti’ye karşı olan ve pek de sessiz oldukları söylenemeyecek hatırı sayılır miktarda sesli bir muhalefet de vardır. Tüm kitle iletişim imkanlarını ve yasalarımızın öngördüğü demokratik platformları ve yolları kullanarak, özgür bir biçimde muhalefetlerini de ortaya koymuşlardır. Bu ortamda gerçekleşen 22 Temmuz 2007 seçim sonuçları, toplumun partimizden ve Ak Parti iktidarından tedirgin olmadığını aksine memnuniyetinin artarak devam ettiğinin “demokratik ölçüm aletleri”yle kesin olarak teyit edilmiş bir delildir.

14. AK Parti Hükümetinin dış politikası Anayasaya aykırı değildir

İddianamede AK Parti hükümetlerinin izlediği dış politikanın da kapatmaya gerekçe olarak sunulması anlaşılır bir durum değildir. Devletlerin dış politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasından, demokratik ülkelerin tamamında seçimle işbaşına gelen siyasi iktidarlar sorumludur. Hükümetler, başarısız dış politika tercih ve uygulamalarının hesabını da parlamentoya ve halka karşı vermek zorundadırlar. Ancak temel dış politika tercihlerinden dolayı bir iktidar partisinin suçlanması görülmuş bir olay değildir. Kaldı ki, AK Parti iktidarlarının bölgemizde ve Ortadoğu’da izlediği politikalar Cumhuriyetin temel niteliklerine ve milli menfaatlerimize tamamen uygundur.

Bölgesel bir güç haline gelen Türkiye’nin, Irak başta olmak üzere çevresinde olup bitenlere seyirci kalması veya sırtını dönmesi beklenemez. İktidara geldiğimiz 2002 yılından bu yana izlediğimiz proaktif dış politika sayesinde Türkiye, bölgesinde ve uluslararası kurumlarda etkin ve saygın bir ülke haline gelmiştir. Irak’tan Lübnan’a, Rusya’dan Avrupa Birliği’ne, Afrika’dan Latin Amerika’ya kadar geniş bir coğrafyada izlediğimiz etkin dış politika, Türkiye’ye duyulan güveni artırmıştır. Bunun sonucu olarak Türkiye’nin itibarı yükselmiş, uluslararası sermaye ülkemizi tercih etmeye başlamış, NATO zirvesi dâhil olmak üzere Türkiye pek çok uluslararası toplantıya ev sahipliği yapmış, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti seçilmiş, Avrupa Birliği’ne tam üyelik yolunda kısa sürede önemli mesafe alınmış, Türk iş adamlarının dünyaya açılımı hız kazanmış, Türk firmaları çok geniş bir coğrafyada ticaret yapar hale gelmiş ve Türkiye bölgesinin en önde gelen aktörlerinden biri olarak kabul görmüştür.

Milli çıkarlarımızı savunmanın içimize kapanmaktan değil, kendi coğrafyamıza ve tarihimize dayanarak dünyaya açılmaktan geçtiğine inanan Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri, Birleşmiş Milletler, G-8, NATO, OECD, İKO, AGIT ve AB’nin diğer organları bünyesinde yürütülen çalışmalara etkin olarak katılmış, çeşitli inisiyatiflere öncülük etmiş ve böylece bölgesel ve küresel barış ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Bu çerçevede 2004 yılındaki G-8 zirvesine davet edilen Türkiye, dünyanın gelişmiş sekiz ülkesiyle beraber (ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya, Japonya, Kanada ve Rusya) dünya ve bölge sorunlarını masaya yatırmış ve özellikle bölgemizde barış ve istikrarın sağlanmasına yönelik girişimleri desteklemiştir.

Bölgesel ve küresel barışı milli menfaatlerimiz için öncelikli bir mesele olarak gören AK Parti hükümetleri, BM bünyesinde İspanya Devleti ile beraber eş başkanlığını yaptığı Medeniyetler İttifakı projesine de bu çerçevede katılmıştır. İddianamede “Büyük Ortadoğu Projesi” (BOP) ile karıştırıldığı anlaşılan Medeniyetler İttifakı projesine ülkemiz İspanya’yla beraber öncülük etmiş ve etmeye devam etmektedir. Sadece milli ve bölgesel unsurlarla evrensel değerler arasında değil, farklı kültürler ve milletler arasında da barış ve uzlaşmanın olması gerektiğine inanan Hükümetimiz, bu ilkeye bu tür projelerle kurumsal bir kimlik kazandırmıştır. Evrensel hukuk normlarının ve demokratik kurumların yaygınlaşması ve desteklenmesi, hem bölgesel barış ve istikrarı sağlayacak, hem de Müslüman dünya ile Batı medeniyeti arasındaki ilişkilerin barışçıl ve yapıcı bir zeminde ilerlemesini sağlayacaktır. Bölgesel ve küresel güvenliğin, barış ve istikrarın sağlanması, ancak böyle bir dış politika vizyonu ile mümkün olabilir.

Sonuç olarak, AK Parti hükümetlerinin yürüttüğü dış politikanın, tamamen ülkemizin ve milletimizin yüksek menfaatlerini gözetmeye yönelik olmasına rağmen, iddianamede adeta laikleğe aykırılığın kanıtı olarak sunulmaya çalışılması bu tür iddiaların gerçeklikten kopuk ve hayal mahsulü olduğunu göstermektedir.

IV. İDDİANAME YANLIŞ BİLGİLER, ÇARPITMALAR VE KURGULAMALARDAN OLUŞMAKTADIR

Partimiz hakkında düzenlenen iddianame baştan sona okunduğunda ilk göze çarpan husus, çok özensiz ve düzensiz bir şekilde kaleme alınmış olmasıdır. Gerçekten büyük bir kısmı doğruluğu araştırılmadan gazete kupürlerine dayanılarak hazırlanmıştır. İddianame, düzeltmeler, açılan davalar ve mahkeme ilamları dikkate alınmadan, televizyon programlarında yapılan tartışmaların kayıtlarına bakılmadan, günlük gazetelerde çoğu kez çarpıtılarak verilmiş haberler ve köşe yazarlarının kasıtlı yorumları “makaslama” ve “cimbızlama” yöntemiyle delil hanesine konularak kaleme alınmıştır. Böylece “klasörleri dolduran deliller” ile desteklenen bir iddianame görüntüsü verilmeye çalışılmıştır.

İddianamede bir kısmını aşağıda belirttiğimiz çok sayıda kendi içerisinde çelişkili, gerçeklikten uzak, mesnetsiz ve hukuken yanlış ifadeler bulunmaktadır. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı gibi bir merci tarafından hazırlanan bir iddianamede bu kadar fazla tahrifat, çarpıtma ve fahiş hataların bulunması, partimize karşı ciddi bir önyargı ve kuşku beslendiği ve ele geçen her türlü haber ve rivayetin doğruluğu araştırılmadan “delil” adı altında bir araya toplandığı intibainı vermektedir.

İddianame aynı zamanda tam bir “totoloji” abidesidir. Gerçekten de, aynı sözlerin birkaç kez tekrarlanması suretiyle iddianame şişirilmiştir. Bu yöntemle eylemler ve söylemler abartılarak, Anayasanın “odak” olmada aradığı “yoğunluk” ve “kararlılık” şartlarının gerçekleşmiş olduğu izlenimi verilmek istenmiştir.

1. Başbakan’ın New Straits Times’a verdiği mülakat tahrif edilmiştir

Başbakan’a atfedilen “Modern bir İslam devleti olarak Türkiye, medeniyetlerin uyumuna örnek olabilir” (s.27) sözü, iddianamedeki çarpıtmalara dayalı kurgulamanın tipik bir örneğidir. Başbakan’ın Malezya’da yayınlanan New Straits Times adlı gazeteye verdiği mülakat söz konusu gazetede İngilizce’ye çevrilerek yayınlanmıştır.

Ek’te dönemin Star Gazetesinin talebi üzerine Malezya’nın Türkiye Büyükelçiliği tarafından gönderilen ve anlaşılan oradan da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına iletilen New Straits Times (NST) gazetesinin söz konusu mülakata ilişkin sayfalarında Başbakan Erdoğan’ın “İslam devleti” anlamına gelebilecek hiçbir sözü bulunmamaktadır. Delil olarak sunulan kısmın İngilizcesi şöyledir. (EK – 19)

“NST: What role would Turkey want to play in global affairs as a modern Muslim nation?
Erdogan: Turkey can serve as a model of how Islam and democracy can coexist in a

harmonious way. Turkey will prove (Samuel) Huntington wrong when he said that there would be a clash of civilisations. Turkey can show that harmony of civilisations is possible.” Nitekim, bu mülakatın Türkçe orijinali Başbakanlık Basın Merkezi’nin resmi internet sitesinde tam metin olarak yer almıştır. Mülakatın ilgili kısmı şu şekildedir : (EK – 20)

“SORU: Türkiye modern Müslüman bir ülke olarak, ne gibi bir rol oynamak ister?

BAŞBAKAN RECEP TAYYIP ERDOĞAN: Türkiye, İslâmiyet’in ve demokrasinin, ahenkli bir biçimde birarada bulunabildiğini gösteren bir model olabilir. Türkiye, bir medeniyetler çatışması yaşanabileceğini söyleyen Samuel Huntington’un yanılmış olduğunu kanıtlayacaktır ve medeniyetlerin ahenk içinde yaşamasının mümkün olduğunu gösterebilir.”

Tek başına bu örnek bile, İngilizce metinlerin çevirisi yaptırılmadan ve doğruluğu araştırılmadan, kasıtlı gazete haber ve yorumlarından önyargılı bir şekilde aynen aktarılmak suretiyle “Ek” olarak sunulması, partimiz hakkında “delil” oluşturma çabasının ne boyutlara ulaştığını açıkça göstermektedir. Bu sözde “delil” oluşturma sürecine bazı gazete ve gazetecilerin de katkıda bulunma gayreti içinde oldukları anlaşılmaktadır.

Ayrıca, bizzat iddianamede yer verilen, Başbakan’ın başka bir vesileyle söylediği şu sözler de bu kavramların kullanılmasında ne kadar hassasiyetle davranıldığını göstermektedir: “... Halkının yüzde 99’u Müslüman olan ülkemizde şunu unutmayalım ve gerçekleri birbirine hiçbir zaman karıştırmayalım; İslam devleti olmak başka bir şey, bir İslam ülkesi olmak başka bir şey. Bir defa bunu çok iyi kavrayacağız, çok iyi anlayacağız ve bu anlayışla yarına baka-
cağız. Ben teşkilatımızın insanlarını bu hassasiyete özellikle davet ediyorum...” (s.39)

Başbakanın bu açıklamaları, laikliğe aykırı olmak bir yana, medeniyetlerin uyumuna vurgu yapmak suretiyle, dinlerin çatışma ve gerginlik yerine toplumlar arasında barışa ve uyuma katkı yapabilecek biçimde yorumlanabileceğine ve Türkiye’nin de modern bir İslam ülkesi olarak bunu başarabildiğine işaret etmektedir.

2. Basında yer alan haberler doğrulanmadan “delil” olarak kullanılmıştır

İddianamede, Meclis eski Başkanı Bülent Arınç’ın “laik devlet ilkesine aykırı eylem ve demecileri” arasında, “Başkanlığını yaptığı TBMM’nin mescidinde Kuran kursu açıldığının yazılı basında yer aldığı” şeklinde bir ifadeye de yer verilmiştir (s.57).

Başsavcılık konuyla ilgili biraz araştırma yapmış olsaydı, bu haberin tamamen düzmece olduğunu öğrenebilirdi. Nitekim bu konuda CHP Denizli Milletvekili Mehmet Neşşar tarafından TBMM Başkanı Bülent Arınç’a yöneltilen “TBMM kampusü içindeki mescitte Kur’an Kursu açılıp açılmadığı” şeklinde bir soru önergesi üzerine mesele aydınlatılmıştır. Bu soruya verilen 3.7.2005 tarihli cevapta Mecliste Kur’an Kursu açılmadığı, kurs açma yetkisinin de Diyanet İşleri Başkanlığına ait olduğu belirtilmiştir. (EK – 21)

3. Anayasanın dili tahrif edilmiştir.

İddianamede Anayasa'nın 90 ıncı maddesinin son fıkrası tırnak içinde aynen aktarılmasına rağmen dili değiştirilmiştir. Son fıkra şöyle alıntılanmıştır: “yöntemince yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası antlaşmalarla yasaların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda, uluslararası antlaşma hükümleri esas alınır” (s.9). Halbuki, Anayasanın 90 ıncı maddesinin son fıkrasının son cümlesi şu şekildedir: “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.”

Benzer bir yanlışlık, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası aktarılırken de yapılmıştır (s.7). Anayasadan aynen alıntı yapılmadan kullanılan terim ve kavramlar kişisel tercihin yansıması olarak kabul edilebilir. Hiç kimsenin Anayasanın dilini beğenme mecburiyeti yoktur. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi dışında hiçbir kişi veya kurumun Anayasanın dilini değiştirmeye kalkışma yetkisi de yoktur. İktidar partisinin Anayasaya aykırı fiillerin odağı haline geldiğini ileri süren bir iddianamenin en azından Anayasanın diline sadık kalması beklenirdi.

4. Anamuhalefet partisi Anayasa değişikliklerinin şekil denetimini isteyemez.

İddianameye göre, Anayasanın 10 ve 42 inci maddelerinde değişiklik yapan “yasanın iptali için Ana Muhalefet Partisi 27.02.2008 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.” (s.133). Bu ifade hem hukuki hem de olgusal olarak yanlıştır. Anayasanın 148 inci maddesine göre, anamuhalefet partisinin Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların şekil bakımından denetlenmesi için Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisi yoktur. Bu yetki Cumhurbaşkanına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin beşte birine aittir. Bilindiği gibi, mevcut anamuhalefet partisinin milletvekili sayısı tek başına böyle bir başvuru için yeterli değildir. Nitekim söz konusu kanunun iptali için bağımsız ve bazı muhalefet partilerine mensup milletvekilleri birlikte başvuruda bulunmuştur.

5. “Cemaat” kavramı yasalara yeni girmemiştir

İddianamede “13.6.2006 gün ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun ‘Mükellefler’ başlıklı 2. maddesinin beşinci fıkrasında; ‘Dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmeler: Dernek veya vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler ile benzer nitelikteki yabancı işletmeler, dernek veya vakıfların iktisadî işletmeleridir. Bu Kanunun uygulanmasında sendikalar dernek; cemaatler ise vakıf sayılır.’ hükmü getirilerek, cemaat kavramının yasalara girdiği,” ileri sürülmüş ve bu husus da “laiklik karşıtı eylemler” arasında sayılmıştır. (s.110-111).

Halbuki “cemaat” kavramı, yasalara ilk defa girmiş değildir. (EK – 22) Türkiye’de Kurumlar Vergisi Kanunu ilk olarak 3.6.1949 tarihinde kabul edilmiştir (5422 sayılı KVK, Resmi Gazete 10.6.1949-7229). Bu ilk Kurumlar Vergisi Kanununda da, “Bu Kanunun tatbikatında sen-

dikalar dernek; cemaatler vakıf hükmündedir” hükmüne yer verilmiştir (m.1,f.2). 13.6.2006 tarihinde ise Kurumlar Vergisi Kanunu yenilenirken bazı hükümler aynen korunmuş, bazıları değiştirilmiştir. Yeni düzenlemede yapılan değişiklik, “tatbikatında” kelimesi yerine “uygulamasında”, “hükmündedir” kelimesi yerine de “sayılır” denilmesinden ibarettir. Öte yandan, “cemaat” kavramı 1961 tarihli Vergi Usul Kanununun 10 ve 94 üncü maddelerinde de geçmektedir. Kaldı ki, vergi hukuku tekniği açısından bu maddedeki “cemaat” kavramı Başsavcının zannettiği gibi “tarikatlari” değil, Türkiye’nin taraf olduğu bazı uluslararası anlaşmalarda bahsi geçen “dini azınlıklara ait cemaatleri” ifade etmektedir. Hükümün amacı da, bu cemaatlere ait ticari işletmelerin vergilendirilmesini sağlamaktır.

6. “Hastalar için ibadet mekanı” düzenlemesi on yıldır yürürlüktedir

İddianamede “Sağlık Bakanlığı’nca hazırlanan Sağlık Kuruluşları Ruhsatlandırma Yönetmeliği Tasarısı’nın 113. maddesinde birinci basamak sağlık kuruluşlarında, hastaların dini gereklerini yerine getirebilecekleri mekânlar ayrılmasının öngörüldüğü” belirtilmekte ve bunun iktidarın laiklik ilkesine aykırı bir eylemi olduğu ileri sürülmektedir (s.154). Söz konusu yönetmelik taslağının 113.maddesinde “Sağlık kuruluşlarında, hastaların dinî gereklerini yerine getirebilecekleri uygun mekânlar ayrılır” şeklinde bir hükmün olduğu doğrudur. Ancak, bunun laiklik ilkesine aykırı olduğunu söylemek için hasta hakları konusundaki ulusal ve uluslararası düzenlemelerden habersiz olmak gerekir. Üstelik bundan haberdar olabilmek için çok fazla araştırma yapmaya da gerek yoktur. Taslak yönetmeliğin “laikliğe aykırı” olduğu ileri sürülen aynı maddesinin ikinci fıkrasında atıf yapılan ve on yıldır yürürlükte bulunan Hasta Hakları Yönetmeliğinin 38 inci maddesine bakmak yeterlidir.

01.08.1998 tarih ve 23420 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hasta Hakları Yönetmeliğinin “Dini Vecibeleri Yerine Getirebilme ve Dini Hizmetlerden Faydalanma” başlığını taşıyan 38 inci maddesinde aynen şöyle denmektedir: “Sağlık kurum ve kuruluşlarının imkanları ölçüsünde hastalara dini vecibelerini serbestçe yerine getirebilmeleri için gereken tedbirler alınır. Kurum hizmetlerinde aksamalara sebebiyet verilmemek, başkalarını rahatsız etmemek ve personelce düzenlenip yürütülen tıbbi tedaviye hiç bir şekilde müdahalede bulunulmamak şartı ile hastalara dini telkinde bulunmak ve onları manevi yönden desteklemek üzere talepleri halinde, dini inançlarına uygun olan din görevlisi davet edilir. Bunun için, sağlık kurum ve kuruluşlarında uygun zaman ve mekan belirlenir. İfadeye muktedir olmayıp da dini inancı bilinen ve kimse olmayan agoni halindeki hastalar için de, talep şartı aranmaksızın, dini inançlarına uygun olan din görevlisi çağrılır. Bu hakların nasıl ve ne zaman kullanılacağı ve bu konuda alınacak tedbirler, sağlık kuruluşunun çalışma usul ve esaslarını gösteren mevzuatta ayrıca düzenlenir.”

Bu yönetmelik, yayın tarihinden anlaşılacağı üzere, iktidarımızdan çok önce yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla, hastaların dini gereklerini yerine getirebilecekleri uygun mekanların ayrılmasını öngören ve henüz yürürlüğe girmemiş olan bir yönetmelik hükmü “laikliğe aykırı bir eylem” olarak görülüyorsa, aynı konuda on yıldır yürürlükte bulunan bir yönetmelik hükmünü nasıl değerlendirmek gerekiyor?

Kaldı ki, ulusal hukuktaki bu düzenleme hasta hakları konusundaki uluslararası standartlarla tamamen uyumludur. Sağlık kuruluşlarında hastaların seçtikleri dine göre din adamlarından destek alabilmeleri ve dini gereklerini yerine getirebilecekleri imkanlar sağlanması sağlık hizmeti gereklerine, sağlık kuruluşları akreditasyon standartlarına, hasta hakları hususundaki evrensel bildirelere ve uluslararası sağlık kuruluşları kriterlerine göre yapılmış bir düzenlemedir. Dünya Tabipler Birliği'nin yayınladığı 1981 Lizbon ve 1995 Bali "Hasta Hakları Bildirgesi", Amsterdam'da 1994 yılında yayımlanan Avrupa'da Hasta Haklarının Geliştirilmesi Bildirgesi, Amerika Hastane Birliği Hasta Hakları Bildirisi gibi birçok uluslararası belgede bu konuda düzenlemeler mevcuttur.

Son yıllarda sağlık hizmeti sunumu, sağlık kuruluşlarının fiziki yapısı, tıbbî malzeme, sağlık personeli gibi alanlarda Sağlık Bakanlığımız ve ülkemizin özel sağlık sektörü uluslararası standartları yakalamış ve ülkemiz bu hususta Dünya ülkeleri arasındaki yerini almış bulunmaktadır.

Dünyada ve özellikle ABD'de en yaygın ve saygın sağlık kuruluşlarının akreditasyon kuruluşu olan JCI (Joint Commission International-Uluslararası Birleşik Komisyon) tarafından 2003 Yılı Ocak ayında yayımlanan "Hastaneler İçin Akreditasyon Standartları"nda, "Kurum hasta ve ailelerinin ibadet taleplerine ya da hastanın ruhani ve dini benzer taleplerine cevap veren bir sürece sahip olmalıdır" ve "Bir hasta ya da ailesi dini ya da ruhani inançlarla ilgili olarak birisi ile görüşmek istediğinde, kurum bu isteğe yanıt verme sürecine sahip olmalıdır" şeklinde ifade edilen standartlar bulunmaktadır.

Ülkemizde de, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi hastaneleri, Mesa, Bayındır, Acıbadem, Amerikan Hastaneleri gibi 20 civarında hastanenin JCI (Joint Commission International- Uluslararası Birleşik Komisyon) tarafından akredite edildiği ve bu hastanelerin hastalarının dini ve ruhani taleplerini karşılama standartlarını yerine getirdiği bilinmektedir.

Diğer taraftan Amerika, İngiltere, Almanya, Avustralya gibi ülkelerin hastanelerinde her biri kendi çalışma alanında uzman üyelerden oluşan "Etik Kurullar" yer almakta olup, "Hastanenin Din Sorumlusu" da bu Kurulun üyesidir. Uygur ülkelerde bu tür düzenlemeler yapılmakta ve bu düzenlemeler insan haklarının ve bunun sağlık alanında yansımaları olan hasta haklarının bir gereği olduğu değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, "hasta hakları"na ilişkin AK Partiye yöneltilen bu suçlama da, iddianamenin temel sorunlarından birinin iddialarla ilgili ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemeler ve etik standartlar (EK – 23) araştırılmadan kaleme alındığını göstermektedir.

7. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliğinden sadece mükerrer hükümler çıkarılmıştır

İddianamede, "Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliği"nin 15 inci maddesinde yer alan 'Gençleri Cumhuriyet esaslarına göre hazırlayacak ve okullarda milli terbiyeyi kuvvetlendirecek tedbirleri almak' şeklindeki hükmün 8.11.2003 tarihinde kal-

dırıldığı ileri sürülmektedir (s.107). Halbuki, burada kaldırılan hüküm, aynı yönetmeliğin 6 ıncı maddesinin “s” bendinde ve 16 ıncı maddesinin “ı” bendinde açıkça yer almıştır. Üstelik bu hükümler söz konusu yönetmeliğe 17.10.2003 tarihinde Hükümetimiz tarafından konulmuştur. Son yapılan değişikliğin amacı, sadece aynı hükmün Yönetmelikte mükerrer yazımını önlemektir. Dolayısıyla Yönetmelikten söz konusu hükmün çıkarıldığı iddiası gerçek dışıdır. (EK – 24)

8. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nda görevlendirilen personel tek bir sendikaya üye değildir

İddianamede “Talim Terbiye Kuruluna sorulmaksızın görevlendirilen 33 kişinin Cumhuriyet devrimlerine aykırı faaliyetleriyle bilinen Eğitim Bir-Sen’e üye olanlar arasından seçildiği” ileri sürülmektedir (s.113). Halbuki, görevlendirilen öğretmenlerin 9’u Türk Eğitim-Sen, 4’ü Eğitim-Bir-Sen, 2’si Eğitim-Sen üyesidir. Diğerleri ise hiçbir sendikaya üye değildir. (EK – 25)

Ayrıca, masumiyet karinesine herkesten çok dikkat etmesi gereken iddia makamının, yasal bir kuruluş olarak faaliyet gösteren bir sendikayı “Cumhuriyet devrimlerine aykırı faaliyetleriyle bilinen” bir kuruluş olarak nitelemesi ve bu sendikaya üye devlet memurlarını da zan altında bırakması hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

9. Kadrolaşma iddiaları mesnetsizdir

İddianamede yer verilen Hükümetimiz dönemindeki kadrolaşma iddiaları kesinlikle gerçeği yansıtmamaktadır. Kadrolaşma suçlaması yapılırken, hiçbir somut delil ortaya konulamamıştır. Kimler, nereye ve niçin atanmıştır? Bu atananların laiklikle ilgili sorunları nedir ve hangi nitelikleri sebebiyle suçlanmaktadır? Bu soruların cevapları iddianamede yoktur. Kişileri hiçbir somut delil göstermeden suçlamak, hukuk devleti anlayışına ve hukuk etiğine uygun düşmemektedir.

Diğer taraftan, bütün atamalar için mevzuat gereği “Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü” tarafından inceleme ve güvenlik soruşturması yapılmaktadır. İktidarımız döneminde göreve atanan personel için gerekli güvenlik soruşturmaları yapılmış olup, özellikle üçlü kararname ile atanan personelin kararları, Başsavcıyı da göreve getiren zamanın Cumhurbaşkanı tarafından da onaylanmıştır. Ayrıca, tüm bu atamalar idari yargı denetimine tabi olduğundan, Anayasa veya yasalara aykırı işlemlerin yargı tarafından iptal edilmesi yolu her zaman açıktır. Hal böyleyken, yasalara tamamen uygun bir şekilde yapılan, tarafsız Cumhurbaşkanı tarafından onayladığı ve birçoğu yargı denetiminden geçmiş olan atamaları belli bir amaca matuf “kadrolaşma” olarak sunmak, hukuk devleti anlayışı ve iyi niyetle bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, iddianamede “Devlet kadrolarının İslami bir yapıya dönüştürülmesi” sürecinde “Diyanet İşleri Başkanlığı kadrosunda görev yapan çok sayıda memur”un, diğer kurumlar yanı sıra hastane yöneticiliğinde görevlendirildiği iddia edilmiştir (s.143). Bu iddia da, diğerleri gibi, asılsızdır. Şöyle ki:

Başka kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personelin Sağlık Bakanlığına nakilleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kurumlar arası nakli düzenleyen 74 üncü maddesinin birinci fıkrasının “Memurların bu Kanuna tabi kurumlar arasında, kurumların muvafakatı ile kazanılmış hak dereceleri üzerinden veya 68 inci maddedeki esaslar çerçevesinde derece yükselmesi suretiyle, buldukları sınıftan veya öğrenim durumları itibariyle girebilecekleri sınıftan, bir kadroya nakilleri mümkündür” hükmü çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Söz konusu hüküm çerçevesinde, evvelce, tüm Bakanlıklarda olduğu gibi, başka kamu kurum ve kuruluşundan takdiren atamalar yapılabilmekte ve bu atamalarda kamu yararı ve hizmet gerekleri dışında bir kısım sübjektif saik ve maksadlar gözetilebilmekte iken, 8.6.2004 tarihli ve 25486 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulan Sağlık Bakanlığı Atama ve Nakil Yönetmeliği ile kurumlar arası nakiller bakımından (m.17) objektif kıstaslar belirlenmiş ve başka kurumlardan Sağlık Bakanlığımıza nakillerde, Türkiye’de bir ilk gerçekleştirilerek kura usûlü kabul edilmiştir. Bu çerçevede Sağlık Bakanlığına Şubat ve Eylül dönemlerinde kura ile kurumlar arası nakiller yapılmaktadır. Bu şekilde yapılacak atamalarda ilan edilecek kadrolar, 6 ncı ve 5 inci hizmet bölgelerinden başlamak üzere belirlenmektedir. Kura, bütün kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personele açık olup, kurum ve personel bakımından herhangi bir kısıtlama sözkonusu değildir ve esasen kısıtlama yapılması da hukuken mümkün olamaz.

Diyanet İşleri Başkanlığı da, 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca Başbakanlığın bağlı kuruluşu olup, bir kamu kurumudur ve personeli de memur statüsündedir. Dolayısıyla bütün kamu kurum ve kuruluşunda çalışan personel gibi, Diyanet İşleri Başkanlığı personeli de Sağlık Bakanlığımızın kurumlar arası naklen atama kurasına müracaat edebilmekte ve kurada çıktığı ve yerleştiği takdirde ataması yapılmaktadır.

Kura, herkesin katılımına açık olup, boş kadrolar ilan edilmekte ve müracaatlar alınıp tercihler yapıldıktan sonra noter huzurunda gerçekleştirilmektedir. Kurumlar arası atamalar bu şekilde kura ile yapıldığından, torpil, iltimas ve sair usul ile objektiflikten uzak atamalar yapılması maddeten de mümkün olamaz. Herhangi bir kurum veya personele ayrıcalık tanınması veya müracaatının engellenmesi de sözkonusu değildir.

Diğer yandan, Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelere yönetici atamaları da “Sağlık Bakanlığı Personeli Unvan Değişikliği ve Görevde Yükselme Yönetmeliği” hükümleri çerçevesinde yapılmakta olup; bu Yönetmelikte belirlenen şartları taşıyan bütün personel görevde yükselme eğitim ve sınavına katılabilmekte ve bu eğitim ve sınav neticesinde başarı durumuna göre atama yapılmaktadır.

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından Bakanlığımıza atanmak isteyen personel kura ile tespit edilip atandığından ve Sağlık Bakanlığı hastanelerine yapılan yönetici atamaları da, şartları taşıyan tüm personelin katılımına açık görevde yükselme eğitimi ve sınavı neticesinde yapıldığından, Diyanet İşleri Başkanlığı personeline özel bir uygulama yapılması veya ayrıcalık tanınması hukuken mümkün değildir.

Bu sebeplerle, Diyanet İşleri Başkanlığında görev yapan “çok sayıda” memurun, hastane yöneticiliğine görevlendirildiği iddiası tamamen afâki ve mesnetsizdir. Kaldı ki, iddia makamının değerlendirmesinin aksine, Sağlık Bakanlığına ait bu tip sağlık hizmetleri sınıfı dışında personelin atanabileceği 1650 kadar yönetici kadrosundan, AK Parti iktidarı döneminde Diyanet İşleri Başkanlığından atama veya görevlendirme suretiyle yönetici yapılan personel sayısı sadece 6’dır.

Sonuç olarak, önceki iktidarlarla karşılaştırıldığında AK Parti iktidarının kamu kurumlarına yönelik bir kadrolaşma politikasını olmadığı bir gerçektir.

10. Hakkında disiplin soruşturması açılan partililerin beyanlarının delil olarak iddianameye konulması mümkün değildir

İddianameye göre, “siyasi partilerin hedef ve amaçlarıyla bağdaşmayan eylem ve söylemleri nedeniyle ilgili kişilerin eleştirilmemesi ve haklarında disiplin soruşturması başlatılmaması, bu eylem ve söylemlerin o siyasi parti tarafından benimsendiği anlamındadır” (s.25). Buna rağmen partimizin bazı üyelerle ilgili olarak parti tüzüğü uyarınca yaptığı disiplin soruşturmalarının görmezlikten gelinerek, hakkında soruşturma işlemi yapılan parti üyelerinin beyanlarının da delil olarak sunulması bir tutarsızlık ve önyargının bulunduğu göstermektedir.

İddianamede partimizin bazı milletvekillerinin başörtüsünün kamu görevlileri için de serbest olması gerektiği yönündeki ve başka konulardaki kişisel beyanları partimiz aleyhine delil olarak sunulmuştur. Halbuki partimiz bu tür kişisel görüşleri benimsemediğini kamuoyuna açıklamakla yetinmemiş, parti politikalarına aykırı bu konuşmaları yapanlar hakkında disiplin soruşturması yapmış ve ceza vermiştir. (EK – 26)

Normalde düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında bulunan bu sözler hakkında bile disiplin soruşturması açmamız, parti olarak bu konularda ne kadar hassas olduğumuzu göstermektedir. Dolayısıyla bu kişiler hakkında partimizin disiplin soruşturması başlattığı kamuoyuna açıklandığı ve basın ve yayın organlarında da yer aldığı halde, bu sözlerin partimiz hakkında delil olarak sunulması iyiniyetle bağdaşmayan bir tutumdur.

11. Tekzip edilen ve aslı olmayan konuşmalar iddianamede deliller arasında sayılmıştır

İddianamede daha sonra tekzip edilen parti üyelerine ait beyanlar da delil olarak kullanılmıştır. Halbuki, kamu adına hareket eden iddia makamının iddianamesini gazete kupürlerine dayandırırken, bu haberlerle ilgili tekziplerin olup olmadığını da araştırması gerekirdi. Ayrıca aynı haber birden fazla basın ve yayın organında birbirinden farklı şekillerde yer almış olmasına rağmen, iddianamede bunlardan sadece maksada uygun olduğu düşünülenlerin alınması da objektiflikten uzaklaştığını göstermektedir.

Bu bağlamda iddianamede AK Parti Mardin Milletvekili Nihat Eri’nin TBMM Dışişleri Komisyonu toplantısında 2003 yılı Aralık ayında yaptığı konuşmada din eğitiminin yeterince verilmemesinden yakınarak “Böyle olunca da gençler illegal örgütlerin eline düşüyor. Tehvid-

i Tedrisat Kanunu getirildi tekkeler kaldırıldı, ama tekkelerde verilen bilgi, mevcut düzenleme ile verilemiyor. Bu yüzden insanlar yanlış yerlere, hatta örgütlere yöneliyorlar,” dediği ileri sürülmüştür (s.77). Halbuki söz konusu konuşma iddianamede ileri sürüldüğü gibi olmayıp, bu konuşmada kesinlikle “tekke” kelimesi geçmemiştir. Nitekim Komisyon Başkanı da bu durumu teyit etmiştir. Ayrıca, basında çıkan haberler üzerine Nihat Eri, “tekzip” metni göndermiş, ertesi günkü yayınlarında bir kısım gazeteler açıklamalarından bahsetmiştir. Tekzip-ten hiç bahsetmeyen bir gazete muhabirine Basın Konseyi tarafından “uyarma” cezası verilmiştir. (EK – 27)

Diğer yandan, iddianamede AK Parti İstanbul Milletvekili Egemen Bağış’ın açıkça “Bu benim düşüncem. Partimin düşüncesini soruyorsanız, henüz bu konuyu konuşmadık” şeklinde ifade ettiği kişisel görüşleri adeta partimizi bağlayan beyanlar olarak gösterilmiştir (s.98). Bağış bu konuşmanın bazı kısımlarını tekzip ettiği ve tekzip metni 7 ve 8 Şubat 2008 tarihli basın ve yayın organlarında yer aldığı halde iddianamede bu husus belirtilmemiştir. Aksine, bu konuşmanın bağlamından koparılarak ve tekzipler dikkate alınmadan, Merve Kavakçı hadisesiyle irtibatlandırılmaya çalışılması (s.124), iddianamenin kurgusal boyutunu gösteren diğer bir çarpıcı örnektir. (EK – 28)

İddianamede, bir televizyon programında “AKP'nin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu Üyesi Ayşe Böhürler ile Meclis Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu arasında geçen konuşmada, Ayşe Böhürler’in türbanlı olarak hukuk öğrenimini bitirmiş bir kadının yargıçlık yapmasını savunduğu, bu doğrultudaki önerilerini Burhan Kuzu'nun, "Acele etmeyin ona da sıra gelecek" diye yanıtladığı” şeklindeki ifadeler yer verilmiştir (s. 95).

Bu iddia da tamamen gerçek dışıdır. Burhan Kuzu, hiçbir yerde böyle bir açıklama yapmamıştır. Bu konuda yayınlanan gazete haberlerine itibar etmek yerine, söz konusu televizyon programının kasetleri izlenmiş olsaydı, iddianamede bu asılsız sözlere yer verilmezdi. Nitekim Kuzu, hakkında bu yönde çıkan gazete haberlerini tekzip etmiş ve bu tekzip yazısı daha önce bu yanlış haberi yayınlayan gazetelerin köşe yazarları tarafından da yayınlanmıştır. (EK – 29)

Aynı şekilde, iddianamede partimiz Gaziantep Milletvekili Fatma Şahin’in “kamuda türban takılması” hakkında beyanda bulunduğu ileri sürülmüştür. (s.97). Ancak, Fatma Şahin’in konuşması bazı basın organlarında tamamen çarpıtılarak yer almıştır. Şahin, daha sonra “kamuda çalışanların başörtüsü takması gerektiğine ilişkin bir düşüncesi ve çalışmasının olmadığını” açıkça belirtmiş ve bu konudaki düzeltmeler farklı basın organlarında yer almıştır. (EK – 30) Ne yazık ki, bu düzeltmeler de iddianamede yer almamıştır.

İddianamede, Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım’ın “Reformlar sancılı olur... Tarihte de bu reformlar gerçekleştirilirken birçoğu kanlı oldu. Bu konuda sabır ve zamana ihtiyacımız var. Önemli olan bir şeyi yaparken kırıp dökmemek ve bu da bizim hassasiyetimiz. Yolumuza da bu şekilde devam edeceğiz.” şeklinde beyanda bulunduğu ileri sürülmüştür. Binali Yıldırım’ın bu konuşması çeşitli basın organlarında yer almış, bunlardan sadece birisinde “kanlı oldu” ibaresi geçmiştir. Oysa bu konuşmaya yer veren çok sayıdaki diğer yayın organlarında bu

ibare kesinlikle bulunmamaktadır. Kaldı ki, bu konuşmanın yapıldığı derneğin resmi tutanaklarında da, söz konusu cümle “Reformlar sancılı olur. Reformları uzlaşarak yapmak toplumun menfaatinedir. Reformların bir kısmının sonu alındı. Bir kısmının da zamana bağlı olarak alınacaktır. Kırıp dökmeden iş yapmak zorundayız” şeklinde yer almaktadır. (EK – 31)

İddianamede Devlet Bakanı Mehmet Aydın’ın; 2004 yılı Nisan ayında Almanya’da Frankfurter Allgemeine gazetesine verdiği demeçte “Eğer bir kadın kapanması gerektiğini düşünüyorsa, bu konuda bir demokrat olarak sadece şunu söyleyebilirim: buna hakkı var... Türban takılması, kamu kuruluşlarında mümkün olabilir...Bizim kadınlara kendi kurallarımızı zorlamaya hakkımız yok. Aksi halde bir yan konudan büyük sorun yaratırız” dediği ileri sürülmektedir. (s. 89). Oysa Mehmet Aydın bu sözleri Almanya’da o tarihte yaşanan başörtüsü tartışmaları hakkında söylemiştir. Mehmet Aydın’a Almanya’da adı geçen gazete muhabiri, “Berlin’de başını örterek devlet okulunda derslere giren öğretmen nedeniyle Almanya’da yoğun şekilde İslami başörtüsü tartışılmaktadır. Hicap (başörtüsü) İslamcı aşırılığın bir simgesi midir?” şeklinde sorular yöneltmiştir. Aydın’ın iddianamede yer verilen sözleri bu soruya verilen bir cevap olup, Türkiye’deki sorunla ilgisi yoktur. (EK – 32)

Diğer yandan, iddianamede Konya’nın Seydişehir AKP’li Belediye Başkanı İbrahim Halıcı’nın "İnşallah bütün okullar imam hatip olacak" dediği, ileri sürülmektedir (s.105). Sadece Cumhuriyet gazetesinde yer alan bu iddia tamamen asılsızdır. İddianamedeki bu söz, İbrahim Halıcı’nın konuşmasını haber yapan 30 Mart 2008 tarihli çok sayıdaki yerel gazetenin hiçbirinde yer almamıştır. (EK – 33)

12. Parti yetkililerinin benimsemediği ifadeler ve faaliyetler odak olmada delil olarak kullanılmıştır

İddianamede parti yetkililerinin desteklemediği konuşmalar delil olarak yer almıştır. Parti üyelerinin söylem ve eylemlerinin kapatma davasında ilgili siyasi parti açısından odak olmada kullanılabilmesi için parti yetkililerinin bunları benimsemesi şarttır. İddianamede, parti üyelerinin söylem ve eylemlerinin parti yetkilileri tarafından benimsendiğine dair en küçük bir delil sunulamamıştır. Hatta, parti yetkilileri tarafından açıkça reddedilen sözler bile deliller arasında sayılmıştır.

Örneğin, iddianamede AK Parti Adana eski Milletvekili Abdullah Çalışkan’ın sözleri deliller arasında sayılmıştır (s.90-91). Oysa aynı toplantıda divanı yöneten Genel Başkan Yardımcısı Nihat Ergün, bu konuşmaya müdahale etmiş, parti olarak bu görüşleri benimsemediklerini açıklamış, ama bu açıklamaya iddianamede yer verilmemiştir. Nihat Ergün, Abdullah Çalışkan’ın konuşmasının ardından şunları söylemiştir. (EK – 34)

“Biz bir hizmet milliyetçisiyiz, hizmet. Parti olarak da bir hizmet partisiyiz, bir ideolojik parti değiliz. Toplum adam etme sevdasında bir partinin üyeleri değiliz biz. Toplum bir veri kabul ediyoruz. İşte toplum bu. Bu toplumdaki etkileniyoruz, günü geldiğinde bu toplumu etkiliyoruz, görüş ve düşüncelerimizle. Bu toplumun var olan problemlerini çözmek ve bunu daha

ileriye götürmek için uğraşan bir siyasi partiyiz. Muhafazakâr demokrat bir siyasi partinin üyeleri, gençliğimiz, yöneticilerimiz. Muhafazakâr partiler devrimci partiler değildirler. Yeşil ya da kırmızı, önemli değil. Tedricî değişimden yana olan evrimci partilerdir. Değişimden yanayız, yenilikçiyiz. Ama, bu yenilikçilik kökten silen atan, devrimci bir yenilenme değildir. Kendi kendine, doğal süreci içerisinde değişen, bir evrim geçiren bir yenilenmedir. Böyle bir yenilenmeden yanayız. Kökten silip atan bir yenilenmenin toplumu tahrip ettiğini düşünürüz. Böyle bir yenilenme yerine evrimci, birbirinden etkilenerek toplumu ilerleten, mesafe aldırان bir yenilenmenin öncüleri olan muhafazakâr demokrat bir siyasi partinin temsilcilerimiz. O açıdan, bizim yaklaşımlarımızın radikal olmadığını, köktenci olmadığını, toplumu adam etme sevdasında olmadığını, toplumu bir veri olarak kabul ettiğimizi, o veriyle etkileşim içerisinde kâh ondan etkilenerek kâh onu etkileyerek ilerleme kaydetmemiz gerektiğini düşünen bir siyasi partiyiz. Bazı köktenci partiler toplumu beğenmezler, onu adam etmek sevdasındadırlar, kendi hâline bırakırsan ya davulcuya ya zurnacıya gideceğine inanırlar. Onun için, ensesinden devletin sopasını eksik etmemek ve onu hiza istikamete sokmak peşinde koşmuşlardır. Böyle dönemler yaşamıştır Türkiye. Bu dönemlerin Türkiye'de topluma da, siyasete de bir şey katmadığını, kazandırmadığını biz, hepimiz biliyoruz.

Onun için, değerli arkadaşlar, siyaset bir vatanseverlik işi, vatanımıza, milletimize sahip çıkma işi ve onu bugün bulunduğu yerden daha ileri bir noktaya götürme işidir. Onu yapıyor AK Partililer. (Alkışlar) Belediye başkanları bunu yapıyorlar, meclis üyeleri, il genel meclisi üyeleri bunu yapıyorlar. Yaptığımız şey budur.”

AK Parti, bazı parti üyelerinin ve belediye başkanlarının parti politikalarıyla uyuşmayan kişisel görüşlerini benimsemediği gibi, özellikle yerel yönetimlerin faaliyetlerinde parti politikalarına aykırı tutum ve davranışlardan kaçınılması gerektiğine dair genelgeler yayınlamıştır. Nitekim, AK Parti Yerel Yönetimler Başkanlığı, 2006 yılı Mayıs ayında bazı basın ve yayın organlarında yer alan “AK Partili belediyelerin kültürel faaliyetler çerçevesinde dağıttığı kitaplarla ilişkin tartışmalar” nedeniyle, 24.5.2006 tarih, yyön/81.07./2006-1696 sayı ve “Kültürel Amaçlı Toplantılar ve Yayınlar” konulu genelgeyi bütün AK Parti’li belediye başkanlarına göndermiştir.

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı, Yerel Yönetimler Başkanı ve Kocaeli Milletvekili Nihat Ergün imzası ile yayınlanan bu genelgede şu hususlara vurgu yapılmıştır : (EK – 35)

“Son zamanlarda belediyelerimizin kültürel içerikli toplantı, panel ve konferansları ile dergi, kitap, broşür gibi basılı neşriyatında, kamuoyunu yanlış yönlendirebilecek, yanlış anlaşılabilir, başkalarının istismar edilebilecek veya gereksiz tartışmalara yol açabilecek nitelikte politik-sosyal ve dini konular işlendiği görülmüştür.

Belediyelerin asli görevleri arasında yer almayan ve basın yayın organlarına da intikal eden bu hususların parti programımıza, partimiz temel ilke ve amaçlarına da uygun olmadığı ve partimiz genel merkezince tasvip edilmediği bilinmelidir.

Sosyal ve kültürel amaçlı çalışmalar ve yayınlar konusunda yukarıdaki hususlara özen gösterilmesi gereğini önemle rica eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.”

Bu genelge, çok sayıda basın ve yayın organında da yer almıştır. Bu genelge, partimizin bu tür konularda ne kadar hassas olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Partimizle ilgili olarak kıyıda köşede kalmış, çoğu defa tek bir gazetede yer alan, asılsız veya tahrif edilmiş haberlerin yoğun bir şekilde kullanıldığı bir iddianamede, neredeyse tüm gazetelerde yer alan bu genelgenin görmezlikten gelinmesi önyargı ve artniyetin bir göstergesidir.

SONUÇ VE TALEP

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde iddianame, toplumsal talepleri dile getirme görevi olan siyasilerin, toplumsal ve siyasi sorunlar karşısında adeta duyarsız ve dilsiz olduğu bir partiler düzeni istemektedir. İddianamede “delil” olarak sunulan beyan veya eylemlerin özgürlükçü demokratik ve laik rejime yönelik bir tehdit oluşturduğu söylenemez. Aksine, bu sözde “deliller”le bir siyasi partinin kapatılmasının talep edilmesi, Türkiye’de demokrasiyi tek sesli ve yasakçı bir boyuta taşıyabilecek bir tehdit niteliğindedir.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, ortada AK Parti’ye isnat edilebilecek nitelikte laikliğe aykırı eylemler, hatta söylemler olmadığına göre, laikliğe aykırı eylemlerin odağı olmaktan değil, ancak “vehimlere dayalı bir algılama hatası”nın varlığından söz edilebilir. Her biri tek başına laikliğe aykırılık oluşturmayan ifadeler, bir milyon defa tekrarlınsa bile, bir partiyi Anayasaya aykırı eylemlerin odağı haline getirmez.

AK Parti, laikliğe aykırı fiillerin değil, kurulduğundan itibaren yaptığı çalışmalarla ülkemize ve milletimize hizmetin odağı haline gelmiştir.

Sonuç olarak, bu nedenlerle, AK Partinin kapatılması için açılan davanın reddine karar verilmesi hususunu Anayasa Mahkemesinin takdirlerine saygıyla sunarız. 30.04.2008

Recep Tayyip ERDOĞAN

Adalet ve Kalkınma Partisi

Genel Başkanı

EKİ

35 Ekten oluşan toplam 3 klasör evrak

: